

kysymykseen, silloin on toinen ääni kellossa. Ne, jotka nyt puolustavat useampain agitaattorien asettamista, ottakoot myös huomioon, että äänestävät korotettujen verojen puolesta, kun niistä tulee kysymys.

Ruotsalaisen työväenliiton taholta on täällä lausuttu toivomus, että olisi asetettava myöskin ruotsalainen agitaattori. Se olisi kyliäkin suotava. Mutta samalla olisi lausuttava toivomus, että liitto myöskin kehottaisi osastojaon liittymään puolueeseen. Sen se on tähän saakka tehnyt peräti huonosti, joten sen osastoja on paljon puolueen ulkopuolella.

On myöskin vaadittu erityisen naisagitaattorin asettamista. Mutta välipä sillä, onko agitaattori mies vai nainen, kun ohjelmassamme vaadimme tasa-arvoisuutta. (Hyvä!) Jos naisagitaattori asetetaan, puhukoon hän miehille. Naisille ei saa naisagitaattoria asettaa (naurua), sillä heidän keskuudessaan voi paljoo paremmin vaikuttaa mies, ainakin jos sillä on jonkunlainen ulkomuoto. (Naurua).

Valiokunnan mietinnön täydennykseksi huomautan, että vaikka asetetaankin yksi vakituinen agitaattori, tullaan kesä-aikoina siitä huolimatta lähettämään liikkeelle niin monta agitaattoria, kuin saadaan, ja varoja riittää. Rahoja ei suinkaan aiota panna kaappiin talteen, vaan ne käytetään. (Hyvä!) Siis voidaan niitä lähettää vaikka kymmenen, jos yhdistyksiltä saadaan varoja. — Sihteeritoimen vakinaiselle kannalle asettamisen yhdistäminen agitatsioonikysymykseen ei ole järkevää. Nythän ei ole kysymys siitä, onko sihteerin palkka riittävä vai ei. Puolueen sihteerillä on jo niin paljon työtä, että hän ei mitenkään ehtisi hoitaa agitatsioonia, vaikka olisikin vakituisesti puolueen palveluksessa. Ja työt ovat sellaisia, että jos ne jättää viikoiksi saattikka sitte kuukausiksi suorittamatta, ei niitä enää kuntoon saa. (Hyväksymistä).

Mimmi Kontulainen: M. Sieväselle pyydän huomauttaa, että agitaattori, joka Lauritsalan työväestöltä kavelti 30 mk., ei ollut viipurilainen, vaan tamperelainen. (Huuto: ei huolita Tampereelle, pitääkää hyvänänne! Naurua).

Sandra Reinholdsson kannatti valiokunnan mietintöä.

J. Ropponen yhtyi edustaja Tainioon.

J. H. Saaristo kannatti valiokunnan ehdotusta.

Seth Heikkilä: Kummastelen sitä johdonmukaisuutta, kun muutamat eivät tule toimeen yhdellä agitaattorilla, vaan tulevat paremmin toimeen ilman. Kai yhdistykset heidän mielestään silloin paremmin saavat agitaattorin pyydetessä, kun ei sellaista lainkaan ole. (Naurua). — Kannatti valiokunnan mietintöä.

M. V. Vuolukka: Minä ehdottaisin yhden agitaattorin sijaan asetettavaksi useampia siten, että vakituiselle agitaattorille aiottu palkka, esim. 2,500 markkaa, jaettaisiin tasan eri agitatioonipiirien kesken, joiden keskuspaikkoina olisi Oulu, Tampere, Viipuri, Helsinki ja Turku. Paikallisjärjestöt suostuisivat kyllä puolestaan suorittamaan agitaattorin palkasta lopun. Siten olisi puolueella aina viisi miestä toimimassa agitatioonin hyväksi, ja he saisivat paljon aikaaan. Lakkojen tai työriitaisuuksien sattuessa olisi heitä aina käytettävissä, vaikka tarpeita ilmestyisi useampiakin yhfaikaa. Näin ei ole laita, jos agitaattoreja asetetaan vain yksi. Sitäpaifse voisi tärkeämpäin työriitojen puhetessa saapua riita-paikalie useampikin agitaattori riitoja sovittelemaan ja toimintaa ohjaamaan. Siinäkin tapauksessa olisi heistä puolueelle suurempi hyöty, kuin yhdestä vakituisesta agitaattorista. (Hyvä!)

A. Rissanen: Kannatan Vuolukan ehdotusta, sillä agitatioonin on niin tärkeä, että siihen pitäisi uhrata mahdollisimman paljon. Mitä varojen saantiin tulee, olisi niitä kyllä muiltakin puolueilta saatavissa, jos puolue osaisi niitä käyttää hyväkseen. (Huutoja: ei tarvita; vastustusta).

J. Cederqvist yhtyi edustaja Tainion mielipiteisiin.

J. Virtanen kannatti valiokunnan ehdotusta.

A. Lehtonen yhtyi valiokunnan ehdotukseen.

K. Lehtinen yhtyi valiokunnan ehdotukseen.

Huutoäänestyksellä hyväksyttiin kokouksen päätökseksi valiokunnan ehdotus A. Huotarin lisäyksellä, että useampia-kin agitaattoreja voidaan asettaa, jos varat riittävät. Samoin hyväksyttiin Vuolukan ehdotus, jos sen toteuttamiseen ilmestyy mahdollisuuksia.

Valiokunnan ponsi kysymyksestä «Työväenlehdet ja -kirjallisuus» hyväksyttiin sellaisenaan.

16. Naisten suojelulaif.

Kysymykselle: „olisiko ensi valtiopäiville esitettävä kysymys naisten suojelulakien aikaansaamisesta maassamme?" oli alustuksen laatinut rouva Hilja Pärssinen (katso liite sivu 37). Kysymys lykättiin ilman alustavaa keskustelua valiokuntaan.

Valiokunnan mietintö oli seuraava:

Valtiopäiväesitysvaliokunta yhtyi yksimielisesti alustuksessa lausuttuihin periaatteisiin ja päätti esittää työvän puoluekokoukselle kysymyksen johdosta seuraavat ponnet:

Kokous katsoo tarpeen välttämättömästi vaativan, että ensifuleville valtiopäiville tehdään esitys työläisnaisten suojelulain aikaansaamisesta maassamme, ja olisi tässä laissa määrättävä:

- 1) Yötyö on naisilta ehdottomasti kiellettävä.
- 2) Samoin on kiellettävä naisten työ kaikilla aloilla, jotka erittäin vahingoittavat naisten ruumiinrakennusta.
- 3) Työpäivä on saatava 8-tuntiseksi.
- 4) Naisille on maksettava samasta työstä sama palkka kuin miehille.
- 5) Lauantai-iltapäivä on pidettävä työstä vapaana.
- 6) Synnyttäjille on säädettävä vapaa-aikaa 4 viikkoa ennen ja 6 viikkoa jälkeen synnytyksen. Työtä ei saa aikaisemmin alottaa lääkärin todistuksenkaan nojalla. Valtion on perustettava ja kannatettava sairaskassoja, joista myös raskauden ja synnytysajan vapaaviikoilta maksetaan asianomaiselle synnyttäjälle täysi keskimääräinen päiväpalkka.
- 7) Suojelulainsäädännön määräykset ovat ulotettavat kaikkiin naisten toimialoihin.
- 8) Naispuolisia ammattitarkasfajia on asetettava ja niille apulaisia työläisluokasta. Viimemainittuja valitessa on otettava huomioon fyöläisnaisyhdistysten asettamat ehdokkaat.

9) Täydellinen yhdistymis- ja kokoontumisvapaus on turvattava.

10) Kaikki lähemmät toimenpiteet asian toteuttamiseksi annetaan puoluehallinnon huoleksi.

H. Lindroos.

Anton Huotari.

A. Käcklund.

J. A. Salminen.

(puheenjoht.)

Hilja Pärssinen.

(sihteeri).

Päätöskeskustelu oli seuraava:

A. Karttunen: Kysymys naisten suojelulain aikaansaamisesta on tullut esille liian myöhään, ehtiäksensä ensi valtiopäiville. Sillä anomusta ei voida tehdä täällä esitetyillä perusteilla. Meiltä puuttuu tarpeellinen tilasto. Sentähden olisi pyydyttävä hallitusta asettamaan komitea, joka valmistaisi asian ja tekisi siitä ehdotuksen.

A. Mäkelin: Ehdotan valiokunnan mietinnön viidenestä ponnesta poistettavaksi sen kohdan, missä naisilta kielletään työ 4 viikkoa ennen synnytystä, koska sen noudattaminen muodostuisi käytännössä hyvin kirjavaksi. Kansa ei tiedä synnytys-aikaa, voivatpa lääkäritkin sen suhteen usein erehtyä. Muuten olisi valiokunnan mietintö hyväksyttävä ja koetettava saada siitä anomus jo ensi valtiopäiville.

E. Salin: Eiköhän olisi muutettava valiokunnan ehdotuksen viides kohta kuuluvaksi samoin, kuin ohjelmavalio-kunta on ehdottanut vastaavan kohdan kuulumaan ohjelmassa. Siellä on ehdotettu naisten työ kiellettäväksi raskauden aikana siitä alkaen, kun ne normaaliset raskauden-tilan merkit, jotka vaikeuttavat työtä, ilmestyvät raskauden-tilan loppupuolella. Silloin ei myöskään syntyisi käytännössä edellisen puhujan pelkäämää kirjavuutta.

D. A. Merinen puolusti valiokunnan ehdotusta hyväksyttäväksi sellaisenaan.

Y. Mäkelin: Ponsi 9 kokouksivapaudesta ei sovi tähän ryhmään, kun sama vaatimus on jo yleisessä ohjelmassa. Sentähden se olisi tarpeettomana poistettava.

Anni Huotari kannatti edustaja Y. Mäkelinin vaatimusta, ja toivoi, että kysymys saataisiin puoluehallinnon toimesta esille jo ensi valtiopäiville.

Hilja Pärssinen: Kun valiokunta on ehdottanut asian esittämisen valtiopäiville puoluehallinnon huoleksi, ei se ole tuonut esille tarkempia perusteluita, toivoen, että puoluehallinto ne hankkii ja koettaa saada kysymyksen esille jo ensi valtiopäiville. Täten edusiaja Karttusen esittämä syy ei siis aiheuta asian pitkittämistä. Mitä tulee A. Mäkeiin vaatimukseen, että vapaa-ajan vaatiminen synnyttäjille myöskin 4 viikkoa ennen synnytystä olisi hyljättävä, koska se on vaikea käytännössä toteuttaa, ei tämä väitös pidä paikkaansa. Lääkäri voi jotenkin tarkkaan määrätä, milloin synnytys tapahtuu. Sentähden olisi ponsi säilytettävä, vieläpä nykyisessä muodossaan, päinvaston kuin edustaja Salin tahtoi. Valiokunnan ehdottama ponsi on selvempi, joten ohjelmavaliokunta voi muuttaa pontensa sen kanssa yhtäpitäväksi.

P. SuHelin: Kannatan valiokunnan ehdotusta sellaisenaan. Olen vanha mies, ja olen käytännössä jo monasti ehtinyt huomata, kuinka tärkeää olisi saada laissa säädetyksi naisille suojaa ennen synnytystä.

Maria Mäkinen yhtyi valiokunnan ponsiin ja toivoi, että anomus laitettaisiin jo ensi valtiopäiville.

Mimmi Kanervo: Anomus naisten suojelusta on saatava jo ensi valtiopäiville. Ei siitä silti tietysti vielä tule lakia, mutta kyllä se joskus tulee. Valiokunnan ehdotuksen toiseen ponteen olisi lisättävä vaatimus siitä, miten suuria painoja naisia saa käyttää nostamaan ja kantamaan. Rakkenuksissa esim. täytyy naisten kantaa niin raskaita taakkoja, että ne usein jättävät muistoja heidän terveyteensä. Valiokunnan ehdottama kolmas ponsi 8 tunnin työpäivästä olisi jätettävä pois, koska sama vaatimus on jo ohjelmassa, samoin 9 ponsi kokoutumisvapaudesta. Muut ponnet olisivat hyväksyttävät sellaisinaan.

A. Käcklund: Valiokunnan jäsenenä huomautan, että valiokunta kyllä on ollut selvillä siitä, mihin muotoon ohjelmavaliokunta on ehdottanut puettavaksi määräystä synnyttäjiä suojeluksesta. Mutta siellä pidettiin valiokunnan ehdottamaa muotoa selvempänä ja toivottiin, että ohjelmavaliokuntakin hyväksyisi sen.

Mimmi Kontulainen kannatti valiokunnan ponsia ja toivoi, että asia koetettaisiin saada esille ensi valtiopäivillä.

Eeva Järvinen: Synnyttäjille suojelumääräyksiä vaativa ponsi olisi muuton säilytettävä sellaisenaan, mutia olisi syytä nimenomaan mainita siinä, että määräyksiä vaaditaan ulotettaviksi myöskin aviottomiin synnyttäjiin. Muuten voidaan nämä, joita aina muulloinkin kohdellaan tylästi, jättää tykkäänään suojeluksen ulkopuolelle.

Ida Ahlstedt: Puoluehallinto olisi valtuutettava tarkastamaan ja lähemmin päättämään, minkälaisessa muodossa anomus on valtiopäiville tehtävä. Koska asia valitettavasti on vielä yleensä vähän tunnettu meidän maassamme, olisivat nämä valiokunnan ehdottamat ponnet painettavat sanomalehtiin ja keskusteltava niistä työäisnaisyhdistyksissä ja osastoissa. Keskustelun tulokset olisi lähetettävä puoluehallinnolle, joka sitte tehköön niiden nojalla anomuksen ensi valtiopäiville.

K. A. Nurminen: En ymmärrä minkätähden naisille tarvitaan eri laki. Ohjelmassa on jo yhteinen vaatimus suojelusta. Miksi täällä sitte ruvetaan erottelemaan ja säädetään eri lakeja miehille ja naisille, kun muuton tahdotaan kulkea rinnan. Miehet sairastavat yhtä hyvin kuin naisetkin (naurua). Miksi sitte eri laki? (Puheenjohtaja: syynä on sukupuoli-erotus. Rajua iloisuutta).

J. P. Holopainen: Ohjelmakomitean sihteerinä ilmoitan, että ohjelmakomiteassa oli kyllä esillä kumpikin täällä mainittu muoto vaatimuksesta, että nainen on vapautettava työstä myöskin ennen synnytystä. Mutta siellä taasen katsottiin paremmaksi vaatia suojelus alettavaksi siitä alkaen, kun työtä vaikeuttavat normaalian raskaudentilan merkit ilmestyvät. Sillä selvää on, että raskaudentila voi vaikeuttaa työtä jo varemmin, kuin 4 viikkoa ennen synnytystä, jopa tehdä raskaana-olijan useihin toimiin aivan kykenemättömäksi. Ikävää on, kun eivät naiset itse käsitä, että ohjelmavaliokunta on vaatimustaan muodostellessaan katsonut heidän parastansa (hyväksymistä).

Päätöskeskustelu loppui tähän. Valiokunnan ehdotuksesta poistettiin ponnet 3 ja 9 tarpeettomina. Neiti I. Ahlstedtin ehdottama menettelytapa hyväksyttiin.

Kokouksen päätökseksi tuli siis:

1. Yötyö on naisilta ehdottomasti kiellettävä.

2. Samoin on kiellettävä naisten työ kaikilla aloilla, jotka erittäin vahingoittavat naisten ruumiin rakennusta.

3. Naisille on maksettava samasta työstä sama palkka kuin miehille.

4. Lauantai iltapäivä on pidettävä työstä vapaana.

5. Synnyttäjille on säädettävä vapaa-aikaa 4 viikkoa ennen ja 6 viikkoa jälkeen synnytyksen. Työtä ei saa aikaisemmin aloittaa lääkärin todistuksenkaan nojalla. Valtion on perustettava ja kannatettava sairaskassoja, joista myöskin raskaus- ja synnytysajan vapaaviikoilta maksetaan asianomaisille täysi keskimääräinen päiväpalkka.

6. Suojelulainsäädännön määräykset ovat ulotettavat kaikkiin naisten toimialoihin.

Naispuolisia ammatintarkastajia on asetettava ja niille apulaisia työläisluokasta. Viime-mainittuja valitessa on otettava huomioon työläisnaisyhdistysten asettamat ehdokkaat.

8. Kaikki lähemmät toimenpiteet asian toteuttamiseksi annetaan puoluehallinnon huoleksi, jonka tulee asettaa nämä ponnet keskusteltaviksi naisyhdistyksissä ja -ammattiosastoissa sekä tehdä näistä keskusteluista sille lähettävien lausuntojen nojalla ensi valtiopäiville anomus naisten suojelulain aikaansaamisesta.

17. Yhteiset Jäsenkirjat.

Imatran ja Hankoniemen työväenyhdistysten ehdotuksesta oli puoluekokoukselle ehdotettu ja keskusteltavaksi hyväksytty kysymys:

Eikö olisi syytä jäsenkorttien sijasta ottaa käytäntöön kaikissa puolueeseen kuuluvissa yhdistyksissä samanlainen puoluehallinnon laatima jäsenkirja, joten puolueen jäsen voi tilapäisesti paikkakunnalla ollessaan nauttia kaikkia jä-

senyysoikeuksia missä puolueeseen kuuluvassa yhdistyksessä tahansa, sekä matkustamaan pakotettuna samoin suorittaa jäsenmaksuja ilman eri sisäänkirjoitusmaksua, kunhan kirja on kunnossa edellisestä yhdistyksestä; ja eikö samoin voitaisi menetellä ammattiosastoihin kuuluvain jäsenten suhteen? (Katso liite sivu 52).

Valiokunta, johon kysymys ilman keskustelua lykättiin, oli yksimielinen siitä, että puoluekokous ei voi määrätä yhteisiä jäsenkirjoja otettavaksi käytäntöön, koska jokaisella yhdistyksellä on omat vahvistetut sääntönsä, eikä mainittua ehdotusta voida toteuttaa, elleivät kaikki yhdistykset muuta sääntöjensä tässä kohden samanlaisiksi. Tällainen toimenpide on liian laajaperäinen ja vaikea toteuttaa, verrattuna siihen hyötyyn, mitä siitä olisi. Sentähden ehdotti valiokunta kysymyksen hyljättäväksi.

Kokous yhtyi valiokunnan mielipiteeseen.

18. Äänioikeuskysymys ja suurlakko.

Kysymyksen suurlakkorahaston perustamisesta äänioikeusasian ajamista varten oli alustanut toimittaja K. F. Hellsten (katso liite sivu 80). Äänioikeuskysymyksen oli ottanut kokoukselle suullisesti alustaakseen toimittaja.

Y. Mäkelin : Olen lupautunut kokoukselle alustamaan kysymyksen äänioikeudesta. Mutta en katsonut tarpeelliseksi alustaa sitä kirjallisesti, koska olen puoluehallinnon pyynnöstä kirjoittanut samasta asiasta kaksi lentokirjasta ja niissä pääasiallisesti tuonut esiin katsantokantani. Sen sijaan olen laatinut kysymykseen kirjalliset ponnet, jotka pyydän saada kokoukselle lukea. (Hyvä!) Ne ovat seuraavat:

Sosiaalidemokraattinen puolue Suomessa, ei voi tunnustaa Suomen valtiosäätjä koko kansaa edustavaksi laitokseksi sentähden, kun valtiollinen edustus oikeus, perustuen syntyperään, pariin hyvätuloiseen ammattiin, aineelliseen varallisuuteen ja kansalta riistettyihin maapaiasiin, antaa valtiollisen vallan muutamille harvoille jättämällä kansan valtavan enemmistön kokonaan sitä vaille.

Tähän katsoen pitää puolue täysin johdonmukaisena ja

luonnollisena asiana, ettei Suomen työväki, joka on kokonaan syrjäytetty valtiollisesta vallasta, voi tunnustaa pyhäksi niitä lakeja, joita luokkaeduskunta sille laatii, ja sentähden ei se myöskään voi tuntea mitään sitovia velvollisuuksia näitä lakeja kohtaan, lukuunottamatta sitä velvollisuutta, jonka ulkonainen pakko asettaa.

Samasta syystä ei työväelle myöskään voida asettaa minkäänlaisia siveellisesti sitovia kansalaisvelvollisuuksia, kun siltä kerran on riistetty juuri se, mikä tekee ihmiset kansalaisiksi. Samoin ei työväki voi tuntea mitään siveellistä velvoitusta maan valtiollisten, yhteiskunnallisten ja taloudellisten olojen tukemiseen, kun sillä ei ole valtiollista, yhteiskunnallista sekä näitä seuraavaa taloudellista vaikutusvaltaa, joka valta yksinomaan voi kasvattaa edesvastuun ja velvoituksen tunteen.

Niin kauvan kuin yhteiskunnallinen ja valtiollinen valta iässä maassa on niin epätasaisesti jaettuna kuin nykyään, katsoo puolue, ollen osattomain ja yhteiskunnallista sortoa kärsiväin puolue, itsensä vapaaksi siitä tuomiosta, jonka historia kerran tulee tälle kansalle antamaan siitä heikkoudesta, jota se on osoittanut taistelussa olemassaolonsa puolesta.

Koska yhteiskunnallisen vallan epätasainen jako ja sitä seuraava yhteiskunnallisen osattomuuden nostattama katkeruuden tunne johtaa, ilman sitä edellyttäviä toimenpiteitäkin, kansan keskinäiset suhteet ylempänä mainittuun olotilaan ja koska sellainen olotila tekee taloudellisen ja henkisen kehityksen lopulta kokonaan mahdottomaksi ei ainoastaan osattomille joukoille, vaan myöskin niille luokille, joiden käsissä on yhteiskunnallinen valta, katsoo puolue ei yksin oikeudekseen mutta myöskin vakavaksi velvollisuudekseen työskennellä kaikkia keinoja käyttäen siihen suuntaan, että syntyperän, ammatin, rahan ja maa-alueitten perusteella yksilöille annettu yhteiskunnallinen valta tulisi mitä pikemmin poistetuksi ja kaikkien kansalaisten yhtäläinen itsehallinto-oikeus sijaan asetetuksi.

Tämän tähden vaatii puolue mitä jyrkimmin, että nykyinen nelisäätyinen eduskunta muutetaan yksikamariseksi edustuslaitokseksi, johon edustajia valittaisa jokainen 21

vuotias kansalainen, niin mies kuin nainenkin, saa nauttia yhtäläistä äänioikeutta.

Kun puolue on täysin vakuutettu siitä, että tämä vaatimus on täydessä sopusoinnussa ihmisyyden ja kulttuurin perusedellytysten kanssa, ja että tämän vaatimuksen täyttämiseen paneminen antaa vauhtia taloudelliselle [ja henkisel]le kehitykselle tukien samalla maan sisäistä itsenäisyyttä, tulee puolue vaatimuksensa perille-ajamiseksi käyttämään kaikkia mahdollisia ja tarkoituksenmukaisia keinoja. Se tulee höllentämään kansaan juurrutetulta käsitteitä luokkaetuoikeuksien loukkaamattomasta pyhydestä ja kiihoittamaan kansaa yhä voimakkaampaan luokkataisteluun aina siksi, kunnes vaatimus on kokonaan perille ajettu. Jokaista vastustusfapausta tulee puolue käyttämään yhä suuremman luokkavihan lietsomiseksi, ja jokaisen henkilön, jokaisen puolueen ja jokaisen yhteiskuntaluokan, joka vastustaa yleistä, yhtäläistä ja välitöntä äänioikeutta, tapahtuokoonpa vastustus millä tekosyillä tahansa, tulee puolue leimaamaan inhimillisen edistyksen ja ennen kaikkea tämän maan ja tämän kansan pahimmaksi viholliseksi.

Puolue ei tule missään tapauksessa tinkimään ylempänä mainitusta vakuutuksestaan ja siksi ei se herkeä taistelusta niin kauvan kuin on olemassa pienimpiäkin eroifuksia yhteiskunnallisessa itsehallinto-oikeudessa kansalaisten ja kansalaisten välillä.

Koska äänioikeusasia viime-aikoina on astunut päiväjärjestykseen myöskin vallitsevien luokkien keskuudessa jopa siinä määrin, että kotimaisen hallituksen toimesta on valmistunut lakiehdotus, joka, sen mukaan kuin tiedetään, tulee esitettäväksi lähinnä pidettäville valtiopäiville, lausuu puoluekokous sanotun lakiehdotuksen jo tunnetuista pääkohdista seuraavaa:

Puolue ei voi hyväksyä sitä kohtaa sanotussa lakiehdotuksessa, jossa äänioikeuden saamisen ehdoksi asetetaan 25 vuoden ikä. Se ei voi hyväksyä sitä sentähden, kun kansalaiset tässä maassa, jo ennenkuin saavuttavat sanotun ikärajan, saavat kantaakseen hyvinkin raskaita valtiollisia ja yhteiskunnallisia velvollisuuksia, ja koska kansain itsehallinto-oikeus nojautuu juuri sille periaatteelle, että kansalaiset itse saavat määrätä yhteiskunnalliset velvollisuutensa

ja niitä seuraavat oikeutensa, katsoo puolue välttämättömäksi, että tämä oikeus annetaan kaikille kansalaisille samaan aikaan kun yhteiskunnallisten ja valtiollisten velvollisuuksien taakka asetetaan heidän harteilleen. Jos ei oikeudet ja velvollisuudet seuraa rinnatusten, tapahtuu yhteiskunnallista sortoa, sorto synnyttää tyytymättömyyttä, tyytymättömyys puhkeaa luokkataisteluksi ja luokkavivahaksi.

Varallisuussensuksesta, jonka mukaan äänioikeus annettaisiin ainoastaan niille miespuolisille kansalaisille, jotka kaupunkikunnissa maksavat vuotuista veroa kahdeksasta sadasta ja maaseuduilla viidestäsadasta markasta tai omistavat manttaalin pantua maata, lausuu puolue, että tämä kohta sanotussa lakiehdotuksessa on suoranainen kansan kuristamisyritys, ei ainoastaan sentähden että siinä edelleenkin jätetään naiset vaille äänioikeutta, vaan myöskin siksi, kun maamme taloudelliset olot ovat jatkuvan nylkemisen kautta muodostuneet niin kurjiksi, että suurimman osan kansaa täytyy verrattain hyvinäkin aikoina tyytyä paljon pienempiin vuosituloihin kuin ehdotettu sensus edellyttää. Sentähden vaatii puolue, ettei aseteta minkäänlaisia varallisuussensusta, sen sitä suuremmalla syyllä, kun porvarillisen yhteiskunnan talousjärjestelmä, joka kasaa tuotantovälikappaleet muutamain harvojen käsiin, tekee ansion mahdollisuuden ei-omistaville luokille epävarmaksi ja aika-ajoin kokonaan mahdottomaksi. Sitäpaitsi katsoo puolue, ettei yksilön vuositulot ja hänen yhteiskunnallinen kypsyytensä voi määrittelyn syvällisemmässä merkityksessä olla toistensa tekijöitä.

Puheenalaisessa lakiehdotuksessa löytyvää kohtaa, jonka mukaan perheelliselle miehelle myönnettäisiin yksi lisä-ääni, pitää puolue taantuvan vanhoillisuuden suojelemisyrityksenä ja kavalasti harkittuna keinona, jonka avulla varattoman väestön taloudellista riippuvaisuutta voitaisiin jossain määrin käyttää omistavien luokkien eduksi, ja sentähden vaatii puolue, että ehdotus tässäkin kohden on tapettava ja sijaan asetettava naisen äänioikeus.

Mitä tulee sivistyksen perusteella myönnettäviin lisäääniin, joista ehdotuksessa myöskin mainitaan, katsoo puolue jo tämän suuntaisen ehdotuksenkin julkeaksi luokkavallan tavoitteluksi, koska sivistys porvarillisessa yhteiskun-

nassa on rahalla ostettavissa ja kuuluu jo siis sellaisenaan niihin etuoikeuksiin, joita muutamat harvat saavat koko kansan kustannuksella nauttia. Sitäpaitsi katsoo puolue, että ehdotus jo sellaisenaan ja vielä enemmän jos se tulisi laiksi, olisi sivistyksen häpäisemistä, koska se tämän kautta muuttuisi tavaraksi, jonka nimellisarvon voisi vaihtaa yhteiskunnallisiin etuoikeuksiin. Sivistys tällä tavalla muuttuisi yhä enemmän leipäsivistykseksi kadottaen samalla ominaisen siveellistä laatua olevan hallitsevan voimansa, joka vaihdos ehdottomasti koituisi korvaamattomaksi vahingoksi ihmiskunnalle.

Nämä ovat puolueen mielipiteet äänioikeusasiassa, ja niiden puolesta tulee se tarmokkaasti taistelemaan siksi, kunnes täydellinen voitto on saavutettu. Sen taistelua ei voi mikään mahti masentaa, ei mitkään tilapäiset olosuhteet — olkootpa mitä laatua tahansa — sen vauhtia hiljentää, sillä se tietää suorittavansa suurta historiallista työtä, se tietää ponnistelevansa tehtävässä, joka loppuun suoritettuna takaa onnen yksilöille, onnen kansoille, onnen koko ihmiskunnalle.

Samalla kun puolue julistaa taistelun alkaneeksi, kehoittaa se maan työväkeä ottamaan siihen tarmokkaasti osaa. Saman kehoituksen antaa puolue niille henkilöille ylempistä yhteiskuntaluokista, joiden henkinen näköpiiri ei ole luokkaetuoikeuksien sokaisema. Heitä kehoittaa puolue erityisesti perustamaan äänioikeusyhdistyksiä niin maaseuduille kuin kaupunkiinkin, jotka yhdistykset, ollen vilkkaassa vuorovaikutuksessa sosiaalidemokraattisen puolueen kanssa, koettavat kaikin tavoin työskennellä siihen suuntaan, että yleisen, yhtäläisen ja välittömän äänioikeuden vaatimus tulisi mitä pikemmin käytännössä toteutetuksi.

Kysymyksen käytännöllisiksi ajamiskeinoiksi ehdotan seuraavaa:

Jokaisessa kunnassa, niin kaupungeissa kuin maaseudullakin, on työväen omistaminen äänioikeusasialle se viikko, jolloin kunnan valtiopäivämiesvaalit tapahtuvat. Kaikkien puolueen jäsenten on tämän viikon ajalla luovuttaminen

puolueen äänioikeusrahastoon yhden päivän palkan. Tämän viikon kuluessa on pidettävä lukuisasti äänioikeuskokouksia, joissa tehokkaalla tavalla julistetaan työväestön suhde nykyiseen eduskuntaan. Samoin on yhä suurempien työväen joukkojen voittamiseksi asialle järjestävä mielenosoituskulkueita ja jaettava julistuksia ja äänioikeusasiaa käsittelevää kirjallisuutta. Tämän toimeenpanemiseksi ryhtyköön puoluehallinto toimiin heti kun valtiopäiväkuutus on julaistu. Puoluehallinnon toimeksi jääköön julistusten ja kirjasten toimittaminen ja puhujain lähettäminen niille paikkakunnille, joissa ei niitä itsellä riittävästi ole.

Mielenosoitusten kestäessä kootaan puoluehallinto niistä kaikki mahdolliset tiedot sekä kaikki huomattavat lausunnot ja koettakoon saada ne jollain tavalla valtiopäivän tietoon silloin kun siellä käsitellää äänioikeusasiaa.

Kysymykset lykättiin ilman keskustelua valiokuntaan.

Valiokunnan mietintö oli seuraava:

Äänioikeusvaliokunnan mietintö.

Sosiaalidemokraattinen puolue Suomessa ei voi tunnustaa Suomen valtiosäätyjä koko kansaa edustavaksi laitokseksi niin kauvan kuin valtiollinen edustus oikeus, perustuen syntyperään, pariin hyvätuloiseen ammattiin, aineelliseen varallisuuteen ja kansalta riistettyihin maapalasiin, antaa valtiollisen vallan muutamille harvoille, jättämällä kansan valtavan enemmistön kokonaan sitä vaille.

Tähän katsoen pitää puolue täysin johdonmukaisena ja luonnollisena, ettei Suomen työväki, joka on kokonaan syrjäytetty valtiollisesta vallasta, voi tunnustaa pyhiksi niitä lakeja, joita luokkaeduskunta sille laatii, ja sentähden ei se myöskään voi tuntea mitään sitovia velvollisuuksia näitä lakeja kohtaan, lukuunottamatta sitä velvollisuutta, jonka ulkonainen pakko asettaa.

Samasta syystä ei työväelle myöskään voida asettaa minikäänlaisia siveellisesti sitovia kansalaisvelvollisuuksia, kun

siltä kerran on riistetty juuri se, mikä tekee ihmiset kansalaisiksi. Tämä asiain tila voi johtaa siihen, ettei työväki tunne mitään siveellistä velvollisuutta maan valtiollisten, yhteiskunnallisten ja taloudellisten olojen tukemiseen, kun sillä ei ole valtiollista, yhteiskunnallista eikä näitä seuraavaa taloudellista vaikutusvaltaa, joka valta yksinomaan voi riittävässä määrässä kasvattaa edesvastuun ja velvoituksen tunteen.

Niin kauvan kuin yhteiskunnallinen ja valtiollinen valta tästä maassa on niin epätasaisesti jaettuna kuin nykyään, katsoo puolue, ollen osattomani ja yhteiskunnallista sortoa kärsiväin puolue, itsensä vapaaksi siitä tuomiosta, jonka historia kerran tulee tälle kansalle antamaan siitä heikkoudesta, jota se on osoittanut taistelussa olemassaolonsa puolesta.

Koska yhteiskunnallisen vallan epätasainen jako ja sitä seuraava yhteiskunnallisen osattomuuden nostattama katkeruuden tunne johtaa, ilman sitä edellyttäviä toimenpiteitäkin, kansan keskinäiset suhteet ylempänä mainittuun olotilaan, ja koska sellainen olotila tekee taloudellisen ja henkisen kehityksen lopulta kokonaan mahdottomaksi ei ainoastaan osattomille joukoille, vaan myöskin niille luokille, joiden käsissä on yhteiskunnallinen valta, katsoo puolue ei yksin oikeudekseen, mutta myöskin vakavaksi velvollisuudekseen työskennellä siihen suuntaan, että syntyperän, ammatin, rahan, ja maa-alueitten perusteella yksilöille annettu yhteiskunnallinen valta tulisi mitä pikemmin poistetuksi ja kaikkien kansalaisten yhtäläinen itsehallinto-oikeus sijaan asetetuksi.

Tämän tähden vaatii puolue mitä jyrkemmin, että nykyinen nelisäätyinen eduskunta muutetaan yksikamariseksi edustuslaitokseksi, johon edustajia valittaessa jokainen 21 vuotias kansalainen, niin mies kuin nainen, saa nauttia yhtäläistä äänioikeutta.

Kun puolue on täysin vakuutettu siitä, että tämä vaatimus on täydellisesti sopusoinnussa ihmisyyden ja kulttuurin perusedellytysten kanssa ja että tämän vaatimuksen täytäntöön paneminen antaa vauhtia taloudelliselle ja henkisellem kehitykselle, tukien samalla maan sisäistä itsenäisyyttä, tulee puolue vaatimuksensa perille-ajamiseksi käyttä-

mään kaikkia mahdollisia ja tarkoituksenmukaisia keinoja. Se tulee höllentämään kansaan juurrutettuja käsitteitä luokkakaetuoikeuksien loukkaamattomasta pyhydestä ja kiihottamaan kansaa yhä voimakkaampaan luokkataisteluun aina siksi, kunnes vaatimus on kokonaan perille ajettu. Jo-kaista vastustustapausta tulee puolue käyttämään yhä selvemmän luokkatietoisuuden kasvattamiseksi, ja jokaisen henkilön, jokaisen puolueen ja jokaisen yhteiskuntaluokan, joka vastustaa yleistä, yhtäläistä ja välitöntä äänioikeutta, tapahtukoonpa vastus millä tekosyyllä tahansa, tulee puolue leimaamaan inhimillisen edistyksen ja ennen kaikkea tämän maan ja tämän kansan vaaralliseksi viholliseksi.

Puolue ei tule missään tapauksessa tinkimään ylempänä mainitusta vakaumuksestaan, ja siksi se ei herkeä tais-
telusta niin kauvan kuin on olemassa pienimpiäkin eroi-
tuksia yhteiskunnallisessa itsehallinto-oikeudessa kansalai-
sen ja kansalaisen välillä.

Koska äänioikeusasia viime-aikoina on astunut päivä-
järjestykseen myöskin vallitsevain luokkien keskuudessa jo-
pa siinä määrin, että kotimaisen hallituksen toimesta on
valmistunut lakiehdotus, joka, sen mukaan kuin tiedetään,
tulee esitettäväksi lähinnä pidettävälle valtiopäiville, lausuu
puoluekokous sanotun lakiehdotuksen jo tunnetuista pää-
kohdista seuraavaa:

Puolue ei voi hyväksyä sitä kohtaa sanotussa lakiehd-
otuksessa, jossa äänioikeuden saamisen ehdoksi asetetaan
25 vuoden ikä. Se ei voi hyväksyä sitä sentähdenkään,
kun kansalaiset tässä maassa, jo ennenkuin saavuttavat sa-
notun ikärajan, saavat kantaakseen hyvinkin raskaita val-
tiollisia ja yhteiskunnallisia velvollisuuksia, ja koska kan-
sain itsehallinto-oikeus nojautuu juuri sille periaatteelle,
että kansalaiset itse saavat määrätä yhteiskunnalliset vel-
vollisuutensa ja niitä seuraavat oikeutensa, katsoo puolue
välttämättömäksi, että tämä oikeus annetaan kaikille kan-
salaisille samaan aikaan kuin yhteiskunnallisten ja valtiol-
listen velvollisuuksien taakka asetetaan heidän harteilleen.

Jos ei oikeudet ja velvollisuudet seuraa rinnatusten, tapahuu yhteiskunnallista sortoa, sorto synnyttää tyytymättömyyttä, tyytymättömyys puhkeaa luokkataisteluksi ja luokkavihaksi.

Varallisuussensuksesta, jonka mukaan äänioikeus annetaisiin ainoastaan niille miespuolisille kansalaisille, jotka kaupunkikunnissa maksavat vuotuista veroa kahdeksasta sadasta ja maaseuduilla viidestä sadasta markasta tai omistavat manttaalin pantua maata, lausuu puolue, että tämä kohta sanotussa lakiehdotuksessa on suoranainen kansan kurisfamiyritys, ei ainoastaan sentähden, että siinä edelleenkin jätetään naiset vaille äänioikeutta, vaan myöskin siksi, kun maamme taloudelliset olot ovat jatkuvan nylkemisen kautta muodostuneet niin kurjiksi, että suurimman osan kansaa täytyy verrattain hyvinäkin aikoina tyytyä paljoa pienempiin vuosituloihin kuin ehdotettu sensus edellyttää. Sentähden vaatii puolue, ettei aseteta minkäänlaista varallisuussensusta, sen sitä suuremmalla syyllä, kun porvarillisen yhteiskunnan talousjärjestelmä, joka kasaa tuotannonvälikkappaleet muutamain harvojen käsiin, tekee ansion mahdollisuuden ei-omistaville luokille epävarmaksi ja aika-ajoin kokonaan mahdottomaksi. Sitäpaitsi katsoo puolue, etteivät yksilön vuositulot ja hänen yhteiskunnallinen kypsytyensä ole toisistaan riippuvaisia.

Puheenalaisessa lakiehdotuksessa löytyvää kohtaa, jonka mukaan perheelliselle miehelle myönnettäisiin yksi lisä-ääni, pitää puolue taantuvan vanhoillisuuden suojelemisyrittäksenä ja kavalasti harkittuna keinona, jonka avulla varattoman väestön taloudellista riippuvaisuutta ajottaisiin jossain määrin käyttää omistavien luokkien eduksi, ja sentähden vaatii puolue, että ehdotus tässäkin kohden on tapettava ja sijaan asetettava naisen äänioikeus.

Mitä tulee sivistyksen perusteella myönnettäviin lisä-ääniin, joista ehdotuksessa myöskin mainitaan, katsoo puolue jo tämän suuntaisen ehdotuksenkin julkeaksi luokkavallan säilyttämis-yritykseksi, koska sivistys porvarillisessa yhteiskunnassa on rahalla ostettavissa ja kuuluu jo siis sellaisenaan niihin etuoikeuksiin, joita muutamat harvat saavat koko kansan kustannuksella nauttia. Sitäpaitsi katsoo puolue, että ehdotus jo sellaisenaan, ja vielä enemmän jos se tu-

lisi laiksi, olisi sivistyksen häpäisemistä, koska se tämän kautta muuttuisi tavaraksi, jonka nimellisarvon voisi vaihtaa yhteiskunnallisiin etuoikeuksiin. Sivistys tällä tavalla muuttuisi yhä enemmän leipäsivistykseksi, kadottaen samalla siveellistä laatua olevan hallitsevan voimansa, joka vaihdos ehdottomasti koituisi korvaamattomaksi vahingoksi ihmiskunnalle.

Nämä ovat puolueen mielipiteet äänioikeusasiassa, ja niiden puolesta tulee se tarmokkaasti taistelemaan siksi, kunnes täydellinen voitto on saavutettu. Sen taistelua ei voi mikään mahti masentaa, eivät mitkään tilapäiset olosuhteet — olkootpa mitä laatua tahansa — sen vauhtia hilljentaä, sillä se tietää suorittavansa suurta historiallista työtä, se tietää ponnistelevansa tehtävässä, joka loppuun suoritettuna takaa onnen yksilöille, onnen kansoille, onnen koko ihmiskunnalle.

Samalla kun puolue julistaa taistelun alkaneeksi, kehoittaa se maan työväkeä ottamaan siihen tarmokkaasti osaa. Saman kehoituksen antaa puolue niille henkilöille ylemmistä yhteiskuntaluokista, joiden henkinen näköpiiri ei ole luokkaetuoikeuksien sokaisema. Heitä kehoittaa puolue erityisesti perustamaan äänioikeusyhdistyksiä niin maaseuduille kuin kaupunkeihin, jotka yhdistykset, ollen vilkkaassa vuorovaikutuksessa sosiaalidemokratian puolueen kanssa, koettavat kaikin tavoin työskennellä siihen suuntaan, että yleisen, yhtäläisen ja välittömän äänioikeuden vaatimus tulisi mitä pikemmin käytännössä toteutetuksi.

Kokous velvoittaa puoluehallinnon ryhtymään sellaisiin toimenpiteisiin,

että maan työväki jokaisessa kunnassa, niin kaupungeissa kuin maaseudullakin, omistaa äänioikeusosalle sen viikon, jona kunnan vahtiopäivämiesvaalit tapahtuvat.

Se tapahtuu siten,

että sanotun viikon kuluessa pidetään lukuisasti äänioikeuskokouksia, joissa tehokkaalla tavalla julistetaan työväestön vaatimukset äänioikeusasiansa, ja samalla tehdään selkoa työväestön suhteesta nykyiseen luokkaeduskuntaan;

että kaikki puolueen jäsenet ja asianharrastajat tämän viikon aikana luovuttavat yhden päivän palkan puolueen äänioikeusrahastoon ja

että yhä suurempien työväenjoukkojen voittamiseksi asialle järjestetään mielenosoituskulkuja, levitetään työväen vaatimuksia esittävää kirjallisuutta, jaetaan äänioikeusasiana koskevia lentolehtisiä ja julistuksia, ja kaikilla keinoilla vaikutetaan yleiseen mielipiteeseen.

Mielenosoitusten kestäessä kootaan puoluehallinto niistä kaikki mahdolliset tiedot sekä kaikki huomattavat lausunnot ja koettakoon saada ne jollain tavalla valtiopäiväin tietoon, silloin kun siellä käsitellään äänioikeusasiana.

Jos näistä toimenpiteistä huolimatta ei toivottuja tuloksia saavuteta, ryhtyköön seuraava puoluekokous tarmokkaasti toimimaan siihen suuntaan, että asian uudestaan tullessa keskustelualaiseksi, työt kaikilla tärkeimmillä liikenne- ja teollisuusaloilla tulevat seisautetuksi.

Koska asian ajaminen tehokkaalla tavalla tapahtuukoonpa se missä muodossa tahansa, vaatii runsaasti varoja ja koska ei näitä varoja voi tarpeeksi asti karttua ylempänä mainitusta päiväpalkkakeräyksestä päättää kokous

että puolueeseen kuuluvain yhdistysten keskuuteen on heti lähetettävä pari asiaan täysin perehtynyttä ja innostunutta agitaattoria, joiden pääasiallisimpana tehtävänä on äänioikeusrahastojen perustaminen kaikkiin yhdistyksiin.

Yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi toiminnassa lähettäköödet yhdistykset nyt koossa olevat varat heti puoluehallinnolle ja myöhemmin kertyvät mahdollisimman pian.

Paikallisille rahojen hankkimismahdollisuuksille olkoon kullakin yhdistyksellä rajaton valta keksiä keinoja rahastonsa kartuttamiseksi.

Rahastoon otetaan vastaan lahjoja kaikilta kansalaisilta, seuroilta, osuus- y.m. liikkeiltä ja yhdistyksiltä. Sellaisia kehoittaa sopivissa tilaisuuksissa puoluehallinto antamaan.

K. N. Rantakari. Yrjö Mäkelin. T. Tainio.
Hilja Pärssinen. (puheenjoht. ja K. F. Hellsten,
sihteeri.)

E. V a l p a s : Kokous ei voine hyväksyä sitä kohtaa mietinnössä, missä sanotaan, ettei työväki tunne mitään siveellistä velvoitusta maan valtiollisten, yhteiskunnallisten ja taloudellisten olojen tukemiseen. Työväestön velvollisuus on tukea ainakin taloudellisia oloja.

Puheenjohtaja huomautti, että kysymyksenalaista kohtaa on valiokunnan mietinnössä hiukan muutettu, joten se ei enää ole niin jyrkkä kuin alustuksessa.

Valiokunnan mietintö hyväksyttiin sellaisenaan kokouksen päätökseksi.

E. Valpas ilmoitti pöytäkirjaan vastalauseensa mainitsemansa kohdan hyväksymistä vastaan. Häneen yhtyi edustaja V. Pylkkö.

19. Työmiesten palkat vararikotapauksissa.

Kun oli sattunut tapauksia, joissa oli epä tietoista, saavatko työmiehet laisinkaan palkkojaan, kun liikkeet olivat joutuneet konkurssitilaan, ja koska työväestön on nykyisen lain mukaan valvottava palkkojaan konkurssin sattuessa samoin kuin muitakin saamisia, jos joku sitä vaatii, ehdotti T. Tainio, että kokous lausuisi hartaana toivomuksenaan ensi valtiopäiville, joille on tekeillä tätä koskeva lakiehdotus,

että työntekijälle myönnettäisiin vararikkotapauksissa etuoikeus palkkojensa saantiin ilman valvontaa.

Kokous hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti ilman keskustelua.

20. Työväen kunnallisojelma.

Kysymykselle oli laatinut alustuksen toimittaja M. Vuolukka (katso liite sivu 32). Alustus luettiin kokoukselle. Sen johdosta syntyi seuraava evästyskeskustelu:

E. Salin: Minulla olisi yksi huomautus tehtävänä ponia vastaan. Kun keskustelimme Porissa alustuksesta, kaipaamme siinä taktillista toiminta-ohjelmaa. Alustuksessa ei ole mainittu sanallakaan, miten tätä ohjelmaehdotusta olisi vietävä eteenpäin. Selvää on tietysti kaikille, että sitä olisi koetettava toteuttaa, mutta siitä on eri käsitteitä, miten se olisi tehtävä. Luullaan toisin paikoin, että suomalaisen puolueen ohjelma on tässä kohden sama kuin meidän. Mutta näin ei kuitenkaan ole laita. Sentähden olisi ehdotukseen liitettävä toiminta-ohjeita. Työväestön tulisi asettaa riippumattomalle kannalle muihin puolueisiin nähden, vaikka se tilaisuuden sattuessa voisi näihin yhtyä saadakseen ehdokkaansa läpi. Olisi vältettävä päättämästä ennakolta, eitä sen tai sen puolueen kanssa on toimittava, ja pysyttävä itsenäisenä. Porissa esim. ovat olot sellaiset, että muiden puolueiden täytyy kosia työväestön kannatusta. Tällaisissa oloissa voi työväestö saavuttaa jotakin, vaikka ei työväenpuolella olekkaan ehdotonta enemmistöä, sillä valtapuolueiden täytyy ottaa ohjelmiinsa työväestönkin vaatimuksia, saadakseen heidän kannatuksensa, jota he tarvitsevat.

En voi ymmärtää, mitä hyötyä on siitä alustajan vaatimuksesta, että vanhuksille olisi järjestettävä hoito suoranaisen avunannon muodossa, lapsille taas hoitoloissa, kuten hän ehdottaa viidennessä ponnessaan. Kukapa tahtookaan ottaa luoksensa asumaan omaisitta jääneen raihnaisen ukon tai akan, jotka usein ovat avuttomammat kuin

lapset? Turvatomiksi joutuneita lapsia otetaan perheisiin paljoo mielummin kuin vanhuksia. Sentähden olisi mielestäni vaadittava juuri vanhuksille hoitoloita. Ne olisivat tietysti järjestettävät paljoo inhimillisemmälle kannalle kuin nyt. Tämän alustajan vaatimuksen, nykyisen vanhusten hoidon huonous lieneekin aiheuttanut, mutta sitähän voidaan parantaa.

Seitsemänten ponteen, jossa vaaditaan kuntia yleisemmän työttömyyden sattuessa järjestämään asujamilleen riittävästi työtä, tahtoisin lisättäväksi „riittävällä palkalla”, sillä on tunnettua, minkälaisia nälkäpalkkoja kunnat ovat tähän asti maksaneet hätä-apatöistään.

J. A. Salmi: Työväenliikkeen on jo meilläkin aika kohdistaa huomionsa kunnallisellekin alalle ja alettava jyrkemmin vaatimaan edustajapaikkoja kunnallishallinnoissa, joista se on tähän saakka ollut kokonaan syrjäytetty. Turussa esim. ei valtapuolue ole ottanut valtuustoon ainoatakaan työväenedustajaa, vaikka siellä on toivottukin ainoastaan kahta, ja valtuusmiesten lukumäärä on 36. Sittenkään ei ole työväestölle riittänyt ainoatakaan sijaa. Ja kuitenkin on kieltämätöntä, että jos työväestön vaatimuksia kuultaisiin ja niitä toteutettaisiin, hyötyisi siitä koko yhteiskunta. Nykyjään ei vähävaraisten toivomuksista välitetä. Jos Turussa sairastuu, on siellä, kuten muuallakin, kunnallissairaala, mutta siellä sairastaminen maksaa pari kolme markkaa päivässä. On myöskin paljon sellaisia liike-aloja, jotka hyvin kannattavat ja joita kunta voisi helposti hoitaa, mutta nyt ne ovat yksityisten hallussa. Kaupunki jää tuloja paitse ja veroäyri kohoaa. — Olen yleensä tyytyväinen alustajan ponsiin ja toivon, että tälläkin alalla saavutetaan tuloksia, kun ryhdytään todella puuhaan.

J. Cederqvist: Kysymys työväestön osanotosta kunnallisten asiain hoitoon on päivän polttavin. Siitä voi jottua paljon etuja työväestölle sellaisilla paikkakunnilla, kuin esim. Forssassa. Täällä on suuri teollisuusyöväestö, ja se on verotettu niin yleisesti, että siltä karttuu veroja miltei yhtä paljon kuin manttaaleista. Täällä onkin jo saatu monta alustajan vaatimusta toteutetuksi, ja samoin käy muualla, kun ryhdytään todella asiaa ajamaan ja muodostetaan kaikkialle yhtäläinen ohjelma. Alustajan ponsiin olisi kuitenkin

lisättävä vaatimus, että kuntien on ryhdyttävä perustamaan yleisiä työttömyysrahastoja. Meillä jo on täällä sellainen kunnallinen rahasto, ja odotamme siitä koituvan paljon hyvää tulevaisuudessa.

R. Drockila: Kun kunnallishjelma on ainoastaan lähintä tulevaisuutta varten, olisi sitä laadittaessa otettava huomioon, että maamme kunnat ovat enimmäkseen pieniä, joten ne eivät yleensä voi toteuttaa näin suuria vaatimuksia. Mutta koska maassamme löytyy joitakin kuntia, joissa nekin voidaan saada toteutetuiksi, niin olkoot ne ohjelmassa sellaisina. Muuten on huomattava, että jos vaatimukset asetetaan liian suuriksi, on siitä seurauksena, että työväestön edustajain kunnallishallinnoissa täytyy itse mennä niistä tinkimään omin päin. Sillä jos suuret vaatimukset toteutettaisiin yhfäkkiä, nousisivat verot tavattomasti ja tulisivat nykyisen verotusjärjestelmän vallitessa painamaan raskaasti työväestöä.

Olen samaa mieltä, kuin edustaja Salin, että ohjelman yhteydessä olisi saatava erityisiä taktillisia toiminta-ohjeita. Mutta kun otetaan huomioon eri paikkakunnilla tässä suhteessa vallitsevat erilaiset suhteet, ei voida määrätä yleistä ohjetta koko maata varten. Sen sijaan olisi lausuttava yleisiä periaatteita, joita on noudatettava paikallisiin oloihin sovellettuina. Nykyisten olojen vallitessa on tapahtunut, että työväestössä on lietsottu vireille vanha kielivimma omien etujen tähden ja saatu siten kaikki muut näkökannat syrjäytetyiksi. Siten on esim. Kotkan valtuustossa työväestön edustajana — 25 äänen kannattaja! Jos työväestö ryhtyy liittoon muiden puolueiden kanssa, on sen otettava huomioon niiden edistys halu eikä kielikantaa. Se on jo voitettu kanta tässä maassa.

E. Perttilä: Toisesta ponnesta, jossa kuntia vaaditaan asuntopulan poistamiseksi rakentamaan riittävästi ajankäytöllisiä työväen asuntoja sekä edistämään yksityisten yrittelijäisyyttä tällä alalla, olisi poistettava viimeainittu kohta. Sillä yksityiset yritykset ovat aina asuntojen suhteen kapitalistisia yrityksiä, vaikkapa ne asetettaisiinkin, kuten alustaja ehdottaa, vissien ohjeiden alaiseksi. — Viimeisessä ponnessaan vaatii alustaja, että työväen edustusoikeus kunnallishallinnoissa on määrättävä kolmasosaksi tai puoleksi

edustajapaikoista. Tämä on hyljättävä ja sijaan asetettava vaatimus suhteellisesta edustustavasta.

Anton Huotari: Kannatan edellisen puhujan muutosvaatimuksia ja ehdotan kolmannen ponnien, jossa vaaditaan kuntia ottamaan haltuunsa kaikki kunnallista luontoa olevat tuotantohaarat, muutettavaksi: kuntien tulee ottaa haltuunsa eri tuotantohaaroja niin paljon kuin mahdollista. Sillä on vaikeaa määrittellä, mitkä tuotantohaarat ovat kunnallista luonnetta, mitkä eivät.

T. Tainio: Eräissä vanhoillisissa piireissä on, kuten tunnettu, asetettu valtiollisen äänioikeuden laajennuksen ehdoksi, ettei kunnallista äänioikeutta laajennettaisi samalla kuin valtiollista. Tällaisia pyynteitä vastaan olisi kokouksen lausuttava vastalause. Kunnallinen äänioikeus olisi saatava vielä laajemmaksi kuin valtiollinen, sillä porvarillisellakin taholla väitetään, että työväestön on harjaannuttava kunnallisella alalla, ennenkuin se voi valtiollista määräämisvaltaansa käyttää. (Hyvä). Tämä vastalause olisi yhdistettävä alustajan viimeiseen ponteen ja asetettava kunnallisohjelman ensimmäiseksi kohdaksi.

P. J. Pohjalainen: Kahdeksannessa ponnissa vaatii alustaja, että kunnan työt ovat teetettävät ilman välikäsiä, Tähän olisi lisättävä vaatimus: „ja omilla kansalaisilla”. Sillä nykyään niitä teetetään vierailta, vaikka omat kansalaiset kärsivät työnpuutetta. Ainakin meidän kaupungissamme (Viipurissa) teetetään melkein kaikki työt vierailta työvoimilla, vaikka omiakin olisi. — Myöskin olisi ponsiin liitettävä vaatimus kuntien työttömyysrahastojen perustamisesta, kuten edustaja Cederqvist ehdotteli. Kun Viipurissa nousi kysymys hätä-aputoista, keskusteltiin pitkään, mistä niihin saadaan varat. Jos sitä varten olisi erityinen rahasto, saataisiin apua pikaisesti, ja pikainen apu on paras.

V. Löfqvist: Yhdyn edustaja Perttilän vaatimukseen alustajan toisen ja viimeisen ponnien muuttamisesta. Kahdeksatta pontta olisi myöskin muutettava. Sillä siinä vaaditaan palkkaa kunnan töistä maksettavaksi sen tariffin mukaan, mikä kussakin ammatissa on voimassa. Mutta useilla aloilla ei ole minkäänlaista tariffia. Sentähden ehdotti Helsingin työväenyhdistys asiasta keskustellessaan tämän kohdan muutettavaksi siihen suuntaan, että olisi maksettava

kunakin paikkakunnan elintarpeiden mukaan riittävä palkka. — Kymmenenteen, työnvälitystoimistoja koskevaan kohtaan olisi lisättävä vaatimus, että niiden johtokunnissa tulee olla puolet järjestäytyneen työväestön edustajia, koska kokemus osottaa esim. Saksasta, että nämä toimistot haalivat työnantajille lakkopettureita, kun ovat työnantajain johtamia. Jos johtokuntaan kuuluu puolet työntekijäin edustajia, eivät ne voi sitä tehdä.

J. V. H e l l b e r g huomautti asianomaiselle valiokunnalle, että se jättäköön huomioonottamatta kymmenennen ponnin kokonaisuudessaan, koska sitä asiaa varten on erityinen työnvälitystoimistovaliokunta.

Kysymys lykättiin valiokuntaan.

Valiokunnan mietintö oli seuraava:

Työväen kunnallista ohjelmaa koskevat asiakirjat on ohjelmavaliokunta allekirjoittaneitten jäsenten kesken pitämässään kokouksessa tarkistanut ja tämän tarkoituksensa tuloksena ehdottaa valiokunta kokouksen hyväksyttäväksi seuraavat ponnet.

KunnaHis-ohjelmaksi.

1. Äänioikeusoloja korjattaessa ei kunnallista vaalioikeutta missään tapauksessa saa asettaa valtiollista äänioikeutta ahtaammalle. Työväelle on kunnallisissa edustuslaitoksissa myönnettävä väkilukuun nähden suhteellinen määrä edustajasijoja.

2. Tilanahtauden ja siitä johtuvien terveydellisten sekä muiden epäkohtain poistamiseksi, ynnä monien muiden vaatimusten tyydyttämiseksi on kuntain, varsinkin kaupunkikuntain, ostettava lisämaita mahdollisimman suurissa määrissä.

3. Kuntien on otettava haltuunsa senlaiset

yleiselle hyvinvoinnille tärkeät liikealat, joita se menestyksellä voi hoitaa, taikka jotka yksityisten hallussa ollen saattavat kunnan jäsenet heistä suuressa määrässä riippuvaisiksi.

4. Työväen asuntopulan poistamiseksi on kuntain rakennettava riittävästi ajanmukaisia asuntoita sekä yksityistä yrittelijäisyyttä sillä alalla vissien ohjeiden alaisena kaikin tavoin edistettävä. Kunnallisia yömajoja on järjestettävä.

5. Sairaanhoido, lääkäriapu, lääkkeet ja hautaus kunnan kustannuksella. Näitä maksuja ei saa pitää vaivaisapuna.

6. Turvattomien lasten ja vanhusten hoito on ajanmukaisella ja inhimillisellä tavalla järjestettävä.

7. Työväestölle on laitettava kuntain kustannuksella terveellisiä, hyvin järjestettyjä maksutomia kesälomasiirtoloita.

8. Yleisemmän työttömyysajan sattuessa on kunnan hankittava asujamilleen riittävästi työtä.

9. Kunnan työt ovat teetettävät ilman välisiä ja palkka maksettava sen tariffin mukaan mikä kussakin ammatissa on silloin voimassa.

10. Työaika kunnan töissä on asetettava 8-tuntiseksi.

11. Kuntain on perustettava työnvälitystointoista, joitten hallinnoissa tulee olla ainakin puolet työväenjärjestöjen valitsemia edustajia

12. Kunnallinen kielt-oikeus on saatava aikaan, kunnes yleinen kieltolaki on säädetty.

13. Koulutarpeet kunnan kustannuksella sekä muuten mitä yleinen puolueohjelma tässä kohden määrää.

14. Vähävaraisia varten todellinen köyhän asianajaja, jonka valitseminen jätettäkoon vähävaraisten huostaan.

15. Kunnallisia tehtaitten- ja ammattitarkas-

kastajia on asetettava, joihin valitsemiseen riittävän suuri vaikutus työläisille on annettava.

J. K. Kari.	Eetu Salin.	Y. Mäkelin.
T. Tainio.		J. p. Holopainen. (sihteeri).

Päätöskeskustelussa huomautti

E. Valpas, että kahdeksanteen ponteen olisi lisättävä sanat:

„ja määrättävä riittävä alin palkka”.

J. Cederqvist: Samaan pontteen olisi lisättävä vaatimus:

Kuntien on perustettava yleisiä työttömyysrahastoja.

Valiokunnan mietintö hyväksyttiin yllämainituilla lisäyksillä kokouksen päätökseksi ja liitetään erityisenä osastona ohjelmaan.

21. Ohjelmakysymys.

Kun puolueeseen kuuluvilla yhdistyksillä oli ollut useampia kuukausia aikaa keskustella puolueohjelma-ehdotuksesta, ja kun tulokset näistä keskusteluista oli julkaistu puoluekokouksen asiakirjoissa (katso liite sivu 42) lykättiin ohjelmakysymys ilman keskustelua valiokuntaan.

Valiokunnan mietintö oli seuraava:

Tämän kokouksen asettama Ohjelmavaliokunta on al-lekirjoittaneitten jäsenten kesken pitämässä kokouksessa tarkastanut Ihlle Suomen työväen puoluekokoukselle tehdyn ehdotuksen ohjelmaksi sosiaalidemokraattiselle puolueelle Suomessa; samoin puolueeseen kuuluvain yhdistyksien tekemät huomautukset, muutos- ja hylkäämisehdotukset ohjelmaehdotuksen hyväksymisestä. Tämän työnsä tuloksena ehdottaa Ohjelmavaliokunta kokoukselle:

1. että ohjelmaehdotuksen ensimmäinen osa, periaatteellinen puoli, alkuperäisessä muodossaan, tehtyjä ehdotuksia huomioonottamatta, hyväksytään senlaisenaan.

2. Ohjelmaehdotuksen toinen osa, puolueen vaatimukset, hyväksyttäväksi, muuttaen 9 kohdassa olevan lauseen: „Rauhan aatetta on kehitettävä”, kuulumaan: „Rauhan aatetta on käytännössä toteutettava”.

3. Kolmannen osan, koskeva vaatimuksia työväen suojelusta, sisältö-osoitteen kuulumaan: „Työväensuojelulainsäädäntöä on tarmokkaasti edistettävä. Sen lähimpänä määränä vaatii sosiaalidemokraattinen puolue Suomessa”. Kun osan I kohta mainitun muutoksen kautta, yhdistetään sisältö-osoitteeseen, tulee osien järjestysnumerot muuttamaan 2—1, 3—2, 4—3 j.n.e.

5. kohdan ehdottaa valiokunta kuulumaan: „Täysi, vähintään 36 tuntia kestävä yhtämittäinen lepoaika viikossa on säädettävä”.

7. kohta ehdotetaan muutettavaksi: Naisten työ on kiellettävä aloilla, missä se on heidän ruumiilleen vahingollista. Raskauden aikana on työ helpotettava tahi kokonaan kiellettävä siitä alkaen, kun ne normaalisen raskaudentilan merkit, jotka vaikeuttavat työtä, ilmestyvät raskaanaolojan loppupuolella, sekä vähintään 6 viikkoa synnytyksen jälkeen.

8. kohta: Yllä olevat määräykset ovat ulottuvat paitsi teollisuustyöväkeen, käsityöläisiin, maanviljelystyöväkeen ja palvelijoihin, sekä, mikäli mahdollista, kauppa- ja kulkulaitosten työväkeen”.

9. kohta: Työväen suojelusmääräysten tarkkaa noudattamista valvomaan on asetettava riittävä määrä sekä mies- että naistarkastajia ammatin laadun mukaan ja määrättävä niille apulaisia työväestöstä. Suojeluslakien rikkominen on estettävä ankarilla rangaistuksilla.

10. kohdassa muutettavaksi sana työväen-vakuutus” sanaksi „kansanvakuutus”, samoin sana työkyvyttömyys” sanaksi „ansiokyvyttömyys” sekä lisäksi sanan „tuloveron” jälkeen sanat „varallisuus ja perintö”. Kohdan ens.

kappaleen viimeinen lause kuulumaan: Va-
kuutuslaitoksen hallinnon jäsenet valitsevat va-
kuutetut itse" sekä toinen kappale yhdistettä-
väksi ensimmäiseen. !! kohdaksi ehdotetaan:

Aviottomille ja hoitamatta jääneille lapsille
on valtion toimesta saatava täysin tarkoitus-
taan vastaava hoito ja kasvatus.

Forssa, elokuun 19 p:nä 1903.

Y. Mäkelin.	J. K. Kari.	Eetu Salin.
T. Tainio.		J. P. Holopainen.
		(sihteeri).

Päätöskeskustelu oli seuraava:

E. Valpas : Puolue ottaa varsin vakavan askeleen oh-
jelmaa muuttaessaan. Sen vanha ohjelma sisältää lyhyessä
sä johdatuksessaan tunnustuksen kansainvälisille periaat-
teille ja kuuluu tässä kohden olevan Branfingin laatima.
Ohjelman periaatteellinen puoli on tietysti vanhassa oh-
jelmassa tehty tahallaan niin lyhyeksi, ja siitä on ollut puo-
lueelle paljon etua. Sillä sen ovat voineet hyväksyä yhtä-
hyvin jotkut kristillissosialistiset suunnat kuin sosiaalidemo-
kraattitkin. Tämän väljyyden varjopuolena on ollut, että
puolueohjelman perusteella on voitu esittää hyvin erilaisia
mielipiteitä ja lehdet ovat häilyneet hyvin suuressa määräs-
sä. Meidän lehdissä on esitetty ainakin % muita kuin so-
siaalidemokraattisia aatteita. Puolue on ollut arvosteluky-
vytön, joten kulloinkin esitetyt aatteet on jotenkin täydell-
isesti hyväksytyt.

Kun ohjelmaa nyt periaatteellisesti varmisietaan, voi-
vat puolueen keskuudessa löytyvät eri suunnat erota eri
ryhmiksi. Niin kristillis-sosialistit, samoin kansallis-sosialis-
tit, — joita myöskin on — sitä mukaa kuin periaatteet
varmistuvat. Täten luodaan alku uusille ryhmille. Puoluees-
sa syntyvää hajaannusta ei voida välttää. Minä en vas-
tusta tätä kehityksen kulkua, mutta sittenkin olen arka hy-
väksymään ohjelmaehdotuksen periaatteellista puolta. Si-
ihen ei ole yhdistetty minkäänlaista perustelua, vaikka se
sisältää lyhyissä lauseissa melkein koko yhteiskunnallisen
kehityksen. Puuttuu todistuksia, että siinä lausutut väitteet

ovat totta. Meidän pitää umpimähkään uskoa ohjelman tekijöitä. Minulla on tosin hyvin suuri luottamus heihin, mutta on moraalisesti väärin äänestää hyväksyttäväksi väitöksiä, joista ei ole varma, pitävätkö ne paikkansa. Minä itse puolestani ainakin olen niiden paikkansapitävyyden suhteen häilyvällä kannalla. Ohjelman pitäisi syntyä itse kansasta. Kun saksalaiset hyväksyivät nykyisen Erfurtin ohjelmansa, terotti V. Liebknecht-vainaja tätä erityisesti miehiin, ja Saksan sosiaalidemokraattien puolueohjelma onkin ollut monien muutosten alainen. Ehdotan, että tässä kokouksessa ei vielä hyväksyttäisi puolueohjelman periaatteellista puolta, vaan annettaisiin puoluehallinnon toimeksi selittää ja perustella se, ja otettaisiin asia esille ensi kokouksessa.

O. Leino: Yhdyn edelliseen puhujaan. Sortavalan työväenyhdistys, jota edustan, vaatii ehdotettua nimeä muutettavaksi Suomen työväen puoluehallinnon ohjelma. (Vilkasta iloisuutta).

E. Salin: Ihmettelen, että toveri Valpas on asettunut niin todistuksia vaativalle kannalle, kuin todellinen (konsuli Lihava", vaatii meiltä todistuksia kuin paras porvari. Kyllähän ne todistuksetkin olisivat hyvät, mutta kun ei kukaan ole koskaan missään asiassa voinut tukea väitöksiensä niin täydellisillä todistuksilla, että kaikkien täytyisi ne hyväksyä, niin täytyy valita sellainen muoto, joka saavuttaa enemmistön hyväksymisen. Ja maailmassa on kaikki kehityksen alaista, niinpä meidän puolueohjelmammekin. Vaikka me venyttäisimme sen hyväksymistä 50 vuotta, emme voi sitä todistaa, että sen silloiset vaatimukset tyydyttäisivät kaikkia, sillä silloin on kehitys jo muuttanut vaatimuksiamme.

Valpas vaatii, että ohjelman olisi muodostuttava kansan hengestä. Meidän kansa on samojen taloudellisten olousteitten ja vaikutusten alainen kuin muutkin kansat, ja sen tähden sopii meille samansuuntainen ohjelma kuin muillekin. Sen sijaan, että meiltä vaaditaan todistuksia, todistakoot vastustajamme, missä olemme väärässä. Sitä he eivät ole voineet suurillakaan luntuillaan tehdä. Valppaallakin olisi ollut hyvä aika tehdä muistutuksia ohjelmaa vastaan ja vaatia siihen muutoksia, mutta sitä hän ei ole tehnyt.

Tu run kokouksessa hyväksytyn ohjelmamme periaatteelisenä puolena on lyhyt alaston lause. Onhan ehdotettu perustelu toki monin verroin parempi. Ne, jotka vaativat tarkempia perusteluja ohjelma-ehdotuksen periaatteelliseen puoleen, hakekoot niitä Kautskyn »Erfurtin ohjelmasta". Sieltä niitä on jokaisella tilaisuus saada. — Puolueen nimi «Sosiaalidemokraattinen puolue Suomessa» osottaa jo, että puolueemme on osa suuresta kansainvälisestä puolueesta, joten siis niiden ohjelmissakin on ja tulee olla yhteiset periaatteet. Ohjelman alkuosa on hyvä sellaisenaan eikä kaipaakaan minkäänlaisia muutoksia. (Hyväksymistä).

Anton Huotari: Kannatan valiokunnan ehdotusta, mutta en tahtoisi nimeä vieraskielisessä muodossa. Se olisi saatava suomalaiseksi. Ohjelman periaatteita vastaan ei ole mitään muistuttamista. Valpas itse ierottaa Työmiehesä joka päivä mieliin samoja periaatteita, vaikka ei, kumma kyllä, näy niitä nyt muistavan. Yhdistykset ovat keskustelleet ohjelman periaatteellisesta puolesta sellaisena, kuin se on kokoukselle esitetty, ja sellaisena sen hyväksyneet. Sellaisena se on täälläkin hyväksyttävä.

A. Mäkelin: Hyväksyn valiokunnan mietinnön, mutta tuon samassa julki, että edustamani yhdistys pyytää ohjelman periaatteellista puolta selitettäväksi erityisissä lentokirjasissa.

A. Käcklund: Ruotsalainen työväenyhdistys Helsingissä oli ohjelmasta keskustellessaan sitä mieltä, että johdanto oli vähemmästä merkityksestä. Ehdotuksessa se ehkä on liian pitkä, saisi olla lyhempikin, mutta parasta on hyväksyä se sellaisenaan.

J. Heitto: Yhdyn valiokunnan mietintöön ja puolustan ohjelmaa hyväksyttäväksi. Ne, jotka sitä vastustavat, mahtavat pelätä uutta ohjelmaa samoin kuin aikoinaan pelättiin puolueen perustamista, ja vaativat sentähden asiaa lykättäväksi epävarmaan tulevaisuuteen.

E. Valpas: Huolimatta siitä, että joudun häviölle ja asia tulee päätetyksi tässä kokouksessa, koetan selittää syitä väitöksiini, mikäli sitä lyhyesti voi tehdä.

Ehdotetun nimen on kehuttu osottavan kansainvälisyyttä. Kyllähän sellaista kielen käyttämistä näkee, kuin „pääasiamies Helsingissä", mutta tähän ohjelmaan nähden tuo

muoto tekee aivan päinvastaisen vaikutuksen. Kun sanotaan: Berliini on Saksassa, tarkoitetaan paikkakuntaa. Asunto-sija eli inessiivi merkitsee olemista jossakin paikassa. Jos taas sanotaan: Berliini on Saksan pääkaupunki, tarkoitetaan sillä, että koko Saksa omistaa sen. Kun sanotaan: sosiaalidemokraattinen puolue Suomessa, voidaan hyvällä syyllä kysyä: no missä se on siellä Suomessa, sillä inessiivi tarkoittaa Suomen kielessä ahdasta, rajoitettua paikkaa. Sen käyttäminen kielessämme siinä merkityksessä, kuin ohjelmassa on tehty, on muukalaisuus, joka on siirtynyt meille Ruotsin kielestä. Siinä voidaan kyllä sanoa „socialdemokratiska partiet i Finland". — Saksassa ei olla tässä suhteessa niin kansainvälisiä kuin meillä, vaan he käyttävät puolueensa nimessä genetiiviä. Ei meidänkään pitäisi rääkätä kieltä saadaksemme aikaan luuloteltua kansainvälisyyttä. En näe mitään vaaraa siitä, että sanomme: Suomen sosiaalidemokraattinen puolue, taikka vain sosiaalidemokraattinen puolue. Meidän on osotettava kunnioitusta kielellemme laeille.

Sitte tuodaan ohjelman periaatteellisen puolen alussa jo esiin aivan uusi, meillä melkoisen vähän tunnettu katsantokanta, kun sanotaan: „Syvimpänä syynä kaikkialla huomattavaan kansojen työtätekevien kerrosten sorronalaiseen asemaan on se tosiasia, että tuotannonvälikappaleiden omistaminen on tullut yksien yksinoikeudeksi". Tähän saakka on meillä opetettu kirkoissa ja kouluissa, että Jumala johtaa maailmaa, ja se on kansan suuren osan katsantokanta. Paljon kannattajia on myöskin niinkutsutulla idealistisella katsantokannalla, joka väittää, että aatteet ne vievät ihmiskuntaa eteenpäin ja luovat vallitsevat olot. Onpa meillä työväenpuolueessa vielä kannattajia n.s. utopistisella sosialismillakin, joka saavutti ulkomailta kannatusta silloin, kuin työväenliike oli siellä vielä lasten kengissä. Meillä on sitä suuntaa edustavaa kirjallisuuttakin. Ja sen kanssa on aivan läheisessä yhteydessä n.k. individualistinen katsantokanta, silläkin kannattajansa, jotka uskovat, että joku yksityinen, kuten Napoleon, Salin tai Kurikka voivat ratkaisevasti vaikuttaa asiain menoon. Tätä onneksi torjutaan ohjelmassa, jossa asetetaan edellisten katsantokantojen vastapainoksi n.s. materialistinen katsantokanta, joka tunnus-

taa ratkaisevan merkityksen vallitsevalle tuotantojärjestelmälle ja taloudelliselle elämälle. Mutta tätä väitöstä olisi pitänyt lähemmin perustella.

Samassa lauseessa sanotaan, että koko yhteiskunnallisen elämän perustuksena on se tosiasia, että tuotannonvälikappaleiden omistaminen on yksien yksinoikeutena. Se ei pidä paikkaansa kaikkiin aikoihin nähden, sillä yhteiskuntain alkuaikoina oli yhteisomistus vallalla. Sitä ei ole tuotu esiin, joten on tarpeettomasti annettu porvarillisille lehdille tilaisuutta ottaa ohjelma ivan esineeksi.

Toinen ohjelman kohta, johon porvarilliset voivat käydä käsiksi, on väitös, että taloudellinen kehitys on erottanut työntekijät tuotannonvälikappaleista. Siinä on kyllä osaksi perää. Maalaisoloissa esim. on sen tähden syntynyt irtolaisuutta. Mutta ohjelman tulisi olla niin tarkan, ettei se antaisi aihetta muistutuksiin. Ja tätä kohtaa vastaan voidaan tuoda esiin, että maanviljelyksen tuotantovälikappaleet, kuokat, aurat, riihet, lapiot j.n.e ovat käyttäjänsä omaisuutta. Meillä on vielä suuret joukot sellaisia esikapitalistisella kannalla olevia tuottajia, jotka itse omistavat tuotannonvälikappaleet ja itse käyttävät tuotteensa. Porvarilliset voivat järkyttää köyhälistön luottamusta ohjelmaansa vetämällä esiin näitä asioita, valaisevia numeroita.

Edelleen sanotaan ohjelmassa nykyisen taloudellisen kehityksen johtavan siihen, että yhä suuremmat joukot ennen itsenäisiä pikkuteollisuudenharjoittajia ja pikkutilallisia menettävät tuotannonvälikappaleensa ja joutuvat milloin palkkatyöläisinä, milloin palkattuina apulaisina, milloin velkattaakan alaisiksi sortuneina joko suorastaan tai välillisesti kapitalisteista riippuviksi. Tästä asiasta oli, mikäli se koskee pikkutilallisia, puhetta jo Viipurin kokouksessa, ja epäilin jo silloin sen paikkansapitävyyttä. Tilastolliset numerot osattavat päinvastaista. Meillä Suomessa esim. on pienviljelysten luku lisääntynyt viidessä vuodessa yli 4,000. Ja tanskalainen työväenmies Jensen on julkaissut Saksan sosialistien aikakauskirjassa erittäin tarkan ja ansiollisen tutkimuksen näistä suhteista Tanskassa. Sen mukaan on 28,000 maatilasta Va—4V2 hehtaarin suuruisia 28,? prosenttia; 4%—18 hehtaarin tiloja 23,2, ja 18—71 hehtaarin 21,7, sekä sitä suurempia tiloja ainoastaan 2,3 prosenttia. Tanskan olot eivät siis to-

distä ohjelmaehdotuksessa lausutun väitöksen puolesta. Ranskalainen sosialisti Jaures myöntää, että kehittymistä suurviljelykseen päin on huomattavissa, mutta se käy hyvin hitaasti. Saksasta tosin on myös muutamilta seuduilta samoja havaintoja, mutta ne ovat epävarmoja. Väitöstä ei siis voida hyväksyä uskonkappaleeksi, ennenkuin on numeroilla todistettu, että se pitää paikkansa.

Sitte sisältyy ohjelman periaatteisiin vaatimus, että yhteiskunnan tulee omistaa tuotannonvälikappaleet. Tuotannonvälikappaleita ovat sahat, kuokat ja muut sellaiset. Ne eivät luonnollisesti tule yhteisomaisuudeksi. Onpa sosialistisissa piireissä menty tässä niinkin pitkälle, että ei edes vaadita pikkutiloja valtion omiksi. Tämän suunnan edustajilla on suuri kannatus, sillä pikkutila!!isille ovat tilat rakkaita. Jopa on myönnetty, että ne voivat yhteistuotantoa vahingoittamatta siirtyä perintönä jälkeläisillekin. Jaures ainakin on sitä mieltä, että pikkutilalliset saavat sosialistisessakin valtiossa pitää tilansa ja viinivijelyksensä. Ja niin punainen sosialisti kuin Kautsky epäilee, onko viisasta saattaa edes koko talonpoikaissluokkaa työväenliikkeen vastustajaksi vaatimalla heidän tilojaan yhteisomaisuudeksi. Tällaiset vaatimukset vain vahingoittavat puoluetta, kun porvarilliset levittävät niitä ja siten pelottavat laajoja joukkoja puolueen ulkopuolelle. Yhteisomistus on välttämätöntä ainoastaan sellaisiin tuotannonvälikappaleihin nähden, mitkä ovat välttämättömät yhteiskunnalle.

Näistä syistä olen sitä mieltä, että ohjelman periaatteellista puolta ei olisi vielä hyväksyttävä sellaisenaan.

A. Rissanen: Yhdyn edelliseen puhujaan. On naurettavaa mennä muutama tunti keskusteltua hyväksymään laajaa ohjelmaa,

Seth Heikkilä: Minkähänlainen soppa siitä syntyisi, jos laadittaisiin ohjelma Valppaan sekä Rissanen vaatimusten mukaan? Siihen pitäisi mättää tilastollisia numeroita ja selittää, miten olot ovat täällä, miten tuolla, sekä luetella: ei me tahdota puukkoja ei kirveitä, j. n. e. yhteisomaisuudeksi, vaan ne ja nekin saavat olla yksityisomaisuutta (naurua). Ohjelman kokoonpuserretut lauseet tarkoittavat koko suuntaa yleensä, ja kehitys käy kieltämättä sinnepäin, että

tuotannonvälikkapaleet joutuvat yhä harvempain käsiin, vaikkapa pikkutilalliset jossakin paikassa lisäytyisivätkin.

Turhaa on koettaakkaan ohjelmaa sellaiseksi, etteivät porvarilliset löytäisi siitä kohtia, millä voivat pelottaa arkoja epäilijöitä. Sellaisella ohjelmalla, joka kaikkia tyydyttää, ei sitäpaitse ole mitään arvoa, sillä ei tee mitään. Ohjelmalla pitää olla vastustajia.

Valpas sanoo porvarillisten lyövän meitä sillä, ettei yksityisomistus aina ole ollut vallitsevana. Emmehän me ole koskaan väittäneetkään, että niin on ollut. Ohjelmassamme sanomme vain, että siihen on tultu. Ja se on tosiasia.

Vastustan Valppaan ehdottamaa lykkäystä jyrkästi. Jos ohjelman huomataan tarvitsevan muutoksia, niin muutettakoon sitä sitte, kun se huomataan tarpeelliseksi. Ohjelmaa, jota vastaan ei voitaisi tehdä muistutuksia, on mahdoton saada. Vaikkapa Valpas ja Rissanen laatisivat kuin hyvän ja todistukseen perustuvan, niin aina sitä vastaan voidaan muistuttaa, kun on halua. Ohjelma on täällä hyväksyttävä valiokunnan mietinnön mukaan. (Hyväksymistä).

D. Korhonen yhtyi edustaja Valppaaseen, vaatien ohjelman hyväksymistä lykättäväksi seuraavaan kokoukseen.

E. Salin: Valpas kysyi Viipurin kokouksessa Tainiolta, kehtaatko kutsua itseäsi sosiaalidemokraatiksi? Minä kysyn Valppaalta, kehtaatko kutsua itseäsi sosiaalidemokraatiksi, kun väität, ettei muka pidä kutiansa vaatimus, että tuotannonvälikkapaleet on tehtävä yhteisomaisuudeksi. Sehän on sosiaalidemokratian a ja o, sen kulmakivi. Ellei se tule ilmi ohjelman periaatteessa, ei ohjelmalla ole mitään arvoa. Pitäisikö meidän luetella ohjelmassamme puukot, kirveet ja kaikki mahdolliset kapineet, mitä ei yhteisomaisuudeksi vaadita. Tiedät hyvin, että se on mahdottomuus. Minä tiedän kyllä, mitkä motiivit sinun menettelyysi vaikuttavat, vaikka en tahdo niitä sanoa. (Valpas: ole hyvä!) Sinä tahdot visseistä syistä puolueen hajalle. (Valpas: valheeksi julistan). Menettelyysi ei ole viisasta. Vahinko on, jos se onnistuu. Silloin ei puolue voi saada pitkiin aikoihin minkäänlaista ohjelmaa.

Jos meidän tulisi jokaisen ohjelmakohtan tueksi ruveta kaivelemaan numeroita, niin siitäpä tosiaan syntyisi todis-

telu ja vastatodistelu. Sitäpaitse saahan numerot puhumaan, mitä tahansa, sen Valpas kyllä tietää.

Minua kummastuttaa Rissanen lause, että me muka hyväksyisimme ohjelman parin tunnin keskustelun perustuksella. Rissanen näkyy seuranneen työväenliikettä vasta parin tunnin ajan, kun ei tiedä, että ohjelmaa on harkittu jo Viipurin kokouksesta asti ja että se on ollut julkisen ja vilkkaan keskustelun alaisena puolueessa jo joulusta saakka. Niin tietämättömiä ei liene puolueessa monta.

Valpas näkyy ohjelman suhteen asettuvan sellaiselle kannalle, että porvarilliset sanomalehtineekeritkin sen hyväksyisivät. Mutta vaikka laatisit minkälaisen ohjelman, eivät ne sitä hyväksy, sillä silloinhan heiltä loppuisi työ, kun ei ole, mitä vastaan kirjoittaa (naurua, hyväksymistä). Sitäpaitse pitäisihän Valppaan tietää, että hurjatkin porvarilliset lehdet kuten esim. Åbo Tidning ovat suosiollisesti arvostelleet ohjelmaa, siis menetelleet päinvastoin kuin Valpas väittää. Tätä ne eivät ole tehneet siitä syystä, että ohjelma olisi mieto, koska hyväksyjissä on sellaisia, jotka tahtovat radikaalisimmat vaatimukset pois.

Valpas on joutunut huonoon joukkoon. Eroo pois koko nykyisistä ystävistäsi ja tule meidän sakkiiin. Laaditaan sitte ensi kokouksessa parannuksia ohjelmaan (naurua, hyväksymistä).

D. A. Merinen yhtyi edustaja Heikkilän esittämiin mielipiteisiin.

R. Drockila: Asiallinen keskustelu ohjelmasta on kyllä hyvä, mutta Valpas ei ole tuonut ehdotusta vastaan mitään asiallisia väitöksiä, ainoastaan vähä-arvoisia turhia saivarruksia puukoista ja saksista (Valpas: ovatko pikkutilat vähä-arvoisia?). Niistä ei ole todistettu mitään. Valpas väittää kyllä, että meillä ovat pikkuviljelykset lisääntyneet viidessä vuodessa. Mutta viisi vuotta ei kelpaa mittapuuksi, kun on kysymys kehityksestä yleensä. Ja vaikkapa ne olisivat lisääntyneetkin Suomessa ja Tanskassa, on muualla käynyt päinvastoin. Se on sääntö, Valppaan esilletuomat seikat poikkeuksia.

Kun Valpas puhuu kuokista ja kirveistä, tahdon huomauttaa, että sosialismi pyrkii ottamaan yhteisomaisuudeksi vain ne tuotannonvälikappaleet, jotka ovat välttämättömät yhteis-

selle hyvinvoinnille. Ei edes ole tarpeellista poistaa esim. perintöoikeutta, vielä vähemmän omistusoikeutta sellaisiin tavaroihin, jotka eivät ole yhteistuotannolle välttämättömiä.

Eräs nuori mies sanoi olevan naurettavaa, jos puoluekokous menee hyväksymään ohjelman muutaman tunnin keskustelulla. Täällä on henkilöitä, jotka ovat uutterasti vuosikautia harkinneet ohjelmaa ja syventyneet siihen, eikä täällä ole ainoatakaan, joka olisi sitä tuntikaupalla tutkinut, kuten ehkä samainen nuorukainen on tehnyt. (Hyväksymistä).

T. Tainio: Huomautan, että toimittaja Valpas oli valittu ohjelmakomiteaan, jossa hänellä olisi ollut tilaisuus esittää eriävät mielipiteensä harkittavaksi, mutta sinne hän ei tullut, eikä sittenkään, vaikka häntä useat kerrat erikseen pyytämällä pyydettiin komitean kokoukseen. Silloin hänellä ei ollut mitään sanottavaa, nyt hänellä näkyy olevan paljonkin. Mutta asiallisia ne huomautukset eivät ole. Hän tuo ohjelmaehdotuksesta esiin kohtia, joihin vastustajat voivat tarttua kiinni. Kai sellaisiakin löytää, kun tukee niitä väitteillä, jotka eivät pidä paikkaansa. Mutta on siellä hyvääkin. Sen mukaan puolue pyrkii „vapauttamaan koko kansaa taloudellisen riippuvaisuuden, valtiollisen alaikäisyyden ja henkisen holhuunalaisuuden kahleista. Köyhälistön järjestäminen, sen kohottaminen tajuamaan asemansa ja tehtävänsä, sen tekeminen henkisesti ja aineellisesti taistelukykyiseksi on sosiaalidemokraattisen puolueen Suomessa varsinaisena ohjelmana, jonka toteuttamiseksi se käyttää kaikkia tarkoituksenmukaisia ja kansan luonnollista oikeudentunnetta vastaavia keinoja“.

Sitä puhetta ymmärtävät köyhät ja kurjat ja liittyvät meihin. Sitä me tarvitsemme, siihen me pyrimme ja siihen pääsemme, sanokoot rikkaat mitä tahansa. (Vilkasta hyväksymistä).

Edelleen sanotaan ohjelmassa: «Sosiaalidemokraattinen puolue Suomessa tulee aina kaikissa valtiollisissa ja taloudellisissa kysymyksissä valvomaan köyhälistön luokkaetuja ja vastustamaan tarmokkaasti kaikkea luokkavastakohtien himmentämistä sekä työntekijäin käyttämistä porvarillisten puolueiden hyväksi, joiden kanssa puolue voi yhtyä yhteis-

toimintaan ainoastaan silloin, kun se voi tapahtua puolueohjelmaa sivuuttamatta".

Se soi kun sotatorven ääni, joka kuuluu yli Suomen salojen. Ohjelmamme on meidän sotalippumme, sitä ymmärretään, sen ympärille innostuneina kokoonnutaan. Köyhälistö ei kokoonu saivartelevain, hiuksia halkovoin tutkimusten ympärille. (Vilkkaita suosionosoituksia).

Kun keskustelu oli lopussa, äänestettiin, hyväksytäänkö puolueohjelman periaatteellinen puoli, kuten valiokunta oli ehdottanut, vai lykätäänkö se edustaja Vaippaan ehdotuksen mukaan seuraavaan puoluekokoukseen. Valiokunnan ehdotusta kannatti 63, Valppaan ehdotusta 8 ääntä.

Sitte luettiin ohjelman käytännölliset vaatimukset ja hyväksyttiin ne, joten ohjelma sosiaalidemokraattiselle puolueelle Suomessa tuli kokonaisuudessaan seuraavaksi:

Sosiaalidemokraattisen puolueen lähimpinä vaatimuksina ovat:

1. Yleinen, yhtäläinen ja välitön vaali- ja äänioikeus kaikille 21 vuoden ikäisille Suomen kansalaisille sukupuoleen katsomatta kaikissa vaaleissa ja äänestyksissä sekä kunnallisella että valtiollisella alalla. Suhteellinen edustus ja yksikamari järjestelmä. Salainen äänestys. Vaalien ja äänestysten toimittaminen lain määräämänä vapaapäivänä. Palkkio valituille edusmiehille kaikilla aloilla.

2. Välitön lainsäädäntö-oikeus kansalle lakien esittämis- ja hylkäämisoikeuden kautta.

3. Täydellinen yhdistymis-, kokoontumis-, lausunto- ja painovapaus.

4. Yleinen koulupakko. Maksuton opetus kaikissa oppilaitoksissa. Kansakouluissa maksuttomat opetusvälinekappaleet sekä ylläpito kaikille oppilaille, ylemmissä oppilaitoksissa niille, jotka osottavat erityistä kykyä. Kansakoulu on järjestettävä kaikkien ylempäin oppilaitosten pohjakouluksi.

5. Uskonto on julistettava yksityisasiaksi. Kirkko on erotettava valtiosta ja kirkolliset sekä

uskonnolliset yhdyskunnat katsottava yksityisiksi yhdistyksiksi, jotka itse järjestävät sisälliset asiansa. Uskonnonopetus on poistettava kouluista.

6. Kaikkien henkilöllisten ja välillisten verojen poistaminen yleisellä asteettain nousevalla tuloverolla, jolloin ansioton arvonnousu ja korkotulot sekä perintö on verotettava ankarammin kuin omasta ansiosta tai työstä johtuvat tulot. Verotettavan omaisuuden ilmoittamisvelvollisuus.

7. Maksuton oikeudenkäynti ja oikeusapu. Korvaus viattomasti syytetyille, vangituille ja tuomituille.

8. Terveydenhoito valtion ja kuntain asiaksi. Maksuton lääkäriapu ja lääkkeet sekä synnytysapu. Maksuton hautaus.

9. Soti lastaa kkaa on vähennettävä ja kansanpuolustus järjestettävä vakituiseen sotaväenoton sijaan. Rauhan aatetta on käytännössä toteutettava.

10. Kaikkien rajoitusten poistaminen, jotka asettavat naisen yleis- tai yksityis-oikeudellisessa suhteessa ala-arvoisempaan asemaan kuin miehen.

11. Yleinen kieltolaki väkijuomain valmistamisen ja kaupan suhteen.

Työväensuojelulainsäädäntöä.

on tarmokkaasti edistettävä. Sen lähimpänä määränä vaatii Sosiaalidemokraattinen puolue Suomessa:

1) Työaika on saatava 8-tuntiseksi niissä ammateissa, missä eivät epäterveelliset olosuhteet vaadi sitä lyhemmäksi.

2) Kullakin paikkakunnalla elintarpeisiin riittävä alin palkka on määrättävä ei ainoas-

taan valtion ja kuntain, vaan yksityistenkin teet-
tömissä töissä.

3) Yötyö on kiellettävä kaikilla muilla aloil-
la, paitsi sellaisilla, joiden teknillinen laatu tee-
kee katkeamattoman työn välttämättömäksi.
Naisilta ja nuorilta työntekijöiltä on yötyö koko-
naan kiellettävä.

4) Täysi, vähintään 36 tuntia kestävä yhtä-
mittainen lepoaika viikossa on säädettävä.

5) Lapset alle 14 vuoden on kiellettävä kai-
kesta ansiotyöstä. Lapsia (14—16 v.), oppilaita
ja nuoria työntekijöitä (16—18 v.) varten on
säädettävä riittäviä suojelumääräyksiä.

6) Naisten työ on kiellettävä aloilla, missä
se on heidän ruumiilleen vahingollista. Raskau-
den aikana on työ helpotettava tai kokonaan
kiellettävä siitä alkaen, kuin ne normaalisen
raskaudentilan merkit, jotka vaikeuttavat työtä,
ilmestyvät raskauden-ajan loppupuolella, sekä
vähintään 6 viikkoa synnytyksen jälkeen.

7) Edellä olevat määräykset ovat ulotetta-
vat, paitsi teollisuustyöväkeen, käsityöläisiin,
maanviljelystyöväkeen ja palvelijoihin sekä,
mikäli mahdollista, kauppa- ja kulkulaitosten
työväkeen.

8) Työväen suojelumääräysten tarkkaa nou-
dattamista valvomaan on asetettava riittävä
määrä sekä mies- että naistarkastajia ammatin
laadun mukaan ja määrättävä niille apulaisia
työväestöstä. Suojelulakien rikkominen on
estettävä ankarilla rangaistuksilla.

9) Kaikkiin työntekijöihin sekä heidän ase-
massaan oleviin henkilöihin ulottuva kansan-
vakuutus, käsittäen, paitsi sairas- ja tapatur-
ma-, myöskin vanhuus- ja ansiokyvyyttömyys-
sekä leskien ja orpolasten ynnä työttömyysva-
kuutuksen, on saatava aikaan. Vakuutuksesta
syntyvät kustannukset suoritetaan yleisen tulo-,
varallisuus- ja perintöveron kautta keräytyvistä

varoista. Vakuutuslaitoksen hallinnon Jäsenet valitsevat vakuutetut itse.

10) Vakuutuslait ovat siten laadittavat, että ne eivät anna aihetta mielivaltaiselle tulkitsemiselle eikä kiertelemiselle. Vakuutetuille ja heidän omaisilleen on myönnettävä täysi vahingonkorvaus.

11) Aviottomille ja hoidotta jääneille lapsille on valtion toimesta saatava täysin tarkotustaan vastaava hoito ja kasvatus.

Kunnallisena ohjelmanaan

ue.-

1) Äänioikeusoloja korjattaessa ei kunnallista vaalioikeutta missään tapauksessa saa asettaa valtiollista äänioikeutta ahtaammalle. Työväelle on kunnallisissa edustuslaitoksissa myönnettävä väkilukuun nähden suhteellinen määrä edustaja-sijoja.

2) Tilanahtauden ja siitä johtuvien terveydellisten sekä muiden epäkohtain poistamiseksi ynnä monien muiden vaatimusten tyydyttämiseksi on kuntain, varsinkin kaupunkikuntain, ostettava lisämaita mahdollisimman suurissa määrissä.

3) Kuntien on otettava haltuunsa sellaiset yleiselle hyvinvoinnille tärkeät liikealat, joita se menestyksellä voi hoitaa tai jotka yksityisten hallussa ollen saattavat kunnan jäsenet heistä suuressa määrässä riippuvaisiksi.

4) Työväen asuntopulan poistamiseksi on kuntain rakennettava riittävästi ajanmukaisia asuntoja sekä yksityistä yritteliäisyyttä sillä alalla vissien ohjeiden alaisena kaikin tavoin edistettävä. Kunnallisia yömajoja on järjestettävä.

5) Sairaanhoidon, lääkärinapu, lääkkeet ja hautauskunnan kustannuksella. Näitä maksuja ei saa pitää vaivaisapuna.

6) Turvattomien lasten ja vanhusten hoito on ajanmukaisella ja inhimillisellä tavalla järjestettävä.

7) Työväestölle on laitettava kuntain kustannuksella terveellisiä, hyvin järjestettyjä ja maksuttomia kesälomasirtoloita.

8) Yleisemmän työttömyysajan sattua on kunnan hankittava asujamilleen riittävästi työtä ja määrättävä riittävä alin palkka. Kuntien on perustettava yleisiä työttömyysrahastoja.

9) Kunnan työt ovat teetettävät ilman välisiä ja palkka maksettava sen tariffin mukaan, mikä kussakin ammatissa on silloin voimassa.

10) Työaika kunnan töissä on asetettava 8-tuntiseksi.

11) Kuntain on perustettava työnvälitystoimistoja, joitten hallinnoissa tulee olla ainakin puolet työväen järjestöjen valitsemia edustajia.

12) Kunnallinen kielto-oikeus on saatava aikaan, kunnes yleinen kieltolaki on säädetty.

13) Koulutarpeet kunnan kustannuksella sekä muuten mitä yleinen puolueohjelma tässä kohden määrää.

14) Vähävaraisia varten todellinen köyhäinasianajaja, jonka valitseminen jätettäkään vähävaraisten huostaan.

15) Kunnallisia tehtaitten- ja ammattitarkastajia on asetettava, joitten valitsemiseen riittävän suuri vaikutus työläisille on annettava.

Maatalousohjelmanaan

ue:

1) Valtion ja kuntain nyt jo omistamia tiloja ja maa-aloja ei saa myydä eikä lahjoittaa.

2) Valtion ja kuntain omistamat asumattomat maa-alat ovat saatettavat viljeltäviksi, mutta ei omistusoikeudella.

3) Pakollisesti myytäviksi joutuneet maatilat, kosket ja kaivannot ovat arvioittavat ja otettavat arvatusta hinnasta valtion omiksi.

4) Kunnille on saatava oikeus pakkolunastuksella haltuunsa hankkia yksityisten tiloja tai osia niistä. Lunastus on luettava sen mukaan, mitä nuo maa-alat tuottavat.

5) Valtion hallussa olevat ja vasta lunastettavat maa-alat ovat annettavat tilattomille tai sellaisille osuuskunnille, joitten jäsenet itse viljelevät maata.

6) Valtionapua on annettava etupäässä pikuviljelystä tarkoittaville toimenpiteille. Samoin kaikille osuustoiminnan luontoisille yksityisille maatalouden alalla.

7) Torppareille ja maanvuokraajille on saatava täydellinen käyttöoikeus ja myöskin myyntioikeus vuokraamansa maan viljelystuotteisiin, sekä vuokra-ajan loputtua on heille maksettava täysi korvaus sitä, mitä vuokratun maan arvo on heidän työnsä kautta kohonnut.

8) Metsästysoikeus ja kalastusoikeus on heti tehtävä maanomistuksesta riippumattomaksi.

9) Erittäinkin valtion ja kuntain toimenpiteiden kautta olisi maanviljelystä ja sen sivuelinkeinoja kaikilla tarkoituksenmukaisilla keinoilla edistettävä, varsinkin siten, että varsinainen rahvas maalla tulisi tuntemaan maanviljelyksen uusimmat työtavat ja saisi välttämättömät ammattitiedot.

10) Tilatonta väestöä on sivistettävä ja tiepuolisesti kasvatettava.

11) Palkollissääntö on lakkautettava.

D. A. Merinen liitti pöytäkirjaan suojelulainsäädäntöä koskevan ohjelman osan 8:teen kohtaan vastalauseen: „että on säädetty myöskin rankaisuja, jos Ammattitarkastaja ei tee hänelle kuuluvia tehtäviä”.

III. KOKOUKSEN LOPPUTOIMET.

1. Ensi puoluekokous, vaalit.

Ensi puoluekokouksen paikan määräämisen ehdotti johtava komitea jätettäväksi puoluehallinnolle. Kokouksen pitoa Oulussa oli pidetty suotavana, mutta ei tahdottu siitä päättää, kun voi ennen kokousta sattua seikkoja, jotka vaikeuttavat päätöksen noudattamista. Kokouksen ajaksi ehdotti sama komitea elokuuta v. 1905. Hämeenlinnan työväenyhdistys oli ehdottanut puoluekokouksia vastaisuudessa pidettäviksi talvella, mutta johtava komitea puolusti useista syistä ennallaan pysymistä. Kokous hylkäsi yksimielisesti Hämeenlinnan työväenyhdistyksen ehdotuksen, ja päätti

että seuraava puoluekokous pidetään kahden vuoden kuluttua, siis v. 1905 elokuulla puoluehallinnon määräämässä paikassa.

Ennenkuin ryhdyttiin puoluehallinnon jäsenten vaaliin, päätti kokous johtavan komitean ehdotuksesta keskustella sihteerin ja rahastonhoitajan palkkiosta. Johtava komitea oli ehdottanut sihteerin palkaksi 1,000 ja rahastonhoitajan palkaksi 200 mk. Keskustelussa käyttivät puhevuoroja:

Anton Huotari: En hyväksy johtavan komitean ehdotusta, koska palkkio tulee sen mukaan liian alhaiseksi. Sihteerin toimesta olisi maksettava vähintään 100 mk. kuussa, siitä on siksi paljon työtä, kun puolue yhä kasvaa. Samoin olisi rahastonhoitajan palkkiota korotettava, sillä hänen toimensa lisäytyvät yhä, kun tulee uusia maksuja kerättäviksi ja eri rahastoja hoidettaviksi. Sentähden olisi rahastonhoitajan palkkio määrättävä ainakin 250 markaksi.

F. M. Orrela : Jos sihteerin toimi ajatellaan vakituiseksi, on ehdotettu 1,000 mk. palkka aivan liian pieni, mutta jos se voidaan hoitaa sivutoimena, kuten tähänkin saakka, on se riittävä. Rahastonhoitajan palkkio ainakin on nykyiseenkin työhön katsoen liian pieni, siitä on siksi paljon työtä. Jos molemmat toimet pidetään yhdessä, riittää ehkä palkkioksi 1,200 mk. mutta jos ne erotetaan, on rahastonhoitajan toimesta maksettava vähintäänkin 500 mk.

M. Vuolukka : Yhdyn johtavan valiokunnan ehdotukseen, jos sihteerin ja rahastonhoitajan toimet pidetään yhdistettyinä. Mutta jos erotetaan, ehdotan rahastonhoitajalle maksettavaksi 300 mk. Tämä kaikki sillä edellytyksellä, että toimia ei aseteta vakitukselle kannalle. Sillä siinä tapauksessa eivät ehdotetut palkkiot riitä.

M. Saarinen oli samaa mieltä kuin edustaja Vuolukka.

T. Tainio : En ymmärrä, miksi rahastonhoitajan palkka pitäisi olla suurempi, jos toimet erotetaan. Sama työhän siitä on, tekipä sen sihteeri tai erityinen rahastonhoitaja. Työ on kummassakin tapauksessa yhtä raskas, olivatpa toimet yhdessä tai erillään. Tähän saakka on rahastonhoitajan toimi hyvin suoritettu, koska kokous lausui siitä erityiset kiitokset. Kannatan Orrelan ehdotusta, että rahastonhoitajalle maksetaan 500 mk., sihteerin toimesta 1,000, kuten johtava komitea on ehdottanut.

Kokous hyväksyi huuto-äänestyksellä johtavan komitean ehdotuksen esitettyä muutosehdotuksia vastaan, joten sihteerin palkkioksi tuli 1,000 ja rahastonhoitajan 200 mk.

Puoluehallinnon paikaksi ehdotti johtava valiokunta edelleenkin Turku. Ehdotus hyväksyttiin ilman keskustelua.

Puoluehallinnon jäseniksi oli johtava komitea ehdottanut seuraavat henkilöt:

Turusta T. Tainio, J. K. Kari, J. A. Salminen, J. H. Jokinen, K. F. Hellsten, M. Saarinen, Seth Heikkilä, A. Lempinen, A. Johansson, J. Lindström ja rouva M. Kanervo. Helsingistä E. Valpas, M. Hälleberg, Eva Järvinen, E. Perttilä ja A. Käckund, Tampereelta Y. Mäkelin, J. V. Hellberg, Heikki Lindroos, M. Vuolukka ja neiti M. Kulmala, Oulusta J. Kempainen, Vaasasta J. E. Lillnix, Kotkasta R. Drockila, Viipurista V. Laitinen, J. P. Holopainen, rouva Hilja Pärssinen ja neiti

M. Kontulainen; Forssasta J. Cederqvist, K. J. ja J. V. Orell, Urjalasta Edvard Hokkanen, Messukylästä J. A. Silander, Pirkkalasta Kössi Koskinen ja D. A. Merinen, Kuopiosta A. Gröhn, Porista E. Salin ja Terijoelta M. Uotinen.

Kun ehdokkaat oli luettu, pyysi puhevuoroa

E. Valpas: Puoluehallinnon kokoonpanossa on epäkohtana, että sinne tulee muutamista isoista kaupungeista liian paljon jäseniä. Sentähden olisi määrättävä ennakolta, ettei saisi samalta paikkakunnalta ottaa enempää kuin korkeintaan kolme jäsentä, jotta useammat paikkakunnat tulisivat edustetuiksi. — Minutkin näkyy johtava komitea ehdotaneen puoluehallintoon. Sen johdosta pyydän kokoukselle ilmoittaa, että minä en voi monien foimieni tähden ottaa tointa vastaan, jos minut siihen valitaan.

R. Drockila: Puolueen pää-äänenkannattajan päätoimittajan pitäisi pitää velvollisuutenaan kuulua puoluehallintoon. Työt häntä tuskin siitä estävät. Kieltäytyminen aiheutnee muista syistä.

M. Vuoiukka yhtyi edelliseen puhujaan ja lausui toivomuksena, että Työmiehen päätoimittaja vihdoinkin alkaisi ottaa osaa puoluehallinnon käytännölliseen työhön, eikä aina koettaisi vetäytyä siitä syrjään.

E. Valpas: Minä otan osaa kautena päivänä viikossa, joskus sunnuntainakin, käytännölliseen toimintaan. Jos puoluehallintoon välttämättä tahdotaan Työmiehen toimittaja, otettakoon sinne joko toimittaja A. Palomaa tai Luoto. Minä kieltäydyn siitä kaikissa tapauksissa.

E. Valppaan ehdokkaita ei otettu huomioon. Vaalissa, joka toimitettiin suljetuilla lipuilla, valittiin puoluehallintoon seuraavat jäsenet:

Turusta: J. K. Kari 75 ääntä, J. H. Jokinen 66, J. A. Salminen 65, S. Heikkilä 65, T. Tainio 60, K. F. Hellsten 57 ja M. Saarinen 42.

Muilta paikkakunnilta: Y. Mäkelin 66, M. Hälleberg 61, Heikki Lindroos 56, M. V. Vuoiukka 56, J. Kempainen 49, E. Salin 47, R. Drockila 45, J. P. Holopainen 44, A. Käcklund 42, E. Perttilä 41, rouvat Eeva Järvinen 36 ja Hilja Pärssinen 35.

Varajäseniksi tulivat

Turusta: A. Lempinen 37 ääntä, rouva M. Kanervo 27, A. Johansson 21 ja J. Lindström 13.

Muilta paikkakunnilta: neiti M. Kontulainen 34, neiti M. Kulmala 31, J. V. Hellberg 30, E. Valpas 28, J. V. Orell 23, J. E. Liilnix 21, neiti Ida Ahlstedt 17, A. Gröhn 16, Anton Huotari 11, Evert Hokkanen 11, J. Cederqvist 10, K. J. Orell 9, J. A. Silander 8, A. Karttunen 7, J. Virtanen 6, D. A. Merinen 6, A. Palomaa 6, V. Laitinen 5 ja V. Löfqvist 5.

Tilintarkastajiksi valittiin rouva Aino Putkonen sekä K. V. Varjonen ja K. Mundila, sekä varalle F. F. Hällfors, J. Grönlund ja M. Pesola, kaikki Turusta.

Brusselin sekretariaatiin valittiin puolueen edustajiksi E. Valpas ja J. K. Kari.

2. Kokouksen loppu ja erityisiä ehdotuksia.

Kun kaikki kokouksessa esillä olevat asiat oli loppuun suoritettu, esittivät kokouksen jäsenet seuraavia ehdotuksia: M. Vuolukka luki kokoukselle seuraavan pyynnön:

Katsoen agitatsiooniasian suureen tärkeyteen, ajalla jollain suurin osa maaseutujemme irtolaisväestöä on tykkäänään työväenaatteesta, työväenlehdistä, puolueesta ja sen tarkoituksista tietämätöntä, rohkenen puoluekokoukselle esittää seuraavaa, vaikkakin agitatsiooniasia on tällä kertaa päätetty, mutta päätetty tavalla, joka sietäisi muutoksen tässä esitettyyn suuntaan.

1. Maa jaettaisiin agitatsioonipiireihin, kaikkiaan 5:teen eri piiriin, jotka olisivat: 1:nen Turun, 2:nen Helsingin, 3:mas Tampereen, 4:jäs Oulun ja 5:des Viipurin.

2. Kullekin näille piireille antaa puoluehallinto 500 mk. vuotuista avustusrahaa, johon summaan piirin yhdistykset jäsenineen saisivat hankkia lisää, joka olisi kyllä mahdollista, kun varojen keräys ulotettaisiin asiaaharrastaviin yksityisiin jäseniinkin. Voisivatpa apuvaroja, tuntuviakin, antaa piirien osuusyhdistykset, koska työväen agitaattorit tulisivat puhumaan ja työtä tekemään osuusaatteen levityksen hyväksikin.

3. Tämä piiri-agitaattorijärjestelmä pantaisiin käytäntöön joko heti tahi vuoden 1904 alusta.

Mikä hyöty olisi näistä 5:stä varsinaisesta agitaattorista puolueellemme, sen sanomatta käsittänevät kaikki. Yhden vuoden työ jo tuottaisi tuntuvia hedelmiä. Tuskinpa jäisi enää suurempaa seutua, joka jäisi työväenaatteesta aivan tietämättömäksi. Suuremmille lakkoseuduille voisi puoluehallinto lähettää nämät miehet kaikki. Lakon hyvin onnistumisen eduksi vaikuttaisivat he sangen tärkeinä tekijöinä. Epäkoh-tien julkituomisessa olisivat he myös korvaamattomasta merkityksestä. Työväenkirjallisuuden ja sanomalehtien levityk-sen hyväksi saisivat he suuria aikaan.

Näistä ja muista lukuisista myötäpuhuvista syistä ehdo-tan:

että puoluekokous purkaa päätöksensä yhden agitaatto-rin asettamisesta, jonka palkka tulisi noin 2,500 mk. vuodesa, ja asettaisi tämän ehdotuksen mukaan yhden sijaan viisi agitaattoria, koska ne saataisiin puoluehallinnon puolelta tuolla 2,500 mk. summalla, joka käytettäisiin edelläehdote-tulla tavalla.

Forssa, 19 p. elok. 1903.

M. V. Vuolukka.

Yhdymme ylläolevaan ehdotukseen:

V.Heimonen.	A. J. Sjöholm.	K. Ahmala.
H. Jalonen.	A. Stenbacka.	J. Kemppainen.
Leo Leino.	Juho Bastman.	Tyko Varto.
J. A. Silander.	Atte Mantere.	Antti Mäkelin.
Pietar Suttelin.	K. H. Lust.	E. Hillman.
Osk. Mäkinen.	M. Sievänen.	K. Lindfors.
K. J. Suomi.	A. Juden.	K. A. Nurminen.
J. H. Saaristo.	K. F. Hellsten.	K. N. Rantakari.
Anton Huotari.	K. V. Karvonen.	Anni Huotari.
	Vilho Pylkkö.	

Pyyntö oli ollut esillä johtavassa komiteassa, mutta se oli ehdottanut sen hyljättäväksi, koska ehdotuksen hyväk-syminen vaatisi kahden jo tehdyn päätöksen purkamista, ja koska siitä vain syntyisi turhaa keskustelua.

Kokous päätti pysyä entisessä päätöksessään siliä lisäyksellä, että puoluehallinto voi toteuttaa edustaja Vuolukan ehdotuksen, jos tilaisuutta siihen ilmenee.

J. Heitto: Kun ei kokous ole voinut päättää kaikissa puolueeseen kuuluvissa yhdistyksissä otettavaksi käytäntöön yhteisiä jäsenkirjoja, kun eri paikkakunnilta olevain jäsenten pitäminen yhdistyksen jäseninä vaatisi kaikkien yhdistysten sääntöjen muutosta, olisi puoluekokouksen jäsenten vaikutettava kunkin yhdistyksessään siihen suuntaan, että yhdistyksissä sallittaisiin muilta paikkakunnilta olevien puolueeseen kuuluvan yhdistyksen jäsenlipulla varustetulle henkilölle pääsy yhdistyksen huoneistoon ja kokouksiin kuuntelijaksi.

Puoluekokous päätti lausua tämän toivomuksen yhdistyksille.

J. V. Hellberg: Kun kokoukselle on suurta ajanhukkaa siitä, että vanhoja jo ennen keskusteltavina olleita kysymyksiä tulee yhä uudestaan esille eri aiustajain alustamana, väliin huonompina kuin edellisten kokousten päätökset, ja toisia aivan alustamatta, olisi vastaisten kokousten varalle saatava tällaiset tapaukset esitetyiksi.

Kokous päätti,

että kysymyksiä, joista on puoluekokouksen päätös, ei oteta puoluekokouksissa esille, ellei sitä haluavalla ole esitettävänä uusia näkökohtia. Siinä tapauksessa on kysymyksen alustajan otettava huomioon ennen tehdyt päätökset,

että puoluehallinto älköön ottako puoluekokouksen ohjelmaan kysymyksiä, joille ei niiden ehdottajana oleva yhdistys ole laatinut kirjallista perustelua,

että yhdistykset päättävät kuten tähänkin asti, mitkä keskusteltavista kysymyksistä otetaan puoluekokouksen ohjelmaan.

M. Sievänen esitti kokoukselle, eikö olisi perustettava yhteistä rahastoa, joka turvaisi työntekijän, kun hän joutuu kärsimään työväenasian ajamisen tähden.

Kokous piti asiaa sangen toivottavana ja jätti sen ammattiliittojen ja tulevan ammattijärjestön ajettavaksi.

K. H. Lu st ehdotti, että kokous kehottaisi puoluehallintoa toimittamaan erityisiä kravatisia tai takin rintapielessä kannettavia puoluemerkkejä.

Kokous päätti kehottaa puoluehallintoa toimittamaan yhdenlaisia jäsenkirjasia, joita puolueeseen kuuluvat yhdistykset saavat tilata puoluehallinnolta, käyttääkseen niitä nykyisten jäsenlippujen asemasta. Puvussa kannettavat puolumerkit pidettiin epäkäytännöllisinä.

Kun ei muita esityksiä enää ollut, lopetti puheenjohtaja E. Salin kokouksen seuraavin sanoin:

Työ, minkä nyt päättynyt kokous on suorittanut, on tärkeimpiä, mitä Suomen työväenliikkeen suorittavana on tähän asti ollut, ja se tulee pitkiä aikoja olemaan pätevä nä rustuksena vastaiselle työväenaatteen kehitykselle.

Tässä työssä ovat, ilahduttavaa kyllä, kaikki olleet yksimielisiä, kuin missään muussa puoluekokouksessa, missä minä olen ollut saapuvilla. Tämä kokous sekä sen työn tulokset todistavat, että sillä aatteella, joka meitä innostuttaa, on tässä maassa maaperä, missä se on ilahduttavan hyvin versonut. Se kehottaa meitä uskomaan, että aatteemme kaikista vastuksista huolimatta yhä levenee ja kehittyy samaan suuntaan, kuin niissä maissa, missä sosiaalidemokraattinen liike on jo miespolvet ollut huomion esineenä.

Sanoin sosiaalidemokraattinen liike, sillä tässä kokouksessa olemme me ja ne puolitoistakymmentä tuhatta, jotka riveihimme kuuluvat, hyväksyneet yksimielisesti ohjelman, mikä saattaa meidänkin maamme työväenliikkeen renkaaksi tämän nykyajan valtavimman yhteiskunnallisen liikkeen ketjussa. Se on kaunis tulos siitä verrattain vähäisestä työstä, mitä tässä maassa on sosialismin hyväksi tehty. Kun olemme nyt saaneet puolueellemme ohjelman niin kauttaaltaan ehjän, onnistuneen ja asiatamme edistävän, ehdotan, että kokous kohottaisi yksimielisen ja innokkaan kolmikertaisen eläköön-

huudon sosiaalidemokraattiselle puolueellemme, jonka perustamisessa meillä on ollut onni osallisena olla. Eläköön!

Kokouksen lopuksi laulettiin Marseljeesi.

Edellä oleva pöytäkirja on tarkastettu ja hyväksytty.

Puoluehallinnon toimeenpaneva valiokunta:

T. Tainio.

M. Saarinen.

K. F. Hellsten.

Seth Heikkilä.

J. H. Jokinen.

J. A. Salminen.

A. Lempinen.

MITEN VOITAIISIIN SAADA OSUUSTOIMINTA SUOMESSA KOKO MAATA JA KÖYHÄ- LISTÖÄ KÄSITTÄVÄKSI?

Hannes Gebhard.

Suomen Työväen Puoluehallinto on pian pidettävään puoluekokoukseen päättänyt saada tämän kysymyksen keskusteltavaksi. Puoluehallinnon pyynnöstä saan minä tässä antaa seuraavan pohjustuksen.

Ensiksi: mikä on osuustoiminta?

Osuustoiminta on se laji taloudellista yhteistoimintaa, joka tapahtuu osuuskunnissa. Muita yhteistoiminnan lajeja ovat esim. osakeyhtiöt ja yhdistykset.

Osuuskunta taas on laji yhtiöitä, joka mitä parhimminkin soveltuu vähävaraiselle kansanluokalle. Siinä voipi saada verrattain suuria aikaan ilman sanottavaa pääomaa; siinä on jäsenten osallisuus liikkeen hoitoon täydellisesti kansanvaltainen (ääni mieheen!) ja siinä vihdoinkin liikkeen voittoa ei jaeta pääoman mukaan vaan sen mukaan missä määrin kukin jäsen on ollut osallisena voiton syntymiseen.

Osuuskunnat voivat olla joko tavaran tuottajain, valmistajain, taikka tavaran nauttijain, tarvitsijain perustamia.

Kaikissa maissa on tietääkseni työväki aluksi ryhtynyt etupäässä tuotanto-osuuskuntia perustamaan, esim. puusepän työtä-tekevät ovat perustaneet yhteisen puusepän liikkeen, kultasepän työtä-tekevät kultasepän liikkeen. Mutta harvat tällaiset osuuskunnat ovat pitempää aikaa menestyneet. Useimmat niistä ovat lakanneet syystä, että niissä on ollut kykenemätön johto, taikka että jäsenet ovat keskenään riitaantuneet, taikka että ne eivät ole saaneet tarpeeksi luot-

toa. Ne harvat työväen tuotanto-osuuskunnista, jotka ovat menestyneet, eivät tavallisesti ole pysyneet osuustoimintaaatteelle uskollisina. Kun näet liike on alkanut saada yleisön luottamusta osakseen enemmän, kuin että siihen osaa ottaneet ovat voineet omin voimin valmistaa tavaraa, on heidän täytynyt laajentaa liikettään. Silloin on noussut eteen kysymys, tuleeko uusien työmiesten päästä täysin osallisiksi liikkeestä samaten kuin sen perustajat, vaan otetaanko ne ainoastaan palkan edestä työtä tekemään. Ja melkein aina on jälkimäinen tapahtunut. Silloin osuuskunnan perustajista tulee „kapitalisteja”, jotka pitävät liikkeen yrittelijävoiton omanaan; liike muuttuu silloin usein osakeyhtiöksi ja vähitellen osakkaista yksi kerää osakkeet itselleen.

Mutta kuten sanottu, verrattain harvoin ovat työväen tuotanto-osuuskunnat menestyneet, jonka vuoksi tätä nykyä ollaan jo kaikissa maissa jokseenkin yksimielisiä siitä, että osuustoiminnalla tässä muodossa ei ole suuria tulevaisuusmahdollisuuksia, kuten alkujaan oli arveltu (esim. Marx ja Lassolle).

Toisin on tavarannauttijain perustamien osuuskuntain kehitys käynyt. Niistä vaativat suurinta huomiota n. s. kauppa-osuuskunnat (konsumtsioonyhdistykset). Näitä alussa pidettiin verrattain vähäpätöisinä, mutta viime aikoina ovat ne saaneet osakseen yhä suurempaa luottamusta kaikissa sivistysmaissa sekä työväen, että muunkin yleisön puolelta. Sillä ne rakentavat todellisesti kansanvaltaiselle ja sosiaaliselle periaatteelle, jota vastoin tuotanto-osuuskunnat luonnoltaan ovat rajoitetun piirin etujen valvojia. Edelliset hyötyvät ja hyödyttävät niihin liittyneitä sitä enemmän, kuin enemmän niihin tulee täysin oikeutettuja jäseniä, jälkimäiset taas, silloin kun ne menestyvät, hyödyttävät jäseniään enemmän, jos ne sulkevat piirinsä ja muuttuvat „kapitalistisiksi”. Tuotanto-osuuskunnilla on monta vaaraa ja salakaria edessään, kauppa-osuuskuntain täytyy menestyä, jos ne pysyvät uskollisina niille periaatteille, jotka kokemus, pitkä ja monipuolinen kokemus, on osoittanut välttämättömiksi. Ne ovat etupäässä seuraavat:

1. Jäsenten lukumäärää ei pidä koskaan rajoittaa, vaan päinvastoin on koetettava saada jäseniä mah-

dollisimman paljon, katsomatta siihen, mihin uskonnolliseen, poliittiseen tai yhteiskunnalliseen ryhmään he kuuluvat.

2. Osuismaksua ja lisämaksuvelvollisuutta ei saa asettaa liian pieneksi.
3. Jäsenten tulee sitoutua kaikissa oloissa ostamaan kaikki tarpeensa osuuskuntansa kaupasta.
4. Tavarat ovat myytävät käteisellä rahalla.
5. Aina on koetettava hankkia kelvollista, väärentämätöntä tavaraa.
6. Ei pidä koskaan hankkia suuria tavaravarastoja.
7. Tavarat ovat myytävät pääasiallisesti paikkakunnalle tavallisiin hintoihin.
8. Vuosivoitto on käytettävä seuraavalla tavalla:
 - a. vararahastojen muodostamiseksi;
 - b. palvelusväelle;
 - c. yhteishyödyllisiin tarkoituksiin;
 - d. osuismaksuille 5 % korkoa;
 - e. jaettava jäsenille heidän ostojensa arvon mukaan.

Tätä jakoa on ensi vuosina tehtävä varovasti, katsomalla ettei varastolle panna kovin suurta arvoa ja että tarpeellisia poistoja tehdään.

9. Kaupalle on koetettava saada rehellisiä johto- ja hoitomiehiä ja heitäkin on pidettävä tarkoin silmällä usein tapahtuvien tarkastusten kautta.

Kauppa-osuuskunnat voivat sitte ryhtyä perustamaan omia osuusleipomoja, kaljapanimoja ja ehkä muitakin tuotantoyrityksiä, jotka valmistavat tavaroita ainoastaan osuuskunnan omia jäseniä varten.

Sittemmin, kun maassa on syntynyt tarpeellinen määrä kunnollisia kauppa-osuuskuntia, perustavat ne yhteisen tukukauppaliikkeen, joka taas, kun aika on tullut ryhtyy perustamaan omia tehtaita omiksi tarpeikseen. Tällä tavalla siis voidaan odottamattoman suuressa määrässä aivan rauhallista ja rehellistä tietä myöten toteuttaa tuo vanha mutta aina uudistuva unelma „tuotantovälikappaleitten sosialiseraamisesfa“.

Tässä on siis maali. Mutta miten päästä sen perille? „Miten voitaisiin saada osuustoiminta Suomessa koko maata ja köyhälistöä käsittäväksi" — on kysymyksemme.

Arvelen, että sanalla „köyhälistö" ei tarkoiteta sitä mitä sillä tätä nykyä tieteessä käsitetään, nimittäin (proletariaattia" s. o. sitä osaa väestöstä, joka on vailla sekä omaisuutta että toimeentuloa. Sillä kokemus kaikista maista osoittaa todeksi, mitä englantilainen sosialisti ja osuustoiminnan ystävä Beatrice Webb—Potter on tieteellisessä tutkimuksessaan epäamättömästi todistanut, nimittäin että osuustoimintaliikkeeseen ei liity n. s. proletariaatti eli se osa väestöstä, jolla ei ole mitään vakinaista toimeentuloa eikä mitään omaisuutta. Ja onkinhan se varsin luonnollista, jos asiata rupeaa lähemmin ajattelemaan, sillä sellaiseen taloudelliseen yhteistoimintaan kuin osuuskauppaan eivät ne voi liittyä, joilla ei mitään ole taikka jotka eivät ole vakinaisesti samalla paikkakunnalla asuvia.

Niinikään on kokemus kaikista maista yhtäpitävä yllämainitun tutkijan kanssa siitä, että osuuskauppoihin eivät ole kansan varakkaimmat liittyneet.

Kauppa-osuuskuntiin on — sen osoittaa sekä tiede että kokemus — liittynyt ja siihen liittyy yhä alituisesti kasvavassa määrässä jäseneksi väkeä vähävaraisista kansanluokista yleensä, s. o. niistä, jotka muodostavat kansojen valtaavan enemmistön. Näistä vähävaraisista kansanluokista on n. s. ruumiillista palkkatyötä tekevät tavallisesti suuri enemmistö, mutta melkein aina näihin kauppa-osuuskuntiin on liittynyt myöskin käsityöläisiä ja kaikenlaisia pienipalkkaisia virkamiehiä sekä maaseudulla myöskin maanviljelijöitä. Ja kokemus on osoittanut, että siitä on liikkeelle ollut ainoastaan hyötyä, sillä, kuten jo edellisessä mainittiin, kuta useampia jäseniä siihen liittyy, sitä enemmän se voipi kasvaa ja sitä enemmän se voipi kutakin jäsentä erityisesti hyödyttää.*)

On näet aivan vastoin osuustoimintaperiaatteita ja vastoin järkevää liikkeenhoitoa, koettaa rajoittaa yrityksen osta-

*) Sitäpaitsi liikkeen johto tarvitsee enemmän tietopuolista sivistystä, kuin mitä ruumiillista työtä tekevillä tavallisesti on käytettäväänään.

japiiriä esim. yksinomaan „raittiusväkeen" taikka suomea-puhuviin tai ruotsiapuhuviin työmiehiin, taikka «järjestynei-hin" taikka käsityöläisiin j. n. e. Sillä silloinhan täytyy laittaa liian monta toistensa kanssa kilpailevaa kauppapuotia, joista ehkä ei mikään hyvin menesty, vaan kaikki syövät toisiaan. Taikka jos niitä on harvassa, niin tulisi esim. raittiusyhdis-tyksen perustamaan osuuskuntaan kuuluvan vaimon ehkä juosta toiseen päähän kaupunkia olevaan osuuskauppaansa ostamaan kahvia, vaikka samassa talossa ehkä olisi „järjes-tyneitten" osuuskauppa, ja päivinvastoin. (Tällä en suinkaan tahdo sanoa ettei raittiusyhdistyksiin kuuluisi myöskin järjes-tyneitä ja päivinvastoin.) Ymmärtäähän jokainen, että tämä ajanpitkään käy mahdottomaksi.

Mutta silloin ehkä nousee kysymys, voipiko sellainen raittiusmies, joka ei hyväksy järjestyneitten ohjelmaa, olla jäsenenä osuuskaupassa, joka on „järjestyneitten" alkuun-panema ja päivinvastoin? Tietysti, niinkauan kuin johto on hyvä, se on, niinkauan kuin johdetaan osuustoimintahenges-sä ja liikkeen menestymistä silmällä pitäen.

Mutta miten voipi sitten esim. Järjestynyt" ottaa osaa esim. raittiusyhdistyksen perustamaan osuuskauppaan, jos se ei käytä voiton ylijäämää sen aatteen hyväksi, minkä hän pitää kaikista tärkeimpänä, ja päivinvastoin?

Tämän pulman voi selvittää erittäin käytännöllisellä ta-valla. Se osa vuosivoitosta (esim. 5 % eli 10 %), joka on sopimuksen mukaan päätetty antaa yleishyödyllisiin tarkoi-tuksiin, käytetään seuraavalla tavalla: jokainen jäsen saa merkitä listalle mihin tarkoitukseen, työväenliikkeen, rait-tiusliikkeen tai kansanvalistuksen hyväksi, hänen osalleen tuleva osa puheenaolevasta summasta on käytettävä. Jos siis osuuskauppaan kuuluvien „järjestyneitten" ostojen yh-teenlaskettu summa tekee 50 %, raittiusmielisten 20 % ja kansanvalistusta tärkeimpänä asiana pitävien 30 %, niin vuosivoitto jaetaan tämän mukaan.

Näemme täten, ettei mikään estä erimielisiä ja eri kan-sanluokkiin kuuluvia yhtymästä yhteiseen osuuskauppaan ja selvä järki sanoo selittämättäkin että jos he kaikki voivat yksimielisesti ja uskollisesti ja rehellisesti siihen yhtyä, niin sellainen yhtyminen on kaikkien yhteiseksi eduksi: ne muo-

dostavat silloin armeijan, jota ei mitkään mahdit voi vastustaa.

Jotta siis vähävaraisten suuri enemmistö voitaisiin saada osuustoimintaan liittymään, vaaditaan ensiksi, että tällä alalla kaikki erimielisyydet hävitetään ja pidetään yksinomaan silmällä osuuskunnan etua.

Toiseksi vaaditaan asian menestymiseksi, että kuliakin paikkakunnalla löytyy ainakin yksi tai muutamia osuustoiminta-aatteelle hartaita ja täysin luotettavia henkilöitä, jotka rupeavat alkuunpanijoina, ollen valmiita tekemään aluksi palkatonta ja kiittämätöntä työtä ja kestämaan vastuksia ja epäluottamustakin.

Jotta nämät edellytykset voisivat syntyä yli koko maan, on tehtävä paljon työtä asian tunnetuksi tekemiseksi.

Tämän on Suomen Työväen puoluehallinto täysin oivaltanut. Viime joulukuussa toimeenpanemiin kursseihin työväen johtomiehiä varten se hankki luennoitsijan tätä asiaa selvittämään. Tähän puoluekokoukseen se on ehdottanut asian keskusteluaineeksi. Lisäksi se voipi levittää asiasta kirjallisuutta, pohtia asiaa sanomalehdissä j. n. e. Perin tärkeätä olisi, että ne, jotka asiaan innostuvat, matkustaisivat niihin kaupunkeihin (esim. Turkuun ja Tampereelle), joissa jo on pystyssä menestyksellä toimivia osuuskauppoja, niihin tutustukseen.

Eräs englantilainen sananlasku sanoo:

„Joka tuntee tarkoituksensa, hän löytää myös tien sen saavuttamiseksi”.

Koettakaamme siis kaikin voimin tehdä osuustoiminnan tarkoituksensa kaikille vähävaraisille tunnetuksi, kukin paikkakunnallaan; vähitellen he sitten löytävät tien!

Helsingissä toukokuulla 1903.

VANHUUDENVAKUUTUS.

Sen jälkeen kuin työväen puoluehallinto oli antanut allekirjoittaneen toimeksi kutsua vanhuudenvakuutuskomitean kokoon. Kutsui allekirjoittanut mainitun komitean koolle Tampereelle 12 päivänä huhtikuuta. Kutsua noudattivat hrat R. Drockila ja Yrjö Mäkelin. Sitävastoin komitean neljäs jäsen herra E. Salin ei suvainnut saapua. Myöhemmin arvoisa jäsen suvaitsi ilmoittaa minulle ei saaneensa kutsumustani jota minulla on syytä epäillä, koska kutsun lähetin hänelle samaa tietä postissa niin kuin toisillekin.

Näin muodostuneen komitean parikertaa koossa oltua, harkittiin komiteassa näin kuuluva mietintö, joka jätettiin allekirjoittaneen toimeksi saattaa puoluehallinnolle edelleen edustaja kokoukselle lähetettäväksi.

Vanhuudenvakuutuskomitean mietintö.

Useat kerrat on Suomen työväen edustajainkokouksissa ollut esillä vanhuudenvakuutusasia. Kokouksissa on lausuttu arveluita tästä asiasta puoleen jos toiseenkin. Pääasiassa kohdistuu kuitenkin mielipiteet tohtori W. Ramsayn Turun kokoukselle ja herra R. Niemen VViipurin kokoukselle tekemäin alustusten ympärille. Herra Ramsayn alustus Turun kokoukselle, pääasiassa siihen olettamukseen, että vanhuudenvakuutus olisi mahdollinen ainoastaan meidän maassa niin sanotun keskinäisen avunannon muodossa. Tätä tarkoitusta varten olisi alustajan mielestä perustettava vanhuudenvakuutus-kassoja etupäässä jo nyt olemassa olevien sairaus-, hautaus-, y. m. kassojen yhteyteen. Näin ollen olisi vanhuudenvakuutus vapaaehtoista.

Vaikka tällä mielipiteellä onkin ollut kannattajia, niin kuitenkin katsoen niihin kokemuksiin mitä komitealla on

ollut tiedossa niistä maista, missä vapaaehtoisesti on koetettu vanhuudenvakuutusta aikaan saada (esim. Belgiassa ja Ranskassa). Ei komitea ole katsonut voitavan antaa käytännössä suurtakaan merkitystä. Vaan on komitea antanut huomiota etupäässä herra R. Niemen alustuksessa Wiipurin kokoukselle oleville sekä yleensä molempien niin Turun kuin Wiipurinkin kokousten enemmistön lausumille näkökannoille.

Etä vanhuudenvakuutuslaitoksen pitää asettaa pakolliselle kannalle ja että vanhuudenvakuutus on pantava toimeen valtion takuulla olevana laitoksena.

Mutta meidän maamme olot eivät vielä joka suhteessa ole sillä kannalla, että vakuutusta voisi ulottaa kaikkiin sen työtätekeviin kansalaisiin. Maanviljelys on vielä jotenkin alkuperäisellä kannalla, pikkuviljelys yleinen. Torpparien ja varsinaisen irtolaisen työvään asema on sellainen, ettei varsinaista järjestettyä toimintaa suuritta vaikeuksista heidän keskuudessaan voi saada toimeen, heidän rahalliset tulonsa useinkin ovat niin pienet, ettei heidän kannata pienimmässäkään määrässä ottaa osaa pakolliseen vakuutusmaksuun, niin tarpeellinen kuin vanhuudenvakuutus muutoin heille olisikin. Puoluehallinnon nyt asettama komitea on sen vuoksi sitä mielipidettä, että vakuutus ainakin aluksi ja kunnes voitetaan tarpeellinen kokemus miten laitos tulee toimimaan, olisi ulotettava pakollisesti ainoastaan teollisuustyöväestöön, ollen sittekin tämän luokan ulkopuolella olevalla köyhälistön osalla, s. t. s. irtolaisväellä ja torppareilla oikeus vapaaehtoisesti yhtyä vakuutukseen.

Näillä perusteilla olisi, arvelee komitea, vanhuudenvakuutus maassamme pantava toimeen. Mutta mitään yksityiskohtaista lakiehdotusta ei komitea, jolta puuttuu tarpeellisia tilastotietoja, aikaa ja varoja näin suureen yritykseen, ole voinut ryhtyä tekemään. Sellainen työ vaatii vuosikausia aikoja, tutkimuksia ulkomaiden kokemuksista j. n. e., eikä tällaiseen työhön voi ryhtyä muut kuin hallituksen varoilla ja auktoriteetilla varustettu komitea, samalla tavalla kuin ennen asetetut, esim. tapaturmavakuutusta ja torpparilakia laittamaan asetetut. Olemme senvuoksi tyytyneet ehdottamaan

että hallitus asettaisi asianymmärtävistä henkilöistä, joiden joukossa pitäisi olla työväen omiakin edustajia, kokoonpannun komitean, joka, kooten tietoja ja kokemuksia sekä niistä maista, missä vapaaehtoinen vanhuudenvakuutus jo on voimassa kuin myös niistä, missä pakollinen vakuutustapa pian tullaan ottamaan käytäntöön, ja näiden tietojen sekä kokemusten perusteella olisi komitean tehtävä seikka-peräinen lakiehdotus vanhuudenvakuutukseksi yllä lausuttujen perusteiden pohjalte.

Vanhuudenvakuutuksen toimeenpanemiseen tarvitaan tietenkin valtion kannatusta, ja ainakin aluksi jotenkin suuressa määrässä, jotta laitos saa tarpeelliset pohjarahastot. Senvuoksi olisi valtion varoista kunakin lainsäädäntökautena riittävästä tai mahdollisista ylijäämävaroista vähitellen muodostettava pohjarahasto. Tästä samoinkuin komitean asettamisesta olisi ensitulevilla valtiopäivillä — jos mahdollista kaikissa säädyissä — esitettävä anomuksia, ja niitä edustajain sekä järjestyneen työväestön kannatettava siihen määrään, että saataisiin säätyjen enemmistöt asian puolelle.

Vanhuudenvakuutuskomitean puolesta

A. Nieminen,
toimeksi saanut

MIHIN TOIMENPITEISIIN PUOLUEKOKOUS KATSOO TARPEELLISEKSI RYHTYÄ, ETTÄ YHÄ UUSIINTUVA TYÖTTÖMYYS SAATAISIIN AJOISSA EHKÄISTYKSI?

Alustaja M. Hälleberg.

Kaikista yhteiskunta-kysymyksistä on työttömyys kysymys vaikein. — Työttömyyden poistaminen on mahdotonta nykyisestä yhteiskunnasta, jossa tuotanto perustuu yksityisomaisuuteen ja vapaaseen kilpailuun.

Työttömyyttä on kyllä ollut olemassa jo vanhoina aikoina. Mutta työttömyys oli silloin toisen luonteista, kuin mitä se on nyt.

Luonto ja sen aarteet olivat kaikille avoinna. Ahkeruudella ja työllä voi jokainen ottaa elatuksensa luonnosta.

Nyt on maa ja kaikki sen rikkaudet muutamain harvain hallussa, jotka eivät itse paljon viijele niitä eivätkä anna toisten viljellä muuten, kuin heidän määräämillänsä ehdoilla. Ja ehdot ovat useasti sellaiset, että täytyy luopua koko tuumasta ottaa toiselta vuokramaata viljeltäväksi.

„Kyllä tekevällä työtä on”, sanoo sananlasku ja on totta että se ennen on pitänytkin paikkansa, mutta nyt ei enää.

Silloin kuin käsityö oli vallalla, kuin ei vielä ollut koneita, oli käsityöläisten asema turvattu. Työtä riitti kaikille kunnollisille työntekijöille läpi vuoden.

Kilpailu ei ollut edes vapaa, oppiin pääsy oli rajoitettu ja työn-antajan asema erikois-oikeuksilla turvattu.

Kaikki, mitä valmistettiin, saatiin myödyksi. Ei syntynyt liikatuotantoa, mikä olisi pakottanut vähentämään valmistusta ja erottamaan työntekijöitä.

Maalaistaloudessa valmistettiin melkein kaikki itse: vaa-

te-, talous-, sekä huonekalut y. m. ja ostettiin kaupungeista ainoastaan suola.

Nyt eletään toisiksi muuttuneissa oloissa. Kaikkiällä otetaan koneet käytäntöön, ja kilpailussa koneet voittavat käsityön, sillä koneilla valmistetut tuotteet ovat hintansa puolesta halvemmat, ja ostava yleisö ostaa sieltä, mistä saa tarpeensa halvimmalla. Näin pakotetaan käsityöläinen hylkäämään ammattinsa. Tosin on kullakin vapaa tehdä työtä, jos ei yhtä sovi, niin toista, mutta kysymys on siitä, elääkö sillä työllä. Se on tuo huippuunsa kehittynyt kilpailu, mikä tappaa kaikki pikkuyrittäjät, aniharvat onnistuvat jonkun verran.

Me elämme koneitten ja suurtuotannon aikakaudessa, jossa vallitsee vapaa kilpailu. Tämä kilpailu on omituinen siitä, että jokainen valtio koettaa voittaa toisen valtion, ja saada tuotteensa niin halvaksi, niin riittäväksi, että se voisi tunkea kaikki muitten tuotieet syrjään, ja valloittaa kaikki ostajat.

Jokaisessa valtiossa eri yksilöt teollisuuden sekä kaupan alalla koittavat myöskin saavuttaa tuota yksinvaltiaan asemaa ja voittaa naapurinsa.

Tämä halpainen tuotteiden valmistaminen onnistuu niille joilla on suuret pääomat ja voivat ostaa uusimmat, valmisfuskkyisimmät koneet, sekä ostaa raaka-aineita suurissa summissa.

Toinen halvaksi saamisen ehto on se, että työntekijöillä pyritään pidentämään työ-aikaa ja maksamaan pienempiä työpalkkoja.

Halvat tuotteet merkitsevät halpoja työpalkkoja, ja se tekee kansain enemmistön kykenemättömäksi ostamaan ja kuluttamaan sitä tuotemäärää, mikä on valmistettu. Jos tuotanto on runsaampi kulutusta, niin siitä syntyy liikatuotanto, se on tarpeeton, tuotanto. Tästä seuraa ettei kaikkea mitä on kaupattavaksi valmistettu saada myydyksi eli vaihdetuksi rahaksi.

Kauppias on ottanut tavaroita velaksi tehtailijalta eikä saa myydyksi niitä. Vekselit lankeavat maksettaviksi, eivätkä tavarat muutu rahaksi. Hänellä on rahapula ja konkurssi edessä. Tehtailija ei saa myöskään tilauksia. Makasiinit ovat

täynnä, ja uusien tuotteiden valmistaminen olisi hulluutta, ennenkuin entiset on myyty.

Kilpailu on ollut järjetöntä, ilman mitään tietoa siitä, minkä verran kukin on valmistanut. Ei ole ollut mitään tietoa, kuinka paljon ostetaan ja kuka ostaa.

Tuotanto on paljon huimempi kulutusta ja silloin käy samoin kuin koneen, johon ajetaan enemmän raaka-aineita kuin se kerkeää niitä toisen kautta sisästäan valmiina ulos-purkaamaan. Kone seisattuu tahi särkyä. Vaan tasaisesti ei se voi käydä. Samoin käy yhteiskunnankin, sen kulkue ei voi olla tasaista, jos tuotanto on kulutusta runsaampi.

Tästä syntyy jo ylempänä mainittu tarpeeton tuotanto, josta on seurauksena rahapula ja työttömyys.

Tämä työttömyys, enemmän kuin mikään muu, todistaa nykyisen tuotantotavan luonnottomuutta ja vie väkistenkin nykyisestä järjestelmästä uuteen sosialistiseen tuotantojärjestelmään, jonka perustana ei ole yksityisomaisuus eikä kilpailu, vaan yhteis-omaisuus ja yhteinen tuotanto, mikä vastaa kansan tarpeita.

Sen avulla voidaan koneitten tuottama hyöty tasata koko ihmiskunnan yhteiseksi hyvinvoinniksi. Työttömyyttä ei ole: se on porvarillisen yhteiskunnan työtätekevään ihmisten kiros.

Alustettavani kysymys ei sisällä työttömyyden poistamista, vaan miten se saataisiin ehkäistyksi?

Mitä työttömyyden ehkäisykeinoja on porvarillisella yhteiskunnalla? Työväenpuolueen ohjelmassa on väliaikaisina vaatimuksina mainittu 8-tunnin pisin sallittu työpäivä ja elintarpeisiin riittävä alin palkka lain kautta määrättävä, sekä näiden lisäksi yli- ja yötyö kiellettävä, joita sallitaan vaan poikkeustapauksissa.

Nämä vaatimukset sisältävät keinon ehkäistä työttömyys. Lyhennetyt työpäivän avulla hankitaan useammalle tilaisuutta työnsaantiin. Sillä on työnpuutetta poistava luonne.

Yli- ja yötyön myöntäminen on työnantajilla usein keinona ryöstää työntekijöiltä lyhennetyt työpäivän tuottama taloudellinen hyöty, mikä siitä muuten koituisi työväelle.

Kuin yötyö kielletään, niin silloin täytyy ottaa päivällä työhön enempi työväkeä, ja liikkeen täytyy olla vakavampaa, kun kilpailua on ehkäisemässä työväen suojelulait.

Riittää alin palkka, mikä on työstä maksettava takaa työväen kulutuskyvyn paremmin kuin muuten.

Työväen kulutuskyky takaa liikkeen harjoittajan tasaisen edistyksen, joten ei niin pian synny liikatuotantoa, rahapulaa eikä työttömyyttä. Työttömyyttä lieventäviä keinojakin on vaikka ne eivät estä työttömyyttä syntymästä. Tärkein niistä on vakuutus työttömyyttä vastaan. Työttömyysvakuutusta on neljää eri lajia: ammattiyhdistysten perustamat työttömyyskassat, joista annetaan apua ammattiyhdistysten jäsenille; kuntain ylläpitämä vakuutus; ja vakuutuskassat joihin jokaisella määrättyjen ehtojen täyttäneellä työläisellä on oikeus vakuuttaa itsensä. Lain määräämä pakollinen työttömyyden vakuutuksen aate on jo voittanut alaa, vaikka sitä tosin ei vielä ole missään käytännössä.

Enemmän käytännössä koeteltu työttömyysvakuutus on ammattiyhdistysten työttömyyskassoin. Tätä työttömyysvakuutusta työväen puolelta suositaan sentähden, että se pitää paremmin työläiset järjestöissä, kun taas sellaisissa ammattiyhdistyksissä, joilla ei ole työttömyyskassoja, jäseniä tulee ja menee.

Ammattiyhdistysten työttömyysvakuutuksen onnistuminen on siinä, että ammattikunta ankarilla oppilaaksipääsy rajoituksilla suojellaan liialliselta kilpailulta; että ammattikunnan työttömäin jäsenten luku on niin pieni kuin mahdollista, ja että ammattiin hyväksytyt joksikin kuuluvat paikakunnan ammattiyhdistykseen ja yhdistys koko maata käsittävään liittoon.

Jokainen on velvollinen liittymään työttömyyskassaan, ja maksut sekä apurahat ovat eri suuruisia eri ammattikuntain työttömyyskassoissa.

Ammattikunnat, joilla ei ole oppiaikaa ammatin yksinkertaisuuden tähden, ovat avoinna kaikille tulokkaille, ja niistä suuri määrä työttöminä vuosittain eli aika-ajottain, niin että työssä olevat eivät korkeilla jäsenmaksuillakaan kykene niitä työttömiä elättämään.

Työttömiksi tavallisesti joutuvat ensiksi vanhemmat ja vähemmän kykenevät nuoret. Ne taas, jotka erityisen kykynsä vuoksi saavat aina olla työssä; katsovat itsellensä liikarasiukseksi elättää näitä heikompia tovereitaan, ja mieluummin eroavat koko yhdistyksestä, joten tällaisten kassain me-

nestys riippuu oppilas-oloista ja ne ovat korkeitten jäsenmaksujenkin vuoksi ainoastaan työväen kermakerrosten turvana, joten meidän avonaiset yhdistyksemme eivät niitä kykene ylläpitämään.

Kunnallista työttömyysvakuutusta on Sveitsissä koiteltu. Niiden järjestämisestä on kunnalle se hyöty, että vaivahoitokustannukset vastaavassa suhteessa vähenevät mikäli työttömyydestä johtuva puute poistetaan. Mutta tätäkin järjestelmää vaivaa se, ettei se tule kansan hyväksi. Toinen kunta perustaa työttömyyskassan, toinen ei; siis tätäkään tietä ei päästä päämäärään ja yksityisillä kassoilla yksilön vapauteen luottaen ei päästä entistä pitemmälle. Sairas- ja haufausapukassat meillä osoittavat, kuinka pitkälle vapaa ehtoisuuden tietä päästään.

Lain määräämä pakollinen työttömyysvakuutus on ainoa koko kansaa varten oleva vakuutus, josta voi toivoa jotain turvaa työttömyyttä vastaan.

Tämän vakuutuksen suhteen pelkäävät ne, jotka pitävät ammattiyhdistysten työttömyysvakuutusta parempana, että jos vakuutus olisi valtion huostassa, niin sitä vallassaolijat käyttäisivät työväenliikettä vahingoittaakseen, toimittamalla lakkotilassa oleviin työpaikkoihin työttömiä lakkopettureita.

Saksassa luulivat sen maan silloiset lainsäätäjät pelastavansa työväen sosiaalidemokraattien vaikutuksesta ottaessaan työväenvakuutuksen valtion huostaan. Onko tässä onnistuttu? Ei! Sosiaalidemokraattinen puolue on vain kasvanut, joten herrat olivat väärin laskeneet asian kulun.

Muita työttömyyden ehkäisykeinoja on, että kunta sekä valtio työttöminä aikoina työväenvaatimuksesta panevat toimeen yleisiä töitä silloin, kuin yksityiset eivät kyllin riittävästi tarjoa työnansiota. Töiden ei tarvitse olla hätäaputoita, joista maksetaan useasti niihin turvautuville nälkäpalkkoja.

Työt tulee panna toimeen harkinnan mukaan tuntipalkoilta ja ilman välikäsiä, sekä maksaa paikkakunnan oloja vastaava riittävä alin palkka.

Tällaisten töitten saamiselle on suureksi hyödyksi varmoihin numeroihin perustuva tilasto työttömyyden laajuudesta.

Tämä tilasto olisi toimitettava kunnallisten työnvälitys-toimistojen ja järjestyneen työväen myötävaikutuksella.

Kunnalliset työnvälitystoimistot ovat myöskin joksikin hyödyksi, vaikka eivät voikkaan tarjota työtä, niin voivat maksuttomasti ottaa tietoja, mistä mahdollisesti voi saada työtä ja sitten kerätä tilastoa työttömyydestä. Järjestynyt työväki voi vaikuttaa, ettei työväenpuolella anneta väärää tietoja työttömyydestä, jotta saatu tilasto tulisi luotettavan tarkka.

Yhtenä pienenä työttömyyden lievennyskeinona on ulkomailla käytetty maanviljelyssiirtolain perustamista. Tällaisia siirtoloita täysin kooperatiiviselle pohjalle olisi meilläkin maanviljelystyöväen keskuuteen perustettava sekä saatava niille valtiolta kannatusta kuoletuslainoin muodossa.

Ylläolevan perusteella ehdotan

1. Työttömyyden poistamisen varmin keino on yksityisomaisuuteen perustuvan tuotantojärjestelmän muuttaminen koko kansan yhteisomaisuuteen perustuvaksi yhteistuotannoksi. Tämän päämäärän saavuttamiseksi on jokaisen työttömyyden poistamista tahtovan tarmokkaasti työskenneltävä, että se pian toteutuisi.

Väliaikaisina keinoina ehkäisemään työttömyyden syntymistä ehdotan:

1. Työpäivän lyhentämiseen 8tuntiseksi on entistä enemmän pantava huomiota ja se laissa määräytyksi;
2. Yli- ja yötyötä sallittava ainoastaan poikkeustapauksissa;
3. Kullakin paikkakunnalla elintarpeisiin riittävä alin tuntipaikka on laissa määrättävä.

Työttömyyden lievennyskeinoja ehdotan

1. Lain määräämä pakollinen työttömyyden vakuutus on saatava toimeen. Vakuutusmaksuista suorittaa ²h valtio ja Vs vakuutetut itse;
2. Ammattiyhdistykset saavat perustaa työttömyyskassoja, missä se vain on mahdollista;
3. Kunnallisia työnvälitystoimistoja on perustettava ja kerättävä tilastoa työttömyydestä;
4. Kuin yksityiset eivät tarjoa riittävää työansiota, on kunta sekä valtio velvollinen toimeenpanemaan yle-

siä töitä ja maksamaan riittävän alimman tuntipalkan;

5. Perustettava maanviljelyssiirtoloita täysin kooperatiiviselle pohjalle ja saatava niille valtion kannatus kuuluslainan muodossa.

OLISIKO TULEVILLE VALTIOPÄIVILLE TEHTÄVÄ ESITYS PISIMMÄN SALLITTAVAN TYÖPÄIVÄN JA ALIMMAN TUNTIPALKKAN MÄÄRÄÄMISESTÄ LAIN KAUTTA?

J. A. Salminen.

Käsittääkseen hyödyn ja laissa määrätyn pisimmän työpäivän ja alimman palkan välttämättömyyden on etupäässä tunnettava yhteiskunnan tuotantojärjestelmä ja pitkän työpäivän vahingollisuus.

Nykyisen yhteiskunnan tuotantotapa on, kuten tunnettu, kapitalistinen. Niinkuin menneenä aikakautena olivat orjat tuotannon vaikuttavaisena osana ovat nykyään niinkutsutut „vapaat” työntekijät, yhteiskunnan välttämättömien tarveaineitten valmistajina. Samaten kun orjat orja-aikakautena olivat riippuvaiset herroistansa on nykyään työntekijät riippuvaiset pääoman omistajista. Löytyy ihmisiä kun aina huutavat että nyky-ajan työntekijät ovat vapaita, mutta todellisesti nykyinen yhteiskunta antaa vapautta ainoastaan harvoille — ei työntekijöille — sillä työntekijäin niukka toimeentulo suuresti rajoittaa hänen vapauttansa. Niinkauvan kuin työvoimaa on tarjonna, on kapitaalilla valta määrätä työntekijälle palkan, joka useammassa tapauksessa on puoleksi nälkäpalkka — ja vieläpä kurjan mitätön palkka. Onko tämä vapautta? Kun itse tahtoo tehdä kurjan huonolla palkalla työtä niin silloin ei ole kaikille tarpeeksi työtä. Tällaiseen työttömyyteen ja alhaisiin nälkäpalkkoihin ovat suureksi osaksi syynä että työpäivän pituutta on tahdottu pitää entisessä mitassaan vaikka on hankittu paljon koneita teollisuuden palvelukseen ja paranneltu vanhoja koneita, joiden

avulla tuotanto on suuresti lisääntynyt. Koneiden avulla on myöskin työnteke käynyt niin yksinkertaiseksi, että työt ovat joutuneet naisten ja lasten tehtäviksi, jonka takia kilpailu työnsaannista työntekijäin kesken on lisääntynyt. Tällainen tila useassa suhteessa on huonompi kuin orjuuden aikakaudella — silloin saivat orjat omistajiltansa kuitenkin ravinnon, asunnon ja vaatteet. Tämä oli orjain omistajille eduksi että he pitivät orjiansa työkykyisinä, mutta nykyajan työntekijöistä ei työnantajan tarvitse mitään huolehtia jos hänen työntekijöillään on asuntoa, ruokaa ja vaatteita, huolimatta siitä että he myöskin ovat työntekijöistä riippuvaisia. — Kapitaali ottaa korvaukseksi suurimman osan työstä, mutta sillä ei ole mitään velvollisuutta työntekijöitä kohtaan, nämä alistukoot kapitalismin painon alle ja myöskin kantakoot epäjohdonmukaisen kapitalistisen yhteiskunnan järjestelmän seuraukset, joko nämä sitten johtuvat liikehujauksista ja liikepulista tai muista olosuhteista, jotka suuresti edistävät työttömyyttä ja kurjuutta.

Työntekijät riippuvat täydellisesti kapitalismista, jota voi yhtä hyvin kutsua orjuuden ikeeksi kuin mitään muutakin järjestelmää tahansa.

Työ on rikkauten lähde, on peittämätön totuus, jota ei voi kukaan kumota. Ilman työtä ei voida mitään kapitaalia koota. Mutta tästä huolimatta annetaan työlle peräti pieni osa työn tuottamasta kapitaalista. Kapitaali työn kautta kooko yhä enemmän kapitaalia ja paina sillä työtä, jonka kautta työntekijät joutuvat kapitaaliksi. Tällainen yhteiskuntajärjestelmä käy ajan pitkään sietämättömäksi. Saadaksemme tähän epäkohtaan parannusta on meidän saatava laissa määrätty pisin työpäivä ja alin palkka.

Kun laissa määrätty normaali työpäivä otetaan käytäntöön, on luonnollista että työntekijät tahtovat pitää viikkoansionsa samallaisina kun silloinkin olivat jolloin tehtiin pitempiä työpäiviä; tämä on saavutettavissa.

Laissa määrätty normaalityöpäivä ei itse asiassa ole mitään uutta. V. 1827 pani tunnettu englantilainen työväen ystävä Oven tehtaassaan Lanarkissa 10 tunnin työpäivän käytäntöön. Muutama vuosi senjälkeen tuli Englannin parlamentti pakotetuksi ottamaan normaalityöpäivän keskustelunlaiseksi, joka kuitenkin vasta vuonna 1863 laissa vahvis-

tettiin. Englannin työväenluokkaa oli niin rasitettu, että sen ikäraja oli painunut hyvin alhaiseksi, joka oli hirveä koko valtakunnalle.

Tämä kyllä näyttää omituiselta sille joka ei ole asiaa ajatellut, että pitkä työ-aika kuolevaisuuteen niin suuresti vaikuttaa, mutta jos ajattelee syvemmältä asiaa, niin heti sen käsittää etenkin suurista teollisuusmaista, joissa tehdään kiihkeästi työtä tehtaissa että työntekijäin ikäraja säännöllisesti lyhenee sen perusteella kun voimat vähenee.

Fysiologit ovat kauan aikaa etsineet työntekijäin lyhyeen ikärajan syitä ja melkein kaikki ovat tulleet siihen lopputulokseen, että syy on luettava pitkän työpäivän syntiluuteen, joka on yhteydessä ylituotannon, pienen palkan ja huonon ravinnon kanssa.

Kun työntekijällä on ainoastaan 600 mkan vuotuinen tulo, joka on kaikessa tapauksessa liian hiukan perheen ylläpitämiseksi ja jos tästäkin vielä vähennetään 10 prosenttia niin kuin usein tapahtuu, niin tämä vähennys tulee ehdottomasti koskemaan ravintoaineitten supistuksen osalle. Kun sittekin on tehtävä työtä pitkiä päiviä, niin tämän kautta voimat yhä vähenemistään vähenevät, eikä ihminen saa tarpeellista määrää ravintoa joka taas uusia voimia lisäisi. Tämän takia on normaalityöpäivän saaminen käytäntöön välttämätöin.

Pohjois-Amerikan yhdysvalloissa tehtiin monta yritystä itsenäisen työsopimuksen aikaan saamiseksi, mutta kun nekeri-orjuus oli osassa valtiota vallalla tuli kukin tällainen yritys laumautetuksi. Porvarisota teki kuitenkin käänteen tähän ja seuraus siitä oli että ryhdyttiin agiteeraamaan 8-tuntisen työpäivän hyväksi. V. 1866 Baltimoressa pidetyssä yleisessä työväenkongressissa pantiin kaikkein suurin paino siihen että työntekijät ovat vapautettava kapitalismin orjuudesta ja saatava laki, joka määrää 8-tuntisen normaalityöpäivän kaikkiin Amerikan yhdysvaltoihin. Samana vuonna lausuttiin Genfin kansainvälisessä kongressissa että 8-tunnin normaalityöpäivän aikaansaaminen on välttämätöin vaatimus. Ja samaan aikaan päättivät Newyorkin työntekijät 8-tunnin työpäivän käytäntöön ottamisesta.

Muutama aika takaperin on Itävallassa normaalityöpäivä otettu käytäntöön. Myöskin muissa maissa on normaalityö-

päivä pantu käytäntöön niinkuin Sveitsissä y. m. Tämä todistaa sitä että se on ollut välttämätöntä ja samoin se on oleva meilläkin. Meillä ei ole enään varaa hukata aikaa sen toteuttamisen vartoomisessa. Meillä ovat samallaiset olosuhteet, samallaiset edellytykset ja samallinen kapitalistinen järjestelmä kuin muissakin maissa. Kilpailujärjestelmä hurjine liikehujauksineen painaa työntekijät samallaiseen kurjaan tilaan täällä niinkuin muissakin Europan maissa. Me olemme jo tavallisen pitkällä sillä tiellä. Palkat painuvat ales ja elintarpeet kalleentuvat.

Saadaksemme kansalaisillemme sellaisen toimeentulon että he viihtyvät tässä maassa, on ihan välttämätöntä että alin palkka ja lyhin laissa määrätty työpäivä on säädettävä. Näitten toimenpiteitten kautta koko kansakunnan vaurastumista edeltäpäin arvaamattomassa määrässä kohotetaan. Etenkin terveydelliset syyt pakottavat täälläkin työpäivää lyhentämään 8-tuntiseksi kun muuallakin on tapahtunut. Meidänkin maamme tarvitsee ennen kaikkia terveitä ja työkykyisiä kansalaisia. Sairaloisuus ja kivuloisuus ovat niin yksityisten kuin koko yhteiskunnan raskas ja painajainen.

Poisfaaksemme yhteiskunnasta köyhyden, puutteen ja kurjuuden vaikkapa vaan muutamilla prosenteilla on sekin askele eteenpäin. Alimman palkan määräämisestä kunnan ja valtion töissä on jo pitkät ajat puhuttu ja kirjoitettu ettei siitä paljon sanomista enään ole. Eräs näkökanta tämän vaatimuksen toteuttamiseksi kuitenkin äskettäin on ilmennyt. Se on lyhyesti tämä. Koska hallituksen ehdotuksessa äänioikeussuhteitten korjaamiseksi oli vaatimus, että kullakin kansalaisella joka itsellensä äänioikeuden saisi tulisi olla kaupungissa 800 markan ja maalla 500 markan vuositulot. Kun tällainen tulojen määräys on ehtona kansalaisoikeuden saamisessa, niin olisi ihan epäjohdonmukaista jos ei myöskin laissa olisi määräys alimmasta palkasta, jonka luonnollisesti tulee olla niin suuren että sen kautta kukin saavuttaa itsellensä täydelliset kansalaisoikeudet. Tämä ehto on ihan ehdottomasti saatava toteutumaan, sillä monelle tuhannelle varattomalle valitsijamiehelle tämä tulee olemaan ainoana pätevyydestänsä sen sijaan kuin parempiosaisilla tulevat olemaan lisänä sivistys- ja perhesuhteet y. m. lisä-äänien saamiseksi.

Alimman palkan vaatimus tässä muodossa on niin luonnollista ja päivän selvä ettei kukaan asiaa ajatteleva ihminen voi hyvällä omalla tunnolla katsoa kohtuuttomaksi ja vaatimusta vääräksi muulla syyllä, kun ettei tahdo myöntää kaikille Suomen kansalaisille täydellisiä kansalaisoikeuksia. Mitä taas itse palkkaan tulee on taas tuo 500 markan ansio maallakin niin mitättömän pieni perheellisen miehen vuotuiseksi ansioksi, ettei sillä muulla tavalla elää kun kaiken muun paitse ravinnon itseltään kieltämisellä. 500 mkan ansio jaettuna 300 työpäivään ei tee täyttä 1 mkaa 67 p:ia päivältä, jota ei rehellisellä mielellä voisi puolustaa palkaksi, mutta kun tietään että tästäkin vielä paljon alempiakin palkkoja nykyään maksetaan, voi tätä sillä perusteella puolustaa että sen kautta kansalaiset saavat itselleen kansalaisia äänioikeuden.

Samalla perusteella on kaupungissakin saatava vuotuisen 800 mkan alin palkka laissa säädetyksi. Tämä 800 markan palkka tekee 300 työpäivää kohden jaettuna 2 markkaa 67 penniä. Tällaisen pienen palkan ansaitsevan ei tosiaan kannata elää muualla kun kaupunkien esikaupungeissa ja huonosti niissäkin. Tämä alin palkka on määrättävä vähintään 2 markaksi päivältä maalla ja 3 markaksi kaupungeissa, siltä varalta kun sattuu luonnon esteitä ja sairauskohtauksia. Muuten voi sattua niin ettei saavutakaan itselleen täydellisiä kansalais-oikeuksia, vaikka ahkerasti vuoden ajan ahertaakin yhteiskunnan hyväksi.

TYÖVÄEN OSUUSLIIKEASIASTA.

M. V. Vuolukka.

Yksiä oppisuuntia seuraten ei ihmiskunta ole koskaan tyytynyt pyrkimään mihinkään inhimillisen ajatuksen synnyttämään toivojen päämaaliin. Kaikilla eri aloilla on luova nerokkaisuus ja äly koettaneet keksiä aina uusia keinoja ja eri oppisuuntia avarruttaakseen näköpiiriä ja voidakseen käytännössäkkin viedä ihmiskuntaa yhä korkeammille kehityksen kukkuloille. Samaa asiaa tarkoittavat suuret aatevirtauksetkin ovat puhjenneet esiin useampia eri uomia, muodostuen siten hieman eroaviksi oppisuunniksi, vaikka niiden alkulähde, esiintymistavat ja lopputarkoituskkin ovat olleet koko lailla yhtäläiset. Maailman köyhälistön yhdenvertaisuuteen ja ihanneyhteiskuntaan tähtäävät kohoamispyrinnötkin ovat itselleen raivanneet monta toisistaan eroavaa aatesuuntaa. Näistä mainittakoon ainoastaan yleisimmän alaa voittaneet pääsuunnat, jotka ovat: ammatillinen, osuuskunnallinen ja varsinainen valtiollinen sosialistinen aatesuunta. Niistä otamme tässä erityisen tarkastelun alaiseksi osuusaatteen olemassa olon oikeudet sekä sen suhteen varsinaiseen valtiolliseen sosialismiin.

Aluksi emme voi kuitenkaan olla erityisesti huomauttamatta sitä, että kaikillakin yllämainituilla aafesuunnilla on aivan yhteistä vähäväkisten kohottamispyrinnöt ylös sorsonalaisesta asemastaan. Ja että yksityisiä luokkaetuja vastaan ovat nämä jokainen aatesuunta taistelupalansa kohottaneet. Vapautusta luokkavallan orjakahleista, yksityisomistuksen ja tuotantojärjestelmän liikanaisesta kiristämisestä vaa-

tivat ne mikä heikommin, mikä voimakkaammin. Kaikkien tasa-arvoisuus niin oikeuksien nauttimisessa kuin velvollisuuksien täyttämässä on näiden suuntien alkuperäinen sääntö ydin. Kaikki kaikille, on niiden pohjaveikot. Kaikkien onni ja hyvinvointi lopullinen päämäärä. Luonnottomat ja väärät etuoikeudet pois ja tyytyköön kukin yksilö omaan todellisesti ansaittuun osaansa. Välttämättömät ajan kehityksen tuottamat kohtuulliset tarpeet kaikille. Inhimillisyyden korkeimmassa, jaloimmassa ja täydellisimmässä mitassa kauttaaltaan voimaansa.

Näissä korkealle tähtäävässä pyrkimyksissään käyttävät sanotut eri aatesuunnat enimmäksi osaksi yhtäläisiä keinojakin niinkuin yhteenliittymistä. Koko köyhälistöä vaativat he veljelliseen liittoon ja yhteistyöhön keskenään, siten voimakkaammin ajamaan asiaansa. Ja kuitenkin nämä aatesuunnat eivät voi olla paljonkin eroamatta toisistaan niin taistelutapaansa kuin tuloksiinsa katsoen. Toisten toiminta takertuu enemmän hetkelliseen ja paikalliseen kun toiset taas tähtäävät yleisempää ja pysyväisempää. Siitä seurauksena on ollut ankarat keskinäiset taistelut eri aatesuuntien ja niiden edustajien välillä. Eritoten kovat ovat ne kiistat olleet, mitä erimaissa on tapahtunut varsinkin osuusaatteen kannattajain ja varsinaisten sosialistien kesken. Kumpikaan niistä ei ole tahtonut suvaita toisilleen elämisen oikeutta ja edistymismahdollisuutta. Yksinoikeutta ovat ne molemmat suunnat vaatineet, myöntämättä kaikin ajoin olevansa edes sukulaisen suhteessa toisiinsa tai tovereita samalla suurella yhteisellä työvainiolla, joihin tulisi toisiaan auttaen ja tukien veljellisesti käydä kohti samoja vihollisjoukkoja sekä samaa suurta ihanaa tulevaisuutta.

Pienimpänä syyllisenä kiistoihin ei ole suinkaan olleet osuusaatesuunnan yksipuoliset kannattajat, jotka ovat unohtaneet alussa eteen otetun päämäärän ja hurmautuneet pikkuporvarimaisuuteen niiden pienten aineellisten voittojen houkuttelemana, joita osuustoiminta on voinut jäsenilleen vuosi vuodelta tuottaa. Sitä eivät varsinaisen sosialismin kannattajat ole luonnollisesti voineet itseltään ja suurilta joukoilta salata, koska he ovat aina pyrkimyksissään pitäneet silmällä koko köyhälistön vapauttamistyötä, sen sijaan kun osuuskuntalaiset ovat kohdistaneet enemmän hyvän haa-

limisen oman itsensä kohdalle. Ihmeteltävää ei siis ole ollut tuomio, jonka sosialistit ovat osuuskuntalaisille antaneet, että ne ovat työväen ihanneyhteiskuntaan pyrkimysten miltei pahimpia Vastustajia.

Sitä ei itse osuusaate semmoisenaan kuitenkaan voi oikein käsitettynä ja käytäntöön pantuna olla, vaan on sillä vähintään sisaren oikeus veljeään varsinaista sosialismia kohtaan. Sillä osuusaate on syntynyt täydellisesti samoista maailmanparannusajatuksista kuin valtiollinen sosialismikin. Osuusaate on oikeastaan vanhempi eli sosialismin edelläkävijä, vaillinaisempi ensimuoto, niin teoriialliseen selvitykseen kuin käytännölliseen alkuunsa nähden.

Osuusaatteen varsinainen suurin oppi-isä ja teoreetikko on Robert Owen. Hänen vaikutusrikkain elämänaikansa oli 19:sta vuosisadan edellisellä puoliskolla kun taas pää-sosialistifilosofin Karl Marxin aika oli jälkimmäisellä. Owen jo lausui yhteiskunnan uudistamista kiihkeästi vaativissa esityksissään kaiken sitten myöhemminkin esiintyneen sosialismin alkusiemenet ja perusidut kuten Sombarf sanoo. Sitten jälestä Marx jättiläisnerollaan loi ja kehitti valtiollisen sosialismin teorian siihen täydellisyyteensä, joita ei pääkohdissaan näihin päiviin asti ole voitu lähipitäinkään kumota. Owen niin muodoin käsittäen koko yhteiskuntajärjestelmän uudistamisen välttämättömyyden, ei voinut suinkaan panna ehdotonta pääpainoa osuusaatteelle, varsinkaan sen luontoiselle, jona se nyt käytännössä enimmäksi osaksi esiintyy. Hän vaan ajatteli osuusaatetta yhdeksi keinoksi, joka täydellisesti toimeenpantuna, voisi aikaansaada yhteiskunnan uuden olomuodon syntymisen vanhan tilalle.

Owen lähti, kuten varsinaiset sosialistitkin, täydellisesti siitä vakaumuksesta, että nykyinen kapitalistinen yhteiskuntajärjestelmä on suurin syyllinen kaikkeen olemassa olevaan inhimilliseen kurjuuteen, jonka vuoksi järjestelmä on perin pohjin uusittava. Mutta näitä tosiasioita nykyiset osuusyhtäläiset enimmästi karttavat ajatella ja välttelevät niitä ottamasta huomioon heille kuuluvina asioina.

Ihmiset ovat, väitti Owen, kokonaan synnynnäisten ominaisuuksien ja ulkonaisten olosuhteiden muodostamat, eivätkä siis teoistaan vastuunalaisia. Ja koska näistä kahdesta tekijästä ulkonaiset olosuhteet ovat tärkeämmät kuin syn-

nynnäiset, niin niistä pääasiallisesti riippuu ihmisen elämä. Jos siis olosuhteet ovat suotuisat, tulevat ihmisetkin hyväiksi ja onnellisiksi. Yhteiskunnan pitää siis olla senlaisen, että ulkonaiset olosuhteet, joissa ihmiset elävät, ovat suotuisat kaikille. Siis pääasiallinen ajatus Ovenilla oli jokseenkin sama kuin varsinaisilla sosialisteilla on, että pääpaino on pantava yhteiskunnan uudistamiselle, joka Ovenin mielestä voi helpoimmin tapahtua osuusoatteen kautta, yhteiskunnan muodostamisella osuuskunnalliseksi.

Että Oven ei keksinyt tehoisampaa käytännöllistä keinoa yhteiskunnan uudistamiseksi kuin osuusoatteen, ei suinkaan lyö mitenkään alas Ovenia seisomasta samalla sosialistisella maaperällä ja tähtäämästä samaan päämaaliin kuin Marx. Aika parempien keinojen eli valtiollisen sosialismin keksimiselle ei ollut vielä silloin tullut. Osuusaate yhteiskunnan yleisempään ja perinpohjaisempaan uudistamiseen näyttäytyi kuitenkin aivan kykenemättömältä. Parhaiten todistaa sitä varsinaisen valtiollisen sosialismin syntyminen ja se huomio minkä se joka puolella osakseen sai, ystäviltaan äärimmäisen ihailun ja vastustajiltaan yhtä äärimmäisen vihan muodossa. Osuusoatteen oli siis astuttava alemmalle asteelle uuden maailman vapahtavan opin valtiollisen sosialismin rinnalle.

Kuitenkaan ei osuusaate ole niin ala-arvoisista aineksista kokoonpantu, että se olisi jäänyt sosialismin sivulla aivan epähuomioon ja murtunut, vaan on se osoittanut omaavansa elinvoimaisia ominaisuuksia, jotka yhteiskunnan uudistusrientojen alalla ovat täysin varteen otettavia. Sillä samalla kun osuusaate on saanut ihmisiä tunnustamaan ja täyttämään yhteenliittymisaatteen vaatimukset, samalla se on myös ollut osaltaan antamassa kuolin iskuja porvarilliselle harvoin menestymisjärjestelmälle. Ja samalla kun osuusaate on näyttänyt kouraan tuntuvalta tavalla yhteenliittymisessä olevan köyhälistön turvan, samalla se on heissä kasvattanut itseluottamusta ja omanarvon tuntoa, ollut kohottamassa vähävaraisia vaikuttavaksi tekiäksi yhteiskunnan menon määräämisessä, on näyttänyt, että todellakin kaikki kansa saattaa olla, jos tahtoo, oma kauppiansa yhtähyvin kuin oma työnantajansakin. Se on siis porvarillisille puhunut silmin nähtävillä tosiasioilla kieltä siitä suuresta asiasta, että

yhteistuotanto ja yhteismyönfi ovat aivan mahdollisia asioita, eikä yhteiskunnan viimeinen tuotanto ole suinkaan kapitalistinen vaan sosialistinen.

Mutta tämän kaiken ohella ei osuuskunnallinen liike ole voinut vapautua niistä ominaisuuksista, jotka asettavat sen varsinaisen sosialismin rinnalla varjoon, sivukasvannaiseen eli vähemmän tärkeään asemaan. Sen on se tehnyt pääasiassa siitä syystä, että osuusaate on itsensä asettanut liijan korkeaksi eli sitä ylemmäksi tai sen vertaiseksi, jota sen olisi täytynyt kunnioittaa mestarina ja asettua sitä palvelemaan. Osuusaate kokoonsaamine aineellisuuksinaan ei ole uhrautunut kyllin paljon varsinaisen sosialismin suurempien henkisten rientojen kannattamisen hyväksi.

Siihen on kyllä hyviäkin esimerkkiä ulkomailta, kuten Belgiassa y. m. joissa osuusyhdistysten voittovaroilla kannatetaan tuntuvasti koko valtiollista sosialistista liikettä ja agitatsionia, vaan tämä välttämättömästi vaadittava tehtävä ei ole tullut sinnepäinkään täytetyksi kaikkialla. Englannin osuusyhdistykset, joitten vuosivoitto kohoaa kymmeneen ja satoihin miljooniin markkoihin, ovat kyllä jäsentensä kasvatuksellisten tehtävien hyväksi uhranneet pienen 2Vä prosentin summan voitto-osuudestaan, josta kyllä semmoisenaankin on karttunut miljoonia markkoja, mutta koko köyhälistön hyväksi lienee heidän antamansa lahjat nollan arvoiset. Nyt on kyllä suunta sielläkin muuttumassa ja varsinaiset sosialistit ovat varmassa toivossa useain miljoonien markkojen avustuksesta vuosittain koko köyhälistöä tarkoitavien puuhiensä hyväksi.

Meillä Suomessa, jossa osuusliike ottaa vasta alkuaskeleita, mutta on jo kaksivuotisella elinajallaan voinut näyttää saavansa aikaan melkein ihmeitä, on kysymys voittovarojen jakamisesta varsinaisen sosialismin avustamiseksi astunut nyt jo jotenkin kiihkeänä päiväjärjestykseen. Tähän ovatkin kumoamattomasti pätevät syynsä.

Varsinainen valtiollissuuntainen sosialismi on täällä saanut tuntuvampaa jalansijaa ennen ammatillista ja osuuskunnallista. Varsinainen sosialismi 5:si vuotisella esiintymisajallaan on köyhälistön hyväksi saanut jo aikaan, vaikka ei niin paljon numerollisesti kuin yleisen mielipiteen käännytämisessä, jota ei ammatillinen eikä osuuskunnallinen olisi

voinut saavuttaa kymmeninä vuosina. Tämän miltei jättiläistyön, jota lähemmin selvittämään ei tarvinne tässä ryhtyä, on varsinainen sosialismi saanut toimeen melkein ilman tai kovin vähillä apuvaroilla. Kuinka paljon enemmän se olisi-kaan aikaan saanut ja saapi jommoistenkaan apuvarojen käytettävänä ollessa.

Apuvarojen saanti sosialistiselle liikkeellemme on kuitenkin tuntuvammassa mitassa muulta taholta mahdottomuus kuin osuusvoittovaroista. Puolueveroilla, yhdistyksille ja osastoille tulevilla jäsenmaksurahoilla, enempää kuin muillakaan samansuuntaisilla tuloilla ei saada muuta kuin hädintuskin juoksevat pikkumenot suoritetuiksi, mutta mitään suurempaa suunnitelmaa ei niillä auta ajatellakaan saatavaksi toimeen. Melkein ainoiksi apuvaralähteiksi jäävät kuin jäävätkin siis osuusyhdistyksien voittovaroosuudet.

Ne olisivatkin nyt jo melkoiset ja kasvavat luonnollisesti vuosittain suuressa määrässä. Mainittakoon tässä, että viime vuoden osuusvoitot kohosivat yleisemmän moniin kymmeneen tuhansiin, ainakin 50 tuhanteen markkaan, josta puoluerahastoon tipahti jo muruja, mutta olisi voitu hyvin aniaa tuntuvia summia. Sitä paremmin olisi voitu tehdä se kun ostovoittoprosenttia ei olisi tarvinnut kunkin yksilön osalle paljoakaan vähentää.

Osuusaate oli kyllä niin alkavalla askeleella, joka omaksi tukemisekseen tarvitsi kohdistaa päähuomion, ettei työväenpuolue tarkemmin ajatellen voi apuvarojen saannin niukkuutta erityisemmästi pahakseen pannakkaan, jota se ei teekkään. Mutta nyt eteenpäin mennessä muuttuu suhteet toisiksi. Osuusaate on taivutettava asianomaiseen ja hänen luonteeseensa kuuluvaan aineellisen avustajan tehtävään varsinaiselle työväenliikkeelle. Siihen vaatii sitä jo oma edistymisensäkin sekä monet muut vaikuttavat asianhaarat.

Köyhälistön kohottamispyrinnöt käyvät aina eteenpäin ainoastaan niiden hyväksi tehtävien uhrausten avulla. Ellei uhrauksia joltakin taholta tehdä, aika yksin sangen hitaasti voipi vanhaa järjestelmää kumota ja uutta rakentaa sijaan. Kuta suurempia ja yleisemmältä taholta tehty uhraukset ovat, sitä pikemmin uudistuksienkin täytyy tapahtua. Siksi uhrauksien lisäykseen täytyy huomio kohdistua ja etsiä siihen aina niitä apulähteitä, jotka osottautuvat päteville ja

ikäänkuin itseään siihen velvoitetuilta. Osuusliike on eittä-mättömästi yksi semmoinen ja sen vapauttaminen tästä vel-vollisuudestaan olisi Jeikkaaminen omaa lihaamme." Siihen tuhuuteen teemme tuskin itseämme vikapäiksi. Ja se, että niin varsinaisen sosialismin kuin osuusliikkeen jäsenet ovat enimmästi yhdet ja samat henkilöt ja ajan kuluessa sekä asioitten sopusuhtaisesti järjestyessä tulevat enemmän sa-moiksi, tekee semmoisen oletuksen mahdottomaksi, että osuusliike aineellisuudellaan vapautettaisiin tukemasta var-sinaisen sosialismin henkisyttä, joka henkisyys semmoise-naan jo on omiaan tuottamaan suurempia aineellisia tulok-sia osuusyhdistyläisillekin kuin osuusliike milloinkaan muu-tamien liikkeenä voi tehdä.

Se määrä numerollisesti esitettyinä, minkä osuusliike voitto-osuudestaan pitäisi varsinaiselle työväenliikkeelle luo-vuttaa, saa luonnollisesti riippua ajoista ja oloista. Kuiten-kaan läheisempää määritelmää tykkänään ei saa puuttua. Puolueen vaatimuksissa tässäkin kohden tulee olla jonkun-moinen, vaikkapa väliellinenkin ihanne, sekä nykyhetkellä alin mahdollinen määrä.

Tässä on jo Turun puoluekokous hyväksynyt päätelmän, joka kohdistui, osuuslakia kun ei ollut vielä säädetty, työ-väen yhtiökauppoihin. Silloin hyväksyttiin yksimielisesti vaa-timus, että työväenkauppain olisi puhtaasta voitostaan luo-vutettava puolueelle 25 prosenttia. Mitään alempaa vaa-timusta ei päätökseen sisältynyt. Nyt alempi määräkin olisi välttämätöin olemassa. Sillä on tunnettua, että näin osuus-liikkeen alkuajoilla on tuiki työläs ja vahingollinenkin vaatia ehdottomasti kaikilta voittoa jakavilta osuusliikkeiltä 25 prosenttia puolueelle. Sen työlääksi ja vahingolliseksi tekee työväestömme vaillinainen käsitys sosialistisista pyrinnoistä sekä se yleensä pikkuporvarillinen, toiselta puolen itsek-käästi omistaan kiinnipitävä ja uhraamaton sekä toiselta puolen todellisista hyvistä eduistaan ymmärtämätöin ja vä-linpitämätöin luontoperä, joka työväestössämme on tavatta-vissa. Alin vaatimus on siis päätökseen liitettävä, ja olisi siksi sopiva 10 prosenttia. Sillä sitä suorittamasta ei luulisi aina-kaan kenenkään todellisia köyhälistön parannuspyrinnoitä kannattavan osuusyhdistyksen kieltäytyvän. Ja jos he kiel-täytyvät, silloin kieltäytyköön varsinainen sosialistinen puo-

lue antamasta heille minkäänlaista tunnustusta ja kannatusta.

Suomen sosiaalidemokraattisen puolueen ei saa antaa tässäkään kohden itsensä kanssa leikitellä, varsinkaan niiden, joitten etuja puolue täydellisesti ajaa. Pidettäköön, jos niin sekasortoon joudutaan, ettei toiset tue toisiaan, ennemmin huoli vaikka siitä, ettei köyhälistön joukosta kukaan kohoa kuin sangen vitkaan, ennenkuin annettaisiin tilaisuus jollekin pienelle vähemmistölle nousta omaetuharrastukseensa jonkunlaiseksi työväen ylimystöksi. Sillä jos toisin tapahtuisi, silloin olisi puolue pettänyt oman asiansa, oman itsensä, kun se olisi uhrannut ja taistellut joittenkin harvain eikä koko köyhälistön kohottamiseksi. Tähän tulokseen ei ansaitse pyrkiä eikä asioita siihen suuntaan johtaa. Koska se tulos, joka siten saavutettaisiin, ei olisi paljon muuta kuin saman sortojärjestelmän lujittamista, jota vastaan taistellaan.

Jokaisen eri aatesuunnan samoin kuin jokaisen yksilökin köyhälistön liikkeessä täytyy antautua taisteluun sopuisuutensa toistensa kanssa, eli yksi kaikkien ja kaikki yhden puolesta. Kunkin on täysin tietoisina toisistaan pyrittävä samaan suureen päämäärään: uusien yhteiskuntaolomuotojen aikaansaamiseen. Ja tässä pyrkimyksessä annettakoon aina etusija valtiolliselle sosialismille, jota toiset aatesuunnat ainoastaan voimainsa mukaan tukevat ja täydentävät. Kokoukselle päätökseksi ehdotan siis:

että osuusliikkeelle annetaan sosiaalidemokraattisen puolueen puolelta asianomainen tunnustus ja kannatus lukemalla osuusliike yhdeksi yhteiskuntaa uudistavaksi liikkeeksi; mutta tämä tehtäköön ehdolla, että osuusliikedyhdistykset sekä henkisesti että aineellisilla varoillaan ryhtyvät kannattamaan valtiollisuuntaista sosialidemokratista työväen liikettä. Osuusyhdistysten aineellisen kannatuksen määrä riippukoon niiden 10 %>, keskimäärin 25 %, ylimpää rajaa ollenkaan lähemmin määrittelemättä.

Työväen osuusyhdistysten keskusliike.

Edellä sanotun johdosta ikäänkuin itsestään selvenee työväen osuusyhdistysten keskusliikkeen kohtalo, onko se perustettava täysin itsenäinen, porvarillisista mahdollisimman vähän riippuvainen, vaiko päinvastoin. Lähempää käsittelyä asia uutuutensa vuoksi kuitenkin kaipaa.

Sillä vajaalla kaksivuotis-aikakaudella, jona osuuslaki on ollut olemassa, on maamme työväestö yhtynyt osuusliikkeeseen ihmeteltävän suuressa määrässä. Perustettujen osuusyhdistysten luku voidaan jo laskea kymmeniin, myymäläin luku satoihin ja jäsenten lukumäärä arviolta noin 5—6:teen tuhanteen. Tavarain vaihto kuukaudessa lienee jo puolen miljoonan seudulla ja vuoden mittaan kohonnee se lähemmäs viittä miljoonaa markkaa. Voitto-osuuskin nousee jo 50 tuhanteen mrk. ja ostoksista jaettu voittoprosentti on vaihdellut 3—5 markkaan sadan markan ostosummalta.

Tämä tulos ei ole voinut olla herättämättä ansaittua huomiota niin ystävien kuin vastustajien leirissä. Työväestö on tähänasti tapahtuneessa osuusliikkeen menestymisessä huomannut olevan pienen tulolähteen ja turvan liiallista yksityiskauppiasten kiristystä vastaan; kauppiaat taas ovat havainneet osuusyhdistyksissä oman surman enkelinsä, jota vastaan he ovat aloittamassa yhä kiihkoisamman taistelun. Eikä kauvan tarvinne varrota aikaa, jolloin työväen osuusyhdistyksillä tavarain saanti kotimaisten tukkukauppiaittemme puolesta voipi kohdata työläästi voitettavia vaikeuksia. Ne esteet johtuvat yksityiskauppiasten vaatimuksesta, heidän luontaisista itsepuolustushankkeistaan.

Tähän suuntaan viittaavat jo nykyisin monin paikoin tehdyt paikalliset kokemukset. Mutta enemmän vielä puhuu sitä se tosiasia, että esim. Englannissa on osuusyhdisten ja kauppiasten kesken alkanut taistelu elämästä ja kuolemasta; josta kamppailusta kyllä Englannin 60 vuotta vanha osuusliike voittajana selviää. Vaan toisin on meillä. Kauppiaat samaten kuin yleensä muutkin porvarilliset niinkuin esim. työnantajat ehtivät järjestäytyä ennen kun työväenliikkeemme millään alalla kerkiää päästä muuta kuin vaivaan alkuun. Ja kapitalistit suurine pääomineen voivat vastasyntytystuksia poteville vihollisilleen äärettömän paljon.

Työväen osuuskauppojen keskusliike näyttää todellisesti nyt osuusliikkeen alkuajoilla jo ehdottomalta välttämättömyydeltä.

Mutta työväen oma tukkukauppapuuha on porvarillisille yhtä vastenmielinen hanke kuin aikoinaan työväen oman puolueen perustaminen. Itsenäiseksi, porvarillisista riippumattomiksi ei työväestöä saisi laskea kauppa-alallakaan, varsinkaan niin pitkälle, että se omien kauppaliikkeittensä huippukohdaksi omaisi vielä tukkukauppaliikkeen. Tuosta pulmasta porvaristoa pelastamaan ovat lähteneet «pellervolaiset». Heillä on houkuttelusyötteinä paljon hyvätuntoista ja kauniilta kajahtavaa. He vetoavat aina suureneviin valtioapuvaroihinsa, osuuskassoihinsa, matkustaviin asiamiehiinsä, oppineihin auktoriteetteihinsä ja moneen muuhun.

Heidän hyvyksiensä makiasta hajusta ei ole kuitenkaan tuoksahdamatta esiin pohjalöyhkää, joka sanoo: „varjele meitä ystävistä, vihollisten kanssa aina itsekin aikaan tulemme”. Sillä tarkoitus tällä pellervolaisten paljolla hyvällä ei ole mikään muu kuin työväen osuusliikkeen kytkeminen porvarillisten kahleisiin. Eikä niin ollen se yhteistunne, joka on välttämätöin työväen sosialistisen liikkeen välillä, pääsi lainkaan varttumaan.

Varmana muuten saa pitää, että työväen osuusliikkeen yhtyminen pellervolaisiin, tekee ehdoin tahdoin edelliselle takatalven, eikä yhtyminen missään tapauksessa voi tulla pitkäikäiseksi, mutta sitä karvaampia kokemuksia tuottavaksi. Kehitys tässä käypi jokseenkin samoja ratoja kuin varsinaisen työväenliikkeen madellessa porvarillisten vanavesissä. Työväen osuusliike menee pirstaleiksi, sillä jyrkimät sosialistit kieltäytyvät siihen yhtymästä ja menettää se pellervolaisten kanssa tukkukauppaa puuhatessa pääomiaan toisten hyödyttämiseksi. Sillä työväen osuusliikeläisten kallistuessa vähänkin sosialismiin päin, ajetaan ne pois pellervolaisten joukosta, kuten Saksan sosialisti-osuusyhdistyksen yleisestä osuusyhdistys- ja tukkukauppaliitosta. Ja eikä voi olla luultavaa, että työväen osuusyhdistyksen puoliksikaan olisivat valmiit nytkään sanottuun liittoon. Siihen todistuksena mainittakoon eräs yleisempi yhtymätilaisuus, jossa asiaa on jonkunmoisella perinpohjaisuudella käsitelty, saa-

matta aikaan paljota muuta kuin kiivaanpuoleista riitaa ja hajaannusta kahteen lähes tasaväkiseen puolueeseen.

Pellervolaisiin, joitten kanta on varsinaiselle työväenliikkeelle suuresti epäilyksen alainen, karttatakoon siis yhtymästä enempää kuin muihinkaan porvarillisiin. Pidettäköön pääasiana aina työväen oma itsenäisyys, jonka selvinä tunnusmerkkeinä ovat omat laitokset kaikilla aloilla. Ja samoin kuin on perustettu oma puolue, omat lehdet, omat työväenyhdistykset ja osuusyhdistykset, perustettakoon oma tukku-kauppaliikekin. Silloin kuin näin teemme, tiedämme miten me sen teemme ja mitä me aikaan saamme, ja mitkä ovat ne nähtävät ilmiöt, jotka puhuvat yksinomaan meidän olemassa olostamme, pyrkimyksistämme, voimastamme sekä meidän puolestamme. — Työväenpuoluekokoukselle ehdotan siis:

että työväen osuusyhdistysliike asettuu omalle itsenäiselle pohjalle kuten muukin työväenliike ja perustaa omat välttämättömät sekä mahdollisesti toimeen saatavaksi osoittautuvat laitokset.

TYÖVÄEN KUNNALUSOHJELMA.

M. V. Wuolukka.

Ensikerran laajemmassa muodossa astuu puoluekokouksessamme esille nyt työväen kunnallis-ohjelma, sen vuoksi on muudan sana kysymyksen alustukseksi paikallaan.

Kun joku suurempi aatesuunta ensin herää, voivat suurimmatkin ja nerokkaimmat sen muotoon valajista tuoda esiin ainoastaan mahtavimmin näkyvät ja jyrkimmät ääri-
viivat, päämuodot eli rungon, johon lähemmät viivat, sivumuodot eli oksat ja lehvät kasvavat ikäänkuin luonnostaan jälestäpäin. Työväen vaatimusten ohjelmakysymyksetkin ovat menneet samaa rataa. Ensin selvästi muotoihin kehittyvät valtiollisen sosialismin pääaatteet, jotka kieltämättömällä suuriarvoisuudellaan tulivat työväen pyrkimysten suunnan perustuslakipylyväiksi, kymmeniksi käskyiksi, joista kaikki pienempiarvoinen, erikoisempi ja paikallisempi ohjelmasuunnitelma johtuu ja kasvaa sekä siihen kautta aikain aina nojaa, kuten ainakin sivuliike pääliikkeeseen. Mutta yhtä hyvin kun ilman pääliikettä ei olisi olemassa mitään sivuliikettä, tarvitsee pääliikekin hyvin versoakseen ja edistyäkseen sivuliikkeiden avustusta, joka selittääkin sen että valtiollisen sosialistisen liikkeen ja ohjelman rinnalle on syntynyt m. m. kunnallinen sosialismi.

Valtiollisen sosialismin alkuaikoina pidettiin kyllä kunnallinen aivan vähän tärkeänä, kun katsottiin kunnallisen pienellä paikallisuudellaan liijan vähiä aikaansaavaksi köyhälistön tilan kohottamisessa, mutta tuosta ajatuksesta yksipuolisimmatkin valtiollisen sosialismin edustajat ovat alkaneet luopua. Todistukseksi tähän riittäköön eräs t:ri K.

Kautskyn lausunto. Hän sanoo: Jcunnallissosialismi on saavuttanut monessa maassa, niinkuin Ranskassa ja Englannissa, erittäin suuren merkityksen. On selvää, että muuten samanlaisten olojen, erittäinkin yhtäläisen vaalioikeuden vallitessa, köyhälistö pääsee helpommin ratkaisevaan valtaan teollisuuskeskukset kunnalliseduskunnissa kuin valtion eduskunnissa; sillä mainituissa keskuspaikoissa teollisuustyöväestö on suurena enemmistönä, mutta maalla vähemmistönä; teollisuuskunnissa vallitsee virkeä henkinen elämä, maalla taas ollaan henkisesti takapajulla ja hitaita. Ja missä työväki asuu joukotfain yhdessä ja tekee työtä yhdessä, siellä sen riippumattomuus on kokonaan toinen, kuin siellä, missä se asuu hajallaan ja sitä helposti voidaan pitää silmällä. — Kunnat voivat suuresti vaikuttaa köyhälistön henkiseen ja aineelliseen kohottamiseen terveyshoidollisilla toimenpiteillä, varsinkin asunto- ja ravintoainehygienillä, ja kansakoululaitoksen järjestämisellä. Mutta ne voivat myöskin vaikuttaa työehtoihin, jossakin määrin virallisilla säädöksillä, mutta vieläkin enemmän siten, että itse ovat liikkeenharjoittajia. Valtiolliset sosialistit ovat siis tulleet näkemään, että valtio kokonaisuudessaan, muutamat erityiset kunnat poisluettuna, sisältää itseensä liijan paljon vanhoillisia aineksia, jotka ehkäisevät valtion lainsäädäntö-toimenpiteitä sanottavammin edistymästä reformien tiellä, varsinkin jos niiltä puuttuu käytännöllisiä esimerkkejä, kun sitävastoin jotkut kunnat voivat uudistusaatteisine ja uudistuskykyisine jäsenineen astua toimenpiteineen paljon edelle valtioita ja siten elävällä esimerkillään viittoa tietä mihin valtion on kuljettava ja mihin se voi kyllä „vaaratta” vaelttaa. Täten yksityiset, väliin sangen pienetkin kunnat, ovat osottautuneet olevansa ikäänkuin jotkut erityiset suuret reformaattori-yksilöt, jotka ovat edistyksen lippua heiluttaneet koko maailmalle ja saaneet maailman vaeltamaan perässään.

Lukumatoimien paljous on tähän suuntaan olemassa esimerkkejä ja ylipäänsä sangen onnistuneita, joista tähän ei tarvinnut liittää varsinaisia yksityiskohtaisia tapauksia, koska kaikille jokapäiväisiä sanomalehtiä seuraavallakin on niistä ollut kertomuksia lakkaamatta luettavana. Mainituksi tulokoon kuitenkin se räikeä tosiasia, joka puhuu loistavasti kuntain puolesta uudistusten tiellä edellä valtiota, että n. s.

hätäaputoita meillä teettäissä on valtion töissä maksettu tuskin puoienarvoista päiväpalkkaa siitä, mitä kunnat ovat maksaneet, jotka viimemainitut ovat vähänkään koettaneet maksaa käyviä palkkoja, kun valtio on suorittanut kurjimpia nälkäpalkkoja. Muuten kuntain avustus hätäaikoina on kohonnut yhä huomattummaksi valtion avustukseen verraten.

Tämä esimerkki on ainoastaan yksi kymmenistä samantyyppisistä, joissa kunnat — ainakin toistaiseksi — astuvat valtiota tuntuvasti edelle. Sillä niitä kysymyksiä, missä kunnat todellakin voivat panna suuren osan sosiaalista reformia toimeen, on lukuisa paljous. Mainittakoon näistä ainoastaan: työväen asutuskysymys, työväen kesälomasiirfolat, työnvälitystoimistot, terveyshoito, maksuton opetus ja opetusvälineet sekä koululasten ruokinta ja kunnallisten tuotanto- ja välityslaitosten perustaminen y. m., y. m. Tällä älköön olko sanottu, etteikö valtion etupäässä olisi velvollisuus ryhtyä näihin kaikkiin toiminnoihin, vaan että valtiota velvoittaissa jo kunnat olisi saatu näyttämään esimerkkejä, koska siihen löytyy hyviä mahdollisuuksia. Omituisten ja kireäin valtiollisten olojen vallitessa on varsinkin meidän maassamme suuria toiveita kiinnitettävä kunnalliseen sosiaalipolitiikkaan. Käypipä valtioitten ja valtamiestenkin politiikka siihen suuntaan, kuten Italiassa ja muualla, että valtiokin velvoittaa kunnat lukuisiin sosiaalipoliittisiin reformiyrityksiin ryhtymään. Ne toimialat, jotka Italiassa ovat valtiomahdin puolelta katsotut sopivan kuntain haltuunsa otettavaksi, käsittävät melkein kaiken yhteiskunnan tarpeitten hankinnan siirtämisen kuntain huostaan. Kuinka laajalle ja pitkälle tässä suhteessa mennään, antaa osittain olojen luetteleminen riittävän käsityksen n. k. esim. telefoonilaitos, apteekit, hautaukset, mallileipomot, teurastuslaitokset, torikaupat, kylpy- ja pesulastokset, jään valmistus ja myynti, sähkö- ja ilmavoiman synnyttäminen, mainitsemattakaan vesijohtoja ja kaikenlaisia teitä. Kuntia pakottavana voimana astumaan uudistusten tielle esiintyy siis ei ainoastaan kuntain jäsenet, vaan myös valtiomahti. On olemassa yksi eräs tärkeä puoli, joka myös kehoittaa ottamaan päiväjärjestykseen, enempi kuin tähän asti on tapahtunut, kunnallisen sosialismin. Se puoli on se, että saadaksesen kansalaiset oikein käsittämään sosialistisia uudistusaatteita ja kiintymään niiden ajamiseen, täytyy ne tehdä pai-

kallisemmiksi. Syy on se, että suuren osan ihmisten käsityspiiri ei jaksa ylettyä niin hyvin koko valtioon kuin omaan paikkakuntaan, eikä ne siis voi innostua yhtä suurella tarmolla ajamaan koko valtiossa foimesnsaafavaa reformikysymystä niin hyvin kuin tekisi ne sen, jos se tapahtuisi erityisemmin omassa kunnassa. Kunnallissocialismin kautta kasvatetaan siis kansalaisia valtiolliseen socialismiin. Muutamien kuntien edistyessä, täytyy taas valtion kaikkine kuntineen tulla jälessä. Yksilöiden, niin kuntain kuin henkilöiden voittaminen asiamme puolelle, on askel suurten joukkojen ja valtion, koko ihmiskunnan sekä koko maailmankin voittamiseen socialistiseksi.

Tarvitsematta siis tässä lähteä ollenkaan laajaperäisempään ja syvällisempään selvittelyyn työväen kunnallisohjelman oikeutuksesta, tarpeellisuudesta ja hyödyllisyydestä, koska uskon puolue-edusfajiemme ne muutoinkin tietävän, pyydän kokoukselle ehdottaa ohjelmasuunnitelman, jota täydentämällä ja muovailemalla voisi kehittää puolueemme yleiseksi kunnallisohjelmaksi, jonka mukaan paikallisohjelmat olisi laadittava ja puoluehallinnon hyväksymisen jälesfä käytäntöön otettava. (Tässä ehdotelmassa on kyllä osa aivan samojakin vaatimuksia kuin yleisessä puolueohjelmassa, mutta ilman niitä jäisi tämä niinkuin muutkin sivuohjelmat pahoin vaillinaiseksi).

1. Tilanahtauden ja siitä johtuvien terveydellisten sekä muiden epäkohtain poistamiseksi, että monien muiden vaatimusten tyydyttämiseksi on kuntain, varsinkin kaupunkikuntain, ostettava lisämaita mahdollisimman suurissa määrissä.

2. Työväen asuntopulan poistamiseksi on kuntain rakennettava riittävästi ajanmukaisia asunnoita sekä yksityistä yritteliäisyyttä sillä alalla vissien ohjeiden alaisena kaikin tavoin edistettävä. Kunnallisia yömajoja on järjestettävä.

3. Kuntain on otettava haltuunsa kaikki kunnallista luonnetta olevat tuotantohaarat.

4. Sairaanhoidon, lääkärinapu ja lääkkeet kunnan kustannuksella. Maksujen suoritus näistä ei kuitenkaan saisi tapahtua vaivashoidon vaan terveystieteiden hyväksi tulevasta varoista.

5. Turvattomien lasten ja vanhusten hoito on ajanmukaisella ja inhimillisellä tavalla järjestettävä, lapsille hoitoloitten ja vanhuksille mieluummin suoranaisen avunannon kautta.

6. Työväelle on kesäloma siirtolaitteita, joissa kunnan puolesta on kohtuullinen ruoka ja hoito annettava.

7. Yleisemmän työttömyysajan sattuessa on kunnan hankittava asujamilleen riittävästi työtä.

8. Kunnan työt ovat teetetävät ilman välisiä ja palkka maksettava sen tariffin mukaan, mikä kussakin ammatissa on silloin voimassa.

9. Työaika kunnan töissä 8-tuntiseksi.

10. Kuntain on perustettava työtoimistoja.

11. Kunnallinen kieltolaki on saatava jyrkimmässä muodossa voimaan.

12. Koulutarpeet kunnan kustannuksella sekä muuten mitä yleinen puolueohjelma tässä kohden määrää.

13. Vähävaraisia varten todellinen köyhän asianajaja, jonka valitseminen jätettäkään vähävaraisten huostaan.

14. Kunnallisia tehtaitten- ja ammattitarkastajia on asetettava, joitten valitsemiseen riittävän suuri vaikutus työläisille on annettava.

15. Työväen edustusvoikeus on sovittelujärjestelmän mukaankin määrättävä kolmasosaksi tai puoleksi kunnallisista edustajapaikoista.

OLISIKO ENSI VALTIOPÄIVILLÄ ESITETTÄVÄ
KYSYMYS NAISTEN SUOJELUSLAKIEN
AIKAAN SAAMISESTA MAASSAMME.

Hilja Pärssinen.

Nopeata vauhtia on suurteollisuus, koneiden alalla tehtyjen keksintöjen vaikutuksesta kasvanut siksi mahdiksi, joka nielee palvelukseensa yhä lukuisimmat joukot työläisiä. Käsiteollisuuden, jonka tuotanto on moninverroin vähäisempi on täytynyt tinkimättä väistyä sen tieltä. Turhaan ponnistelee ammattitaitoinen työläinen kilpailussa koneteollisuuden kanssa. Välttämättömyyden pakosta täytyy työläisten, jos mieli nälkäkuolemaa välttää, astua koneiden ääreen.

Katsokaamme niitä seurauksia, jotka johtuvat koneteollisuudesta. Koneen säännöllinen, ei koskaan lepäävä liikunto vaatii työläisen kaiken tarkkaavaisuuden. Ilman lepoa jatkuu yksitoikkoinen työ. Sitä väsyttävä m m aksi ja kuolettavammaksi se tulee, kun se ei anna työläisille mahdollisuutta kehittää lihasvoimiaan monipuolisesti. Suuri työnjakelu vaatii kaikkien yhdysvaikutusta ja toiminnan yhdenmukaisuutta. Senpä vuoksi tuli tarpeelliseksi ankara järjestys, ja täytyy työläisen suurimmalla täsmällisyydellä pitää työ-, ruoka- ja lepotuntinsa tehtaan kellonlyöntien mukaan. Minuutilleen on työhön tultava, mutta yhtä täsmälleen ei pääse pois, sillä myöski yötyö on paikatellen käytännössä. Koneteollisuus ei ole rahtuakaan parantanut työläisten asemaa. Päinvastoin on se tuottanut uuden muodon orjuutta, tehdasorjuuden. Työläisten on siihen ollut alistuminen. Sillä ainoa vapaus, minkä nykyinen yhteiskunta sallii työläiselle, on vapaus kuolla nälkään. — Mutta kokemus on sen sijaan näyttänyt, että

tehtailija saa rauhassa suurteollisuuden kautta riittää hyödyn työläisten työstä. Hän saa omien pyyteidensä mukaan käyttää kuinka suuria tehtaita tahansa ja nauttia niistä mahdollisimman suurta taloudellista hyötyä. Hän on saanut määrätä työpäivän pituuden ja työpalkan. Ja koska rajaton kilpailu sammuttaa kaikki ihmiselliset tunteet, niin vaatiikin työnantaja mitä pisimmän työajan ja maksaa työstä pienimmän palkan. Että tämä tapahtuu työväestön sekä henkisen että aineellisen elämän kustannuksella, on luonnollista. Tiedämme eräänlaatuisesta työstä eräissä tehtaissa maksettavan niin pientä palkkaa, että ansio koko viikon osalle ei tee kuuttakaan markkaa. Onkin tarpeeksi tunnettu tälle kokoukselle ne olosuhteet, missä työväestö näin ollen on pakotettu elämään. Huoneet ja ravinto, puku ja virkistys ovat heillä surkean puutteelliset. Koko se elämäntapa, johon jokainen ihminen ihmisenä olisi oikeutettu, on heiltä kielletty.

Koneteollisuus siis huononsi työväestön taloudellista asemaa. Koneiden käytäntö tekee mahdolliseksi ottaa työhön sellaista ammattitaidotonta väkeä, joka käsiteollisuuden aikana ei olisi työhön pystynyt. Mutta tästä on seurauksena työläisen suuri tulva työhön. Kun sen lisäksi koneiden tuotantokyky yhä paranee, seuraa tästä yhä suurempi työnkysyntä. Tämä saattaa työnantajalle tilaisuuden polkea palkkoja mitä pienimmiksi siten hankkiakseen itselleen korkeimman voiton. Ja kun laki ei aluksi rajoittanut kapitalistien toimivapautta, käyttivätkin he saatavissa olevaa halvinta työvoimaa. Ja näin alettiin ottaa naisia ja lapsia tehtaisiin. Lasten pienuus ja kätevyys teki heidät kykeneviksi suorittamaan useita työlajeja. Heidän avuttomuutensa teki heidät voimattomiksi välikappaleiksi riistäjän kädessä ja näin uhraattiin nouseva sukupolvi voitonhimon alttarille. Kauheita asioita seurauksena lasten käyttämisestä tehdastyössä ovat tilastolliset tutkimukset paljastaneet. Mitään huomioita eivät tehtailijat panneet lasten kehitykselle.

Yhtä vaarallista kuin koko työväestölle sekä nousevalle sukupolvelle on lasten käyttämisestä tehdastyössä, on myöskin naisten. Kivuloisuus tehdastyöläisnaisissa on sveitsiläisen kokemuksen mukaan 27 % suurempi kuin miehissä. Nuoret naiset olletikin eivät kestä terveinä tehtaissa. Mutta vaikka tosin tehdastyö nykyisessä muodossaan on naisille turmiol-

lista, ei heitä kokonaan voida sulkea siitä pois. Tälläläilla otettaisi naisilta pois toimeentulolähde. Ja onhan teollisuuden aloja, joissa naiset paremmin kuin miehet voivat työskennellä. Tällä ei suinkaan ole sanottu, ettei naisten työtä tehtaisa ole järjestettävä lainsäädännöllä. Päinvastoin. Suojeluslait tässä jos missään ovat välttämättömät, erittäinkin avioliitossa oleviin naisiin nähden. Naiset, tulvaten suurissa määrin tehtaisiin polkevat, kuten alussa jo näytettiin, palkkoja. Työmiehen palkka näin ollen pienenee eikä riitä perheen elatukseen. Taloudellinen tappio kohtaa siis kokonaisuudessaan työläisperheitä työnantajan hyödyksi. — Aivan yhtä suuri on myöskin siveellinen tappio. Perheen äidin poistuminen kodista tapahtuu kodin hoidon ja lastenkasvatuksen kustannuksella. Mitä se auttaa, vaikka työläisperheen äidillä olisi kuinka hyvä käsitys tehtävästään ja halu sitä täyttää, kun nälkä ajaa hänet kotoa pois. Lapset joutuvat juoksentelemaan kaduilla kaikenpuolisen hoidonpuutteessa. Kuka heitä hyvyteen ja ihmisyyteen opettaa? Kodin kolkkaus, kunnollisen ravinnon puute ajaa miehen kapakkaan. Sen lisäksi on tehdastyö vaarallista raskauden tilassa olevalle naiselle sekä jonkun aikaa synnytyksen jälkeen. Tämän seurauksena onkin usea ennenaikainen synnytys tahi lapsen kuolema hoidon ja ravinnon puutteessa sen ensimmäisinä ikäkuukausina. Tästäkin antaa tilasto surullisia todistuksia. Saksassa on tehdasseutuja, joissa lasten kuolevaisuus on 48 % sekä kolme kertaa suurempi tehdastyöväestön keskuudessa kuin taloudellisesti paremmin voivan väestön piirissä. Myöskin kuolleena syntyneiden luku on tehdasseuduissa 8,2 % kuin se muualla on 3,3 Vo.

Näin olemme siis nähneet, kuinka se kehuttu vapaus ja vapaa kilpailu, jolla aikamme suurteollisuus lepää, on vienyt työväestön surkeaan asemaan. Senpävuoksi tahtookin työväenpuolue kaikissa maissa asettaa rajoituksia riistäjien mielivallalle ja estää lakien avulla työläistä niin miestä, naista kuin lasta jäämästä voimattomaksi välikappaleeksi kapitalistin käsissä. Näin turvataan heikompi väkevämpää vastaan, koetetaan suojella työläisten terveyttä työn kestäessä sekä pitää huolta heidän asemastaan tapaturmain, sairauden ja vanhuuden tullessa.

Jokaisen maan lainsäädännössä onkin tärkeä sija työ-

väenlainsäädännöllä. Ei ole voitu ummistaa silmiä niille huutaville vaaroille, joiden alaisina tehtaissa työskentelevät lapset ja naiset ovat. Täten on eri maissa saatu toimeen suojelulakeja. Aluksi lapsille. Aika ajoin on näihin lakeihin saatu parannuksia. Niinpä meidänkin maassamme on lasten suojelulakeja, joissa on heidän työaikansa rajoitettu, kielletty yötyö, annettu määräyksiä heidän koulunkäynnistään. Olen yllä koettanut valaista mitä seurauksia on naisten rajat-
tomasta käyttämisestä tehdasyössä. Kokemukset kaikkialla ovat tieysti samat. Tästä johtuukin, että naisten suojelulakeja on työläisten puolelta ruvettu vaatimaan. Muutamissa maissa on niitä jo saatu voimaan. Englannissa on naisten työllä samat rajoitukset kuin nuorten henkilöiden työllä. Ai-
noastaan poikkeustapauksissa sallitaan naisten yötyö Sveitsissä ja Saksassa. Sveitsissä on naiseen naisen päivällislepo 1¹/₂ t. kuin muilla 1 t. Lapsen synnyttävä ei saa astua työhön ennenkuin vähintään 4 viikkoa synnytyksen jälkeen Saksassa. Samantapainen määräys on voimassa Sveitsissä ja Itävallassa. Mutta Saksan työläiset pitävät nämä määräykset riittämättöminä ja vuoden 1900—1901 valtiopäiville jätettiin seuraava anomus joka kuitenkin siellä ei vielä voittanut. Se kuuluu:

1. Yötyö on naisilta ehdottomasti kielletty.
2. Samoin on kiellettävä naisten työ kaikilla aloilla, jotka erittäin vahingoittavat naisten ruumiinrakennusta.
3. Naisille on säädettävä 8 tunnin työpäivä.
4. Lauantai iltapäivä on pidettävä työstä vapaana.
5. Synnyttäjille on säädettävä vapaa-aikaa 4 viikkoa ennen ja 6 viikkoa jälkeen synnytyksen. Työtä ei saa aikaisemmin alottaa lääkärin todistuksenkaan nojalla. Raskaus- ja synnytysajan vapaa-viikoilta on suoritettava sairasapua täysi keskimääräinen päiväpalkka. Synnyttäjille tuleva apuraha on suoritettava myöskin sairauskassojen jäsenenä oleville naisille.

6. Suojelulainsäädännön määräykset on ulotettava myöskin kotiteollisuuteen.

7. Naispuolisia tehtaan tarkastajia on asetettava.

8. Työnfekijättäriille on turvattava täydellinen yhdistymis- ja kokoontumisvapaus.

9. Työntekijättäriille on myönnettävä täydellinen valitsemisoikeus [a vaalikelpoisuus teollisuusoiikeuksiin (Gevverbeherichte).

Ottamalla siis huomioon ne näkökohdat, jotka aiheuttavat suojelulakien säädännön, emme voi olla valittamatta sitä, kuinka jällellä tässä olemme edistyneimmistä maista. Kuitenkin tarvitaisiin suojelulakeia meilläkin tehtaissa työskenteleville naisille. Niitä olisi ulotuttava myöskin palvelijattarille, kauppapalvelijoille, ompelijattarille, y. m. työläisnaisille. Sillä muutamilla työaloilla on esim. naisten työpäivä 16 jopa 17 tuntinen. Asia olisi siis otettava esille. Agitatsioonia olisi innolla käytettävä, sillä varsin vähän on järjestyneitä työläisnaisia maassamme, vähän vielä naisten piirissä luokkatietoisuutta. Mitä pikemmin olisikin ryhdyttävä hankkimaan suojelulakeja. Jo ensi valtiopäivillä olisi esitys asiasta tehtävä. Miten ja mihin suuntaan anomus tehdään, siitä toivottavasti tässä kokouksessa keskustelun kautta saavutetaan asialle edullinen ratkaisu.

OHJELMAKYSYMYS.

Viipurissa v. 1901 pidetty ensimmäinen työväen puoluekokous päätti, että koska puolueen nykyinen nimi työväenpuolue" sekoittaa taktillista toimintaa ja sulkee puolueesta ulos aineksia, jotka eivät tee ruumiillista työtä, ja kun puolueen nimen muuttaminen välttämättömästi vaatii puolueohjelman perustelman täydennystä, jotapaitse ohjelma muiskin suhteissa kaipaa täydennyksiä, joiden laatimiseen kokouksen aika ei riitä, on puoluehallinnon seuraavaa puoluekokousta varten valmistettava ja hyvissä ajoin yhdistyksille lähetettävä ehdotus uudeksi ohjelmaksi puolueelle.

Tämän päätöksen mukaisesti on puoluehallinto kuluvan vuoden ensi päivinä lähettänyt puolueeseen kuuluville yhdistyksille ohjelmaehdotuksen lausunnon antamista varten. Ehdotus on myöskin ollut julkaistuna eräissä sanomalehdissä.

Kun sosiaalidemokraattisen liikkeen periaatteet kaikissa maissa luonnollisesti ovat samat, on puoluehallinto ehdotuksen periaatteelliseen puoleen nähden noudattanut uusinta, Itävallan sosiaalidemokraattista ohjelmaa, joka **ehdotuksena** ollessaan oli vilkkaan keskustelun alaisena Keski-Europan sosialistisessa sanomalehdistössä, saavuttaen yleisen hyväksymisen. Käytännölliseen puoleen nähden on ohjelmaehdotusta laadittaessa **pidetty** silmällä paitse **meidän vanhoja, edustakokousten** kautta syntyneitä vaatimuksia, **useimpain** eri maiden puolueohjelmia, ottaen niistä etupäässä huomioon oloihimme soveltuvat kohdat. Puoluehallinnon mielestä on myöskin ollut tärkeää, ettei ohjelma, luettellessaan toisarvoisia, päävaatimuksista johtuvia tai niihin jo sisältyviä vaatimuksia, venyisi liian pitkäksi ja yleissilmäystä vaikeuttavaksi. Samasta syystä on ohjelma jaettu eri osiin ja kun-

naliisohjeimaehdofus esitetty kokoukselle eri kysymyksenä omine alustuksineen.

Ohjelmaehdotuksen johdosta ovat useimmat puolueeseen kuuluvat yhdistykset antaneet lausuntonsa, esittäen niissä kokoukselle seuraavia muutosehdotuksia:

I. Periaatteellinen puoi.

Sen ovat hyväksyneet kaikki muut yhdistykset, paitse Helsingin ruots., Limingan ja Tampereen t. yhdistykset.

Helsingin ruots. t. y:n ehdotus kuuluu suomennettuna seuraavasti:

Johdanto olisi kokonaan tehtävä uudestaan. Sisältö on oikea, mutta muoto on niin supistettu, että työväestö, jotka puolueen etupäässä muodostavat, eivät voi käsittää johdannon sisällystä. Erfurtin ohjelman muoto on tässä suhteessa parempi ja kun puoluehallinto muissakin kohdissa on seurannut saksalaista ohjelmaa, olisi syytä ottaa sen johdantokin huomioon, varsinkin muotoon nähden. Pidettiin itseltään selvänä, etä jokaisen pitäisi voida käsittää johdanto, se kun on suuripiirteinen alustus itse ohjelmalle.

Limingan t. y-s vaatii puolueen nimeä pysytettäväksi entisellään. Lause: „———se käyttää kaikkia tarkoituksenmukaisia ja kansan luonnollista oikeudenfunnetta vastaavia keinoja", olisi muutettava: "— — käyttää kaikkia laillisia keinoja".

Tampereen t. y:s:

2:sen kappaleen lauseeseen: „eivät ole yksityiset laitokset", olisi lisättävä sanat: „ja henkilöt".

4:nen kappaleen lauseeseen: „Yksityistuofannon syrjäytyminen tekee yksityisomistuksenkin tarpeettomaksi ja vahingolliseksi", olisi lisättävä sanat: „ei ainoastaan työntekijälle vaan ihmiskunnalle yleensä".

5:n kappaleen viimeisen lauseen sana «puolueohjelmaa» olisi muutettava sanaksi „puolueperiaatteita".

ii. Yleiset vaatimukset.

Ensimmäiseen, äänioikeutta koskevaan kohtaan ovat esittäneet lisäyksiä:

Oulun ja Limingan t. ys: Äänioikeutta ei ole myönnettävä henkisen holhouksen alaisille.

Toiseen kohtaan ehdottaa

Helsingin ruots. t. ys: lisättäväksi itseverottamisoikeuden kansalle.

Kolmannen kohdan ovat kaikki hyväksyneet muuttamatta.

Neljänteen kohtaan esittävät lisättäväksi:

Wiipurin t. ys: Valmistaville kouluille ei saa antaa valtio-apua.

Pispalan t. ys: Vapaa ylläpito kaikille oppilaille kaikissa kouluissa.

Suurempaa erimielisyyttä on ollut yleisten vaatimusten 5:n kohdan suhteen, vaikka senkin on hyväksynyt muuttamatta % lausunnon antaneista yhdistyksistä. Mainittu kohta kuuluu ehdotuksessa:

„Uskonto on julistettava yksityisasiaksi. Kirkko on erotettava valtiosta ja kirkolliset sekä uskonnolliset yhdyskunnat katsottava yksityisiksi yhdistyksiksi, jotka itse järjestävät sisälliset asiansa. Uskonnon opetus on poistettava kouluista”.

Tämän kohdan vaativat kokonaan ohjelmasta pois Jyväskylän, Limingan ja Imatran yhdistykset. Viimeisen lauseen poistamista vaatii Heinolan yhdistys. Tampereen Talikkalan, Pispalan ja Wiipurin yhdistykset ehdottavat saman lauseen alkuun lisättäväksi sanan „pakol!inen”.

Oulun t. ys ehdottaa viime lausetta kuuluvaksi: »Dogmillinen uskonnonopetus on poistettava kouluista, vaan historiallinen säilytettävä”.

Pirkkalan t. ys ehdottaa 5:n kohdan loppuun lisättäväksi: „Valtion kustannuksella on pidettävä yllä erityisiä oppilaitoksia, missä saavat tietoja uskonopissa ne, jotka sitä vapaaehtoisesti haluavat.»

Hangon ruots. t. ys lausuu: „Sosialismin perusteena on juuri uskonto eli tasa-arvo, veljeys ja rakkaus, joita on kouluissa käytännöllisesti opetettava, samoin siveysoppia, mutta eri uskontokunnat olkoot yksityisasiasia”.

Kuudennesta kohdasta ehdottaa Helsingin ruots. t. yhdistys poistettavaksi sanat „ansioton arvonnousu”, koska niiden ilmaisema käsite on niin häilyvä, että se antaa aiheita moneen erilaiseen tulkitsemiseen, joten siitä voi johtua kaikkia mahdollisia vääryyksiä ja epäjohtomukaisuuksia,

mikä olisi vahingoksi kohdalle kokonaisuudessaan, kun sen määräykset muutoin ovat oikeat.

Seitsemännestä kohdasta ehdottaa sama yhdistys poistettavaksi viimeisen lauseen, koska puolueohjelman tulee olla mahdollisimman keskitetyn ja lyhyen ja mainittu vaatimus, vaikkakin oikeutettu, on yksityisvaatimus, jolla ei ole suu-
rempaa merkitystä oikeusaatteen toteuttamisessa.

Kahdeksannen kohdan ovat kaikki hyväksyneet muuttamatta.

Yhdeksänteen kohtaan ehdottavat:

Tampereen t. y. sanan „kehitettävä" sijaan sanat: «käytännössä toteutettava».

Helsingin ruots. t. y. lisättäväksi: «Sovintofuomioisuus on käytettävä kaikissa kansainvälisissä riidoissa».

Kymmenes ja seuraava kohta on hyväksytty sellaisenaan.

Kahdenneksitoista kohdaksi näihin vaatimuksiin ehdottaa Viipurin t. y.

„Valtion ja kuntain on mahdollisuuden mukaan otettava haltuunsa tuotannonvälikappaleet».

III. Työväensuojelus.

Ensimmäisen kohdan ehdottaa Pispalan ja Tampereen t. y. poistettavaksi.

Toisen ja kolmannen kohdan ovat kaikki hyväksyneet.

Neljänteen kohtaan ehdottaa Tampereen t. y. lisättäväksi: „Kaikesta ylityöstä 50 % palkankorotus" ja Helsingin ruots. t. y. lisättäväksi, että yötyö on sallittu myöskin sellaisilla aloilla, missä katkeamaton työ on yhteiskunnallisesta merkityksestä (esim. rautateillä).

Viidennen kohdan ehdottaa Tampereen t. y. kuuluvaksi: „Vähintään 36 tuntia yhtämittaa kestävä viikkolepo on säädettävä».

Kuudenteen kohtaan ehdottavat:

Helsingin ruots. t. y., että sana «ansiotyöstä" olisi korvattava sanalla «teollisuustyöstä», koska edellistä sanamuotoa käyttäen perheen taloudellinen asema kärsii ja lapset tottuvat laiskuuteen.

Tampereen t. y. hyväksyy ensi lauseen sellaisenaan, mutta ehdottaa kohdan viimeisen lauseen sijaan: „14—16 vuotiaitten lasten työaika ei saa olla 4 tuntia pitempi, 16—18 vuotiaitten työaika ei saa olla 6 tuntia pitempi. Sitäpaitsen on lapsia varten säädettävä riittäviä suojelumääräyksiä”.

Seitsemänteen kohtaan ehdottavat Tampereen ja Pirkkalan yhdistykset lisättäväksi, että naisten työ on kiellettyä myöskin 6 viikkoa ennen synnytystä.

Kahdeksannen kohdan ehdottaa Tampereen t. ys kuulumaan: „Teollisuustyöväestöä koskevat suojelumääräykset ovat ulotettavat myös maanviljelystyöväkeen ja palvelijoihin, sekä, mikäli mahdollista, kauppa- ja kulkulaitosten työväkeen.”

Yhdeksännen kohdan ehdottaa sama yhdistys kuulumaan:

„Työväen suojelumääräysten tarkkaa noudattamista valvomaan on asetettava riittävä määrä ammatintarkastajia, ammatin laadun mukaan sekä mies että naistarkastajia ja määrättävä niille apulaisia työväestöstä. Suojelulakien rikkominen on tehokkaalla keinolla estettävä”.

Kymmenennen kohdan ovat kaikki hyväksyneet sellaisenaan.

Tampereen t. ys ehdottaa ryhmään lisättäväksi: „Aviottomille ja hoitamatta jääneille lapsille on valtion toimesta saatava täysin tarkoitustaan vastaava hoito ja kasvatust.”

Limingan t. ys huomauttaa tämän ryhmän suhteen, että kohdat 2 ja 6 eivät sovi maalaisoloihin.

IV. Maatalousohjelmaehdotuksen

suhteen ehdottaa:

Ensimmäiseen kohtaan Pirkkalan t. y. lisäyksen: „mutta ei myöskään saa viljelykseen kelpaavia aloja pitää viljelemättä;” sekä Oulun t. y. „Yksityisten ja yhtiöitten maanomistusoikeutta on rajoitettava”.

Toiseen kohtaan ehdottaa:

Kuopion työntek. yhdistys lisättäväksi: „Valtion olisi otettava haltuunsa ryöstöön joutuneet tilat puoiueettomain arviomiesten määräämästä hinnasta.”

Helsingin ruots. t. ys ehdottaa toisen kohdan alun kuuluvaksi: «Kuntien pitäisi, valtiolainain tukemina, ostaa —" j. n. e.

Kolmanteen kohtaan ehdottavat:

Pirkkalan t. y. ja Porin R. M. a. osasto sanojen »vähä-arvoisia osia yksityisten tiloista" sijaan sanat: „maakappaleita ja sellaisia yksityisten tiloja, joita he eivät kunnollisesti viljele."

Imatran t. ys vaatii poistettavaksi sanat „vähä-arvoisia", samoin Helsingin ruots. t. ys.

Neljänteen kohtaan ehdottaa Pirkkalan t. ys lisättäväksi sanan »osuuskunnille" jälkeen sanat: „tai yksityisille pienemmissä osissa".

Viidennen kohdan suhteen ehdottaa Helsingin ruots. t. ys, että valtionapua olisi saatava kaikille ko-operatiivisille yrityksille, eikä ainoastaan maatalouden alalla toimiville.

Lisäykseksi maatalousohjelmaan ehdottaa Pirkkalan t. ys. »Maanvuokrat eivät saa nousta kahta kertaa korkeammalle, kuin mitä valtiolle suoritetaan veroa, tai mitä sen maan pinta-alalle on suoritettu manttaalia kohti".

Sitäpäitse on puoluehallinnolle lähetetty seuraavat erityiset maatalousohjelmaehdotukset:

Limingan t. ys.

1:si Että niin sanottu maanvuokralaki lähimmässä tulevaisuudessa uusittaisiin siihen suuntaan.

Että kiinteämpiä ja inhimillisemmän käsitteikannan mukaan tehtyjä vuokrakontrahfeja vuokralaisten eduksi tehtäisiin. Ja että, kun tämä vuokralaki tulee uusittavaksi, saisi siihen tavalla tai toisella koko maan vuokralaiset antaa lausuntonsa siksi kuin nykyinen torppari järjestelmä siirtyy muinaismuistojen joukkoon omintakeisen pieniviihjelys järjestelmän tieltä.

2:si. Että mitä pontevimmin ryhdyttäisiin irtolaisväestölle hankkimaan omaa maata ei ainoastaan niillä keinoilla, joihin on jo ryhdytty, vaan että sen asian avustamiseksi:

a) niin sanottu sotilasvirkatalot jaettaisiin palstatiloiksi ja annettaisiin samojen perusteiden mukaan kuoletusmaksulla luovutettaviksi kuin mitä n. s. tilattoman väestön lainarahastosta on säädetty ja tullaan säätämään.

b) että kruunun metsämaille mitä pikimmin ryhdyttäisiin

pienempiä uudistaloja perustamaan siihen suuntaan, että nuo uudistalot saisivat kaikkia niitä etuja, joita varsinaisille maataloille on kuuluva sen mukaan, mitä niillä seuduilla on mahdollista.

c) Että mainittuun tarkoitukseen perustettaisiin erityinen rahasto, josta vähempiä kuoletuslainoja annettaisiin alkuun pääsemiseen näillä uudistaloilla, sekä että ne ainakin 5 vuotta saisivat olla veroista vapaina,

d) Että kruunun mailla löytyvät torpat samoin muutettaisiin uudistaloiksi tai vapautettaisiin metsäherrain tavaksi käyneestä mielivallasta edes jossain määrin. Ja että ainakin kruunun mailla ja vesillä suotaisiin pikkuviljelijälle vapaa metsästyks ja kalastus oikeus.

3:si Että ulkomaille etenkin Tanskaan ja Saksaan niille seuduille, joissa niin sanottuja husmanditiloja ja vuotuismaksutiloja on, käytännöllistä oppia varten annettaisiin matkarahoja tai niinkutsuttuja stipendejä pieniviljeliöille valtion rahoista.

Tampereen t. ys.

1 Valtion ja kuntain jo nyt omistamia tiloja ja maa-aloja ei saa myydä eikä lahjoittaa.

2. Valtion ja kuntain omistamat asumattomat maa-alat ovat saatettavat viljeltäviksi.

3. Pakollisesti myötäväksi joutuneet matilat, kosket ja kaivannot ovat arvioitavat ja otettavat arvatusta hinnasta valtion tai kuntain omiksi.

4. Kunnille on saatava oikeus pakkolunastuksella haltuunsa hankkia yksityisten tiloja tai osia niistä. Lunastus on luettava sen mukaan, mitä nuo maa-alat tuottavat.

5. Valtion hallussa olevat ja vasta lunastettavat maa-alat ovat annettavat kunnille, irtolaisille tai heidän muodostamilleen osuuskunnille viljeltäviksi. Yksityisille ei kuitenkaan sen suurempia osia kuin he oman perheensä kanssa voivat viljellä.

6. Valtionapua on saatava kuntien uutisviljelystä tarkoitaville toimenpiteille, samoin kaikille osuustoiminnan luontoisille yrityksille maatalouden alalla.

7. Torppareille ja maanvuokraajille on saatava täydellinen käyttöoikeus ja myöskin myöntioikeus vuokraamansa maan viljelystuotteisiin, sekä vuokra-ajan loputtua on heille

maksettava täysi korvaus siitä, mitä vuokratun maan arvo on heidän työnsä kautta kohonnut.

8. Metsästys- ja kalastusoikeus on heti tehtävä maanomistuksesta riippumattomaksi.

Pispalan t. ys, sama ehdotus kuin Tampereelta.

M. V. Vuolukka.

»TÄYDENNYSEHDOTUS MAATALOUS- OHJELMALLE.

Ollen sitä mieltä, ettei tyydyttävää maatalousohjelmaa Suomen työväenpuolueelle nyt voida parhaallakaan tahdolla luoda, kun maatalouskysymys koko laajuudessaan on meillä vielä yleisimmin pohtimatta, mutta että sanottu ohjelma tulisi hiukankaan täydellisempi kuin tunnettu ehdotus, pyydän tässä puoluekokoukselle esiin tuoda erään täydennysehdotuksen. Lähtökohtana tässä ehdotuksessa on pidetty maamme asumattomien „kruununmaitten" asutusta, koska niissä virallisen tilaston mukaan on 14 miljoonaa hehtaaria asutuskelpoistakin maata ja kun irtolaisväestömme yleinen toivo tähtää enemmän siihen suuntaan, että sanotut maat asutettaisiin, josta myös lakiehdotus onkin jo hallituksen puolesta tekeillä. Loppupäätteenä ehdotuksessa on ne pykälät torpparioloista, jotka Turun puoluekokouksessa hyväksyttiin, mutta eivät tulleet huomioon otetuiksi uudessa vasta hyväksytyksi tulleessa maanvuokrauslaissa. Alkujohdanto ehdotuksessa on mukailtu ranskalaisten sosialistien maatalousohjelmasta. Työpäivän pituutta koskeva pykälä, jossa ehdotetaan maatyöväelle 10 tunnin normaalityöpäivää sen sijaan kun yleisessä ohjelmassa on 8-tuntinen, perustuu maatyöväestön terveellisimpiin olosuhteisiin sekä siihen, ettei maatyöväen työnteko ole yhtä huippuunsa kiristetty kuin teollisuustyöväen ja että työpäivän pituudessa teollisuus- ja maatyöväen väliillä tulee luonnostaan olemaan eroavaisuus pitkiä aikajaksoja, vaikka ero olisikin lyhempi 2:ta tuntia. Ehdotus johdantoineen on seuraava:

„Ottaen huomioon, että puolueemme yleisen ohjelman mukaan tuottajat voivat olla vapaina, ainoastaan jos tuotantovälineet ovat heidän hallussaan; ottaen huomioon, että nämä tuotantovälineet jo ovat meilläkin saavuttamaisillaan sellaisen kapitalistisen keskittymismäärän, että ne ainoastaan yhteisen omaisuuden muodossa voidaan antaa tuottajille takaisin. Mutta että asiain laita ei ole vielä tätä nykyä, ainakaan Suomessa, aivan samanlainen maatalouden alalla, jossa tuotantoväline, se on itse maapohja, vielä monessa

kohden on tuottajain yksilöllisenä omaisuutena Ottaen myöskin huomioon, että, jos tämä talonpoikaisomaisuuteen perustuva asian tila välttämättömästi on tuomittu häviämään, sosialismin asia ei ole tyystin jouduttua tätä hävämisprosessia, koska sen tehtävänä ei ole eroittaa omaisuutta työstä, vaan päin vastoin yhdistää samoihin käsiin nämä molemmat jokaisen tuotannon välttämättömät tekijät, joiden erottaminen tuottaa orjuutta ja kurjuutta köyhälistöksi joutuneelle työväelle. Ottaen vielä huomioon, että, jos sosialismi onkin velvollinen anastamaan toimettomilta oikeudenvastaisilta omistajilta takaisin laajat maatilat ja asettamaan siten maataloudellisen köyhälistön jälleen omistukseensa yhteisessä muodossa, niin sen on yhtä pakottava velvollisuus suojella maatilkkuaan itse viljelevän omistajan oikeutta valtiorahastoa, koronkiskontaa ja uusien maapohattojen anastuksia vastaan. Ottaen lisäksi huomioon, että sen tulee ulottaa tämä suojelus niihinkin tuottajiin, jotka vuokraajina tai osaviljelijöinä viljelevät muiden maata ja jotka, jos he käyttävät hyväkseen päiväpalkkalaisten työn, tekevät sen jossakin määrin pakosta, sen nylkemisen vuoksi, jonka uhreina he itse ovat. Tämän kaiken ottaen huomioon tahtoo sosialistinen puolue, joka, päinvastoin kuin anarkistit, ei odota yhteiskunnallisen järjestyksen uudistumista kurjuuden leviämisestä ja enenemisestä, vaan uskoo että työ ja kansa voidaan vapauttaa ainoastaan jos maalais- ja kaupunkilaistyöväki järjestäytyy ja ryhtyy yhteisiin ponnistuksiin, hankkimalla itselleen enemmistö hallitusvallan ja säätämällä lakeja — on hyväksynyt seuraavan ohjelman, jonka tarkoituksena on yhdistää kaikki maataloudellisen tuotannon ainekset, kaikki työvoimat, jotka eri muodoissa hankkivat maaperälle arvoa, samaan taisteluun yhteistä vihollista, kapitalista yhteiskuntajärjestelmää ja maan läänittämistä vasfaan".

Yksityiskohtaisemmin vaaditaan:

1. a) Valtion omistamat asumattomat tilukset ovat vuokrattavat kunnille ja heidän välityksellään tahi suorastaan valtiolta annettava irtolaisista muodoseuneitten osuuskuntayhdistysten viljeltäviksi.

b) Kaikki muutkin valtion ja kuntain hallussa olevat

maataloustuotantoalat ovat joko valtion ja kuntain hoidossa pidettävät, tahi annettava osuuskunnille käytettäviksi.

2. Valtion ja kuntain tiloja ei saa myydä.

3. Valtion ja kuntain olisi ostettava pakkohuutokaupoista sekä muutoin tiloja, koskia, soita ja kaivannoita.

4. Kunnille on saatava oikeus pakkolunastuksella haltuunsa ottaa minkäarvoisia osia hyvänsä yksityisten tiloista. Lunastus niistä olisi laskettava sen mukaan, mitä nuo maalat tuottavat.

5. Valtio apua on annettava kaikille osuuskunta-periaatteille muodostetuille uutisviljelystä tarkoittaville yrityksille; samoin kaikille täysin osuuskunnallisille yrityksille maatalouden alalla n. k. osto- ja myönti-osuuskunnille.

6. Maalaistyöväen alin palkka on omien ammattiyhdistysten ja kunnallishallitusten yhteisesti määrättävä ja palkka suoritettava rahassa.

7. Työpäivä kaikissa maalaistöissä on säädettävä 10-tuntiseksi, jos ei olosuhteet vaadi sitä lyhemmäksi.

8. a) Vuokra-ajan pituus torppareille on määrättävä vähintään 50 vuodeksi sekä tonttialain vuokraajille vähintään 25 vuodeksi. Ylin vuokra-ajan määrä on laista kokonaan poistettava.

b) Kaikki mielivaltaisuuteen tahi muihin syihin kuin vuosittaisen vuokravelvollisuutensa tahalliseen laiminlyöntiin perustuva torpasta poishäätö, ennen vuokra-ajan kuluttua, olkoon lain kautta tehty tykkänään mahdottomaksi.

c) Vuokra-ajan loputtua on maanomistajan, jos hän tahoo vuokra-alueen haltuunsa, suoritettava vuokraajalle sekä maan hyväksi tehdyn työn että rakennusten silloisen täyden arvon, molempien asianomaisten valitsemain katselmusmiesten tekemän arvion mukaan, lukuunottamatta arviota tehdessä ollenkaan sitä, josko vuokraaja mahdollisesti tekemistään töistä on saanut jo tuloksia nauttia.

d) Jollei maanomistaja viimeistään vuotta ennen vuokra-ajan loppua ilmoita lunastavansa vuokra-alueetta, niin uudistuu välisopimus semmoissaan.

e) Vuokraajalla olkoon täysi vapaus siirtää vuokraoikeutensa toiselle kansalaisluottamusta nauttivalle henkilölle.

f) Kruununtorppareihin nähden on noudatettava samoja

periaatteita kuin edellä on lausuttu, kuitenkin sillä nimenomaisella lisäyksellä, että mielivalta kruunun viranomaisten puolelta hallituksen toimesta kerrassaan lopetetaan.

Ohjelmaehdotuksen suhteen on huomauttanut vielä Helsingin ruots. t. ys, että siihen olisi jollakin tavalla sovitettava asuntokysymys.

YHTEISET JÄSENKIRJAT.

Imatran Työväenyhdistys ehdottaa ensi puoluepäiville Forssassa keskusteltavaksi ja päätettäväksi seuraavan keskustelukysymyksen :

Eikö olisi syytä jäsenkorttien sijasta ottaa käytäntöön kaikissa puolueeseen kuuluvissa yhdistyksissä samanlainen puoluehallinnon laatima jäsenkirja, joten puolueen jäsen voi tilapäisesti paikkakunnalla ollessaan nauttia kaikkia jäsenyysoikeuksia missä puolueeseen kuuluvassa yhdistyksessä tahansa, sekä matkustamaan pakotettuna samoin suorittaa jäsenmaksuja ilman eri sisäänkirjoitusmaksua, kunhan kirja on kunnossa edellisestä yhdistyksestä; ja eikö samoin voitaisi menetellä ammattiosastoihin kuuluvain jäsenten suhteen?

Yllä olevan kysymyksen järjestäminen tässä ehdotetulla tavalla on varmaankin herännyt useimmissa olinpaikkaansa usein muuttelevissa puolueemme jäsenissä. Se ei johdu yksinomaan usein suoritettavien sisäänkirjoitusmaksujen säästämishalusta, vaan pikemmin toiminta- ja järjestämishalusta. Kun nimittäin, kohtalonsa pakosta, jonkun jäsenen täytyy usein muuttaa olinpaikkaa, niin samalla tahtoo tulla vieraantuneeksi myöskin jäsenyydestä, ellei uudella paikkakunnalla ole entisellä jäsenkortilla mitään merkitystä, vaan täytyy joka kerta paikkakuntaa muutettuaan alottaa jäsenyytensä aina uudestaan ja uudestaan. Sitäpaitsi niiden nykyjään käytännössä olevien irtonaisten jäsenkorttien arvo samankaan yhdistyksen jäsenenä ollen, ei ole omiaan jäsenmaksujen säännölliseen suoritukseen kehottamaan, kun edellisten vuosien jäsenystodistus ei kulje rinnan nykyisen kanssa. Tämä vanha ei ole myöskään ammattialan muutoksiin nähden erittäin onnistunut järjestelmä.

Tämä tässä ehdottamamme järjestelmän käytäntöön sovelluttaminen ei tuota likimainkaan, yhdistyksille vahvistettujen sääntöjenkään vuoksi niin suuria hankaluuksia, kuin mitä ensi silmäyksellä luulisi. Ei tästä yhdistysten virkailijoihin tehtävät lisääntyne? Sen toteuttamiseksi ehdotamme seuraavia järjestämismuotoja.

1) Puoluehallinto hankkii ja pitää kaikkien puolueeseen kuuluvien yhdistysten lunastettavaksi saatavissa kaikille yhtäläisiä jäsenkirjoja, joissa on jäsenmaksujen ja ylimääräisten veroitusten kuittausta varten sivu vuotta kohden — ehkä noin 10 vuoden tarpeeksi kussakin kirjassa. — Alussa on paikkoja täytettäväksi jäsenkirjan antajan yhdistyksen, tahi amm.osaston, viralliselle nimelle, jäsennumerolle, jäsenkirjan antamisajalle, jäsenkirjan saajan nimelle, ammatille, syniymä-ajalle ja paikalle.

Alkuun tahi loppuun sopisi myöskin toimittaa joko puolueen ohjelma tahi lyhyt selitys jäsenyyden merkityksestä, t. j. s.

2) Jos jäsenkirjan omistaja tulisi muuttamaan toiselle paikkakunnalle, jossa löytyy puolueeseen kuuluva yhdistys, niin saakoon hän, puoluepäivillä yhteisesti tehdyn päätöksen nojalla, tilapäisesti paikkakunnalla vieraillessaan, kunnossa olevan jäsenkirjan näytettyään, nauttia kaikkia sen yhdistyksen ja samoin ammattialalleen kuuluvan osaston jäsenoikeuksia. Mutta jos hän tulisi sillä paikkakunnalla viipymään yli määrätyn ajan, (esim. 3 kuukautta) niin saakoon silloin jatkaa jäsenmaksujensa maksamista sen yhdistyksen tahi amm.osaston sääntöjen mukaan, ottamalla osaa myöskin ylimääräisiin veroituksiin, jos niitä sen yhdistyksen tahi osaston päätöksiensä mukaan on kaikkien toistenkin jäsenten maksettavana. Tässä tapauksessa on kuitenkin uuden kuittauksen edelle jäsen merkittävä sen yhdistyksen jäseneksi, hänelle tulevan jäsennumeron mukaan. Sisäänkirjoitusmak-

sun voi myöskin merkitä maksetuksi, (sääntöjen noudattamiseksi), mutta sen voi saaja kuitenkin lahjoittaa maksajille takaisin.

Jäsentä, jonka kirjassa on rästiä yli sallitun ajan, (esim. vaikka 3 kuukautta) ja myöskin kun on jotain syytä epäilyyn väärinkäytöksistä, ei voi ottaa vastaan, ennen kuin on asiasta kuultu sen yhdistyksen mieltä, josta jäsenkirjaan on tehty viimeinen kuittaus. Puolueesta tai ammattikunnasta poissuljetulta eivät muut voi ottaa takaisin vastaan kuin sen sulkemista koskevan päätöksen tehnyt yhdistys tai osasto.

Ammattiosastoista toiseen siirtymisestä voisi käyttää samaa järjestelmää, jos nim. paikkakunnan tai ammattialan muutokset sitä vaativat?

Tämänsuuntaisen järjestelmän käytäntöön ottamisella luulisimme voitavan paljon vaikuttaa kaikkialla yhtäsuuntaisen järjestäytymisen hyväksi. Tosin nykyisien muodostuksien alaisissa ammattiliitoissa on myöskin ajatuksia ammattiliittojen jäsenkirjoin käytäntöön ottamisesta, mutta kun tässä ehdottamallamme järjestelmällä on paljokaan yleisempi ja edullisempi merkitys kuin niillä, niin toivomme että tämä toimenpide saisi siltäkin taholta etusijassa kannatusta.

EIKÖ OLISI SUOTAVAA ETTÄ VÄHEMMÄN
TÄRKEITÄ MUITA OPPIAINEITA SYRJÄYTTÄMÄLLÄ,
ENEMPI KUIN ENNEN, KOULUISSAMME
OPETETTAISIIN TALOUSTIEDETTÄ ELI
YHTEISKUNTAOPPIA?

L. P. Korhonen.

On tunnettua, että nykyisten koulujärjestelmien vallitessa niin oppi- kuin kansakouluissammekin, jaetaan kylläkin paljon nousevalle nuorisolle teoreettisia tietoja semmoisilta aloilta, jotka harvoin käytännöllisessä elämässä tulevat kysymykseen. Mutta käytännöllinen elämä, yhteiskuntaoppi, taloudellisine suurine kysymyksineen, on tietääkseni kouluissamme nousevaan nuorisoon nähden syrjäytettyjä, toisarvoisia kysymyksiä. Senpätähden usealle koulun käyneellekin kansalaiselle tosielämään astuttuaan tulee eteen monta elämän tärkeää kysymystä joille he ovat varsin vieraita. Työväenkysymys, äänioikeusasia, raittiusasia, avioliiton solmimiskysymykset, sekä monet muut yksilön ja yhteiskunnan keskinäistä elämää koskevat asiat ovat opiskelevalle nuorisolle tuntemattomia seikkoja. Kuitenkin miehuuden ikään päästyänsä ovat kaikki kansalaiset itse kukin kohdastansa vastuunalaisia noihin asioihin nähden. — Tärkeimmät yhteiskunnallista elämää järkyttävät asiat saapi vielä meidän päivien nuoriso hoitoonsa ilman mitään suunnitelmaa eli edellä käypää ohjelmaa. Meidän kouluissamme tehdään oppilaille varsin tarkkaa selkoa kaukaisien, tuntemattomien maitten virroista, niiden suistomaista, vuoren huippujen korkeudesta ja vierasten kansakuntien suurmiesten syntymävuosis-

ta, ynnä muista seikoista joita ei tosielämässä kysytä, mutta siitä miten oppilaan tulee kansakuntansa, yhteiskunnan tosielämään tutustua, tehdään perin vähän selkoa. Usea nuorukainen näin ollen on kyllä mielestensä oppinut, koulun käynyt, mutta varsin lapsellisena ja oppimattomana hänen täytyy aloittaa uusi koulunkäynti, se on kypsä ja tutustua tosielämään koulussa. Jos siis kasvatus pidetään pohjana kansalaisen elämäntoiminnalle, niin tahtoisin väittää, että edellämäinittujen vajavaisuksien takia on tuo kasvatus vailinaista, eikä siis ole ihmettelemistä jos yhteiskunnan kasvatti hairahtuu oikealta tieltä, sortuu, kompastuu noissa yhteiskunnallisen elämän suurissa pulmakysymyksissä. Kysymättäkään siitä, että sosialistinen taloustiede, tasa-arvoisuu-teen, veljeyteen pyrkimysoppi, on vielä varsin outo ja tuntematon ala nykyajan lukeneellekin nuorisolle, niin eipä edes tarkoin tunneta tämän nykyisen rahavaltaisen talousjärjestelmän tärkeimpiä lakeja joiden alle alistutaan. Kun puututaan tietoja yhteiskunnallisen elämän tärkeimmistä järjestelmistä, jotka varsin mahtavasti vaikuttavat yksityiskansalaisenkin taloudelliseen elämään, niin ei liene kummeksittavaa jos hyvin useasti sattuu, että nuori mies ja nuori nainen erehtyy laskiessaan perustusta yksityistaloudelleen tai tekee hairahduksia elämänuransa valinnassa. Kapitalistisen yhteiskunnan arkaluontoisimpia kysymyksiä on esim. nuorison avioliittokysymykset. Vaikka myönnönkin että ulko- naisista järjestelmistä huolimatta ihmisen syntyperäinen tunne-elämä ja luonnon mahtava vaisto, ovat näissä asioissa päämääräajat, niin toiselta puolen yksilöiden yhteiskunnallinen ja taloudellinen asema vaikuttavat mahtavasti avioliittoelämän onneen tai onnettomuuteen. Tarvinnee tässä vaan todistaakseen viitata teollisuusmaitten, suurkaupunkien köyhälistön avioelämään. Kun köyhälistön avioliitot ilman taloudellista asemaa punnitsematta ovat perustetut horjuvalle pohjalle, seuraa tästä ehdottomasti perheen lisääntyessä puute ja kurjuus. Tämän köyhälistön perhe-elämän surullisimpia ilmiöitä ovat, että ulkopäin taloudellisten rautalakien painostaessa perheenisien siveellinen kanta horjuu, rikosten ja sydämettömyyden vietit astuvat sydämeen, vaikkapa ennen miestä olisikin hallinnut mitä uhkuvin rakkaus perhettäan kohtaan ja mitä palavin elämisen ia toi-

minnan halu. Toiselta puolen lapset, nuo viattomat olennot aineellisen kurjuuden rinnalla liukuvat rikosten reille.

Enempi mainitsematta niistä vaaroista ja vastenkäymisistä mitkä taloudellisesti epävarmalle perustukselle laskettu perhe-elämä tuottaa, on yhteiskunnan taloudessa muitakin tärkeitä kohtia ja vaikuttimia jotka nousevan nuorisoin tulisi varhain tietää. En saata olla siis tässä esityksessäni mainitsematta äänioikeusasiaa, mikä merkitys tällä kalliilla kansalaisoikeudella on yksilön ja yhteiskunnan elämään verraten. Tämän oikeuden käyttämisestä tai käyttämättömyydestä riippuu näet olevien olojen epäkelvoinen ja kelvoinen tila. Harvojen käsiin, eli erityisten pinnalle pyrkivien ryhmien käytettäväksi kun tämä mahtava kansalaisoikeus jääpi, joutuvat ennemmin tai myöhemmin kansan enemmistö eli sen pohjakerrokset sorronalaisiksi. Siis äänioikeuden voiman ja sen käyttämisen mahdollisuuksien tunteminen, on tärkeimpiä asioita joita yhteiskuntaopin ja kansantaloustieteen valossa tulisi nuorisoin oppia ja varsin tyystin tuntemaan.

Noiden viittaamieni tärkeiden kansalaisasioitten selvittämisen ja tiedoksi antamisen nousevalle nuorisolle, arvelen parhaiten onnistuvan siten, että faoustieteelle ja yhteiskuntaopille varattaisiin oppitunteja sekä ylemmissä että alemmissä kansalaiskouluissa. Sanomattakin lienee selvää, että jos tälle tärkeälle opille myönnettäisiin tilaa kouluissamme, olisi myöskin oppikirjoja ja opettajia valmistettava tällä alalla. Etevimpien taloustieteilijäin ja siveysopin auktoriteettien laajoista teoksista oman maamme oloihin ja elämään sovittaen, voitaisiin aluksi laatia tämmöinen kysymyksenalaisia asioita käsittelevä lyhennetty „kansalaiskatkismus“. Ja ennenkuin oppi kirjaksi tämmöinen teos hyväksyttäisiin, tulisi se kouluylhallituksen myötävaikutuksella alistaa semmoisen komitean tarkastusta ja lausunnon antamista varten, johon myöskin Suomen kansan työväki on puolestaan edustajat valinnut.

KUINKA VOITAIISIIN TILATTOMAN VÄESTÖN
ASEMAA PARANTAA JA SITÄ KIINNITTÄÄ
MAANVILJELYKSEEN, SEKÄ MITÄ OLISI VALTION
SEKÄ KUNTAIN TEHTÄVÄ, JOTTA TORJUTTAISIIN
TYÖTTÖMYYYTTÄ MAANVILJELYSVÄESTÖN
KESKUUDESSA.

Kössi Koskinen.

Ennen kuin esitetään lääkkeitä, niin täytyy tuntea tauti ja sen syyt. Olen koettanut tässä suhteessa parastani maalla asustavan tilattoman väestön eli irtolaisten suhteen. Aika ja tila estävät minua kuitenkin täydellisesti esittämästä niitä aineksia, joiden avulla olen mielipiteeni tästä aineesta muodostanut. Minun on pakosta supistaminen tämän laajan ja monipuolisen kysymyksen käsittely vain pääpiirteisiinsä ja niihin mielestäni tärkeimpiin johtopäätöksiin joihin sen tutkiminen on minun johtanut.

Suurimpana syynä ja oikeana pääjuurena irtolaisen huonoon tilaan on sivistyksen puute ja osaksi siitä johtuva, osaksi myöskin luontoperäinen huolettomuus ja velttous. Hän välittää tuskin rahtuakaan tulevaisuudestaan. Säästää ja eteenpäin ponnistella ei hän osaa suhteellisesti edullisissa-kaan tilaisuuksissa, eikä säästöjään ja ansioitaan johdonmukaisesti parhaimmalla tavalla edukseen käyttää. Henkisiä pyrinnoita ei hänelle ole. „Aatteista”, „aatetovereista”, työväenliikkeestä ja sen „ihanteista” välittää hän viisi. Siten vaikeuttaa hän senkin työväen osan tilaa, joka ponnistelee asemansa kohottamiseksi, polkemalla palkat alhaisiksi — hän kun näet on aina puutteen alainen, jonka on mentävä

työhön minkälaisilla ehdoilla tahansa, välittämättä ensinkään siitä, josko ne ovat ristiriidassa työväen yhteisten etujen ja pyrkimysten kanssa. Hän on ennen kaikkea hetken lapsi ja netken tähden on hän valmis uhraamaan tulevaisuutensa. Pitempiaikaiseen ponnistukseen jonkun päämäärän hyväksi ei hänestä ole. Irtolainen on yleensä sekä taloudellisessa, että yhteiskunnallisessa suhteessa jotenkin kykenemätön omaa etuaan valvomaan, ja siinä on todellinen syy hänen huonoon asemaansa. Että asian laita on näin muuallakin maailmassa sitä todistaa parhaiten eräs Karl Kautskyn väite, kun hän sanoo, että: »kartanon renkiä on vaikeampi saada kääntymään sosialistiksi, kuin hänen nylkijäänsä" ja tähän lisää Friedrich Hertz, että „jokainen maalaisagitaattori voi vahvistaa todeksi tämän Kautskyn väitteen".

Tällaisen kansanaineksen aseman parantaminen on perin vaikea tehtävä. Nostaa sitä ken ei itse tahdo nousta — se on sangen kiittämätöntä työtä. Senlaisen yrittäminen ei siis ole tarpeellista, tuskinpa suotavaakaan. Siitä olisi vain lähimpänä seurauksena se, että monesta irtolaisesta kuoletettaisiin sekin viimeinen yksityisen yritteliäisyyden kipinä joka mahdollisesti heissä vielä on jälellä. Tässä suhteessa riittäisi kylliksi, jos poistettaisiin ne monet lainsäädännölliset muutoseikat, jotka vaikeuttavat irtolaisen pyrkimystä itsenäiseksi maanviljelijäksi. Sitä paitsi on suurin osa irtolaisista sellaista väkeä, joka ei milloinkaan kykene ominakeista maanviljelystä hallitsemaan, eikä heillä sitä paitsi näytä olevan minkäänlaista haluakaan päästä oman maatilkun omistajaksi.

Työttömyyden suoranaiseksi poistamiseksi maaseuduilta voivat valtio ja kunnat minun käsitykseni ja vakaumukseni mukaan verrattain vähän aikaan saada. Työttömyydestä ei maaseuduilla kesäseen aikaan saata olla puhettakaan, päin vastoin on olemassa työväen puutetta. Palkatkin ovat suhteellisesti kohoutuneet viime vuosikymmenenä. Että ne eivät ole vieläkin enemmän kohoutuneet, niin se on luettava edellä mainittujen syiden ansioksi. Toisena syynä on se, että maanviljelyksemme ei nykyisellä kehityskannallaan ollen todellakaan kykene sanottavasti korkeampia palkkoja maksamaan. Ennen kuin se voisi tapahtua, täytyisi maanviljelyksemme

tuotannonkin ehdottomasti kohoutua. Mutta valtio ja kunta voivat tässäkin suhteessa vaikuttaa ainoastaan epäsuorasti. Maalaistyöväki voisi kyllä osaltaan pakoittaa maanviljelijöitä edistämään tuotantoaan, jos se ensiksi oppisi säännöllisesti vaatimaan itselleen etuja maanviljelijöiltä; mutta ennen kuin se siihen kykenee, niin tarvitsee se enemmän sivistystä ja käytännöllisiä tietoja. Työnpuutetta maaseuduilla on yksinomaan olemassa talviseen aikaan. Se johtuu osaksi vanhettuneista viljelystavoista, mutta pääasiallisesti johtuu se maanviljelyksen luonteesta. Siihenkään eivät valtio ja kunnat voi tehdä juuri mitään erityisesti mainittavaa, sillä heidänkin täytyisi seurata luonnonlakeja ja jättää työnsä sulanmaan aikana tehtäväksi, jolloin on muutenkin työtä saatavissa.

Se on ennen kaikkea maanviljelyksen itsensä edistymisen kokonaisuudessaan joka kohottaa koko työväen taloudellisen tilan (eikä ainoastaan irtolaisten) ja poistaa teollisuuden reserviarmeijan ja siis välillisesti vaikuttaa ratkaisevasti koko työväenasian kohtaloon. Tämän ohessa olisi erittäin suotavaa käsityötaidon kohottaminen, varsinkin niillä paikkakunnilla, joissa sitä jo ennestäänkin harjoitetaan.

Irtolaisuuden synty ja sen alkujuuret ovat etsittävässä kauempaa menneisyydestä, kuin mitä tavallisesti työväen piirissä otaksutaan, eikä sen lisääntyminenkään ainakaan meidän maassamme ole seurauksena suur-maanviljelyksen valloituksista; varsinkin kun otetaan huomioon se, että maanomaisuudella on meillä näyttänyt olevan enemmän taipuvaisuutta jakaantumaan, kuin kokoontumaan. Irtolaisuuden lisääntymisen syynä on etupäässä se, että maanviljelys on tarvittavaan työvoimaan verraten tullut tuottavammaksi kuin ennen muinoin. Vaikka maan väkiluku on tuntuvasti lisääntynyt, niin maanviljelys näyttää kuitenkin voivan vielä supistaakkin sitä työvoimaa, joka tarvitaan tuottamaan elintarpeita maan väestön elättämiseksi. Väestön siirtyminen maanviljelyksestä teollisuusaloille ei ole siis semmoisenaan mikään huolestuttava ilmiö, päin vastoin se osoittaa maanviljelyksen edistystä. Se osoittaa että maanviljelyksen tuotanto on niin paljon kohounut, että se ei enää kaipaa työvoimiakaan yhtä paljon kuin ennen, saadakseen aikaan

saman tuloksen. Tässä ei ole kuitenkaan erehdyttävä luulemaan, että tuotannon lisääntyminen olisi maanviljelyksessä tapahtunut samalla tavalla kuin teollisuudessakin, nimittäin koneitten ja suurtuotannon avulla. Päin vastoin, maanviljelyksen tuotannon kohoufuminen on tähän asti melkein kokonaan tapahtunut ruumiillisen työn ja pientuotannon aloilla; koneilla on tässä edistymisessä ollut mitättömän pieni ansio. Tähän asti ei ole yleensä onnistuttu saamaan koneille maanviljelyksessä samaa merkitystä kuin niillä on teollisuudessa. Jos ne jossain suhteessa suurviljelystä jollain tavalla edistävät, niin toisaalla ne vievät sitä saman verran taaksepäin. Usein ne johtavat suorastaan ryöstöviljelykseen. Parhaimmat maanviljelyskoneet ovat sitä paitsi enimmäkseen senlaisia, että ne soveltuvat yhtä hyvin sekä pien- että suurviljelyksessä. Yleensä eivät maanviljelyskoneet kykene korvaamaan ruumiillista työtä. Niiden käyttämiseen ryhdytään etupäässä sellaisissa olosuhteissa kun on vallitsemassa korvaamaton puute ihmiseliisestä tai eläimellisestä työvoimasta. Suuri osa taas niistä koneista, joita käytetään silloinkin, kun ruumiillisesta työvoimasta ei ole puutetta, on sellaista laatuja, että ne tekevät vain sen mikä muuten jäisi aivan kokonaan tekemättä. Lopputuloksena kaikesta tästä on, että koneet eivät vaikeuta enemmän maanviljelystyömiehen kuin pienviljelijänkään tilaa.

Poikkeuksia lukuunottamatta menestyy pienviljelys kaikissa sivistysmaissa niin loistavasti, että suurviljelyksestä ei ole samanvertaista löydettävissä. Ero suur- ja pienviljelyksen välillä ei ole huomattavissa ainoastaan tuotteiden paljouteen, vaan myöskin laatuun nähden. Jos suurmaanviljelys kuitenkin joissakin maissa näyttää elinvoimaisemmalle, niin johtuu se tavallisesti jostakin keinotekoisesta pönkityksestä; toisinaan kuitenkin voi tämä aiheutua maantieteellisistäkin olosuhteista. Sama taipumus on huomattavissa kaikilla, harvaanasutuilla ja melkein alkuperäisessä ja villissä olotilassa olevilla seuduilla, kuin sitä vastoin tiheästi asutuilla seuduilla, keskellä kapitalismin ja finanssimaailman pyörteitä, on maa-omaisuudella huomattavissa taipumusta jakaantumaa melkein rajattomiin asti. Tämä taipumus jakaantumaa on sitä suurempi, mitä lähempänä maa on jotakin suurta ja vilkasta liikekeskustaa. Mitä erityisesti Suomen

maantieteelliseen luontoon tulee, niin suosii se mieluummin pien-viljelystä ja ehkäisee suurviljelystä. Lukuunottamatta muutamia tasankoseutuja on Suomen maaperä enimmäkseen vuorista ja mäkistä, jota vielä sen lisäksi pirstaa monet järvet, joet, suot, purot ja kivikot. Seniaisissa maasuhteissa ei todellinen suurviljely voi koskaan menestyä. Tosin kyllä ovat Suomen maanviljelijät oikeastaan kaikki suurtilallisia, — jos otetaan huomioon ainoastaan maatilain pinta-alan laajuus. Siltä kannalta katsottuna voidaan tuskin palstatiiliasiakaan lukea pienviljelijöiksi, — jos otamme vertauskohdaksi monet ulkomaiden olot. Mutta kaikissa muissa suhteissa ovat he pien-viljelijöitä.

Syynä siihen, että maaomaisuudella ei ole ollut Suomessa vieläkin enemmän taipumusta jakaantumaan, maantieteellisistä edellytyksestä huolimatta, ovat monet toisarvoisemmat seikat. Vanhat piintyneet tavat, manttaalijärjestelmästä johtuneet mutkalliset viralliset palstoittamista koskevat muotoseikat, ruunun maitten vielä monimutkaisempi viljeltäväksi saanti ja vihdoin viimein ehkäisee sitä myöskin meidän vanha laajaperäinen viljelystapamme, joka jättää huolenpidon maan tuotannosta meikein kokonaan sallimuksen varaan. Sitä viljelystapaa seuraten ei tila elätä viljelijäänsä jos se lohkotaan pienemmäksi. Itsestään selvää on myöskin, että palstatilat eivät senlaisella viljelystavalla kannata itseään, joten moni, joka ei muullaisia viljelystapoja tunne, ei uskalla edes ajatellakaan palstanviljelystä.

Kilpailua maanviljelijäin keskuudessa ei ole olemassa siinä merkityksessä kuin on havaittavissa teollisuuden harjoittajain keskuudessa kauppamarkkinoilla. Kilpailu teollisuudessa pyrkii pienentämään teollisuuden harjoittajan voitoja teollisuuden tuotteista, samalla kuin työväki ahdistaa häntä toiselta puolelta yhä lisääntyvillä palkka- ynnä muilla vaatimuksilla. Maanviljelyksessä ei kilpailu toistaiseksi tuota naapurille sanottavaa häiriötä. Kilpailu on etusijassa siveellistä laatua, jossa kilpailussa tappiolle joutunut ei voi missään muodossa syyttää kilpailijaansa aineellisen vahingon aikaansaatiamisesta. Pikemmin päin vastoin. Ainoastaan kilpailu työvoimasta tekee tässä suhteessa poikkeuksen. Mitä edistyneempi ja voimaperäisempi joku maanviljelys on, niin sitä enempi ja sitä parempaa ihmisellistä työvoimaa

siinä tarvitaan ja samassa suhteessa ovat palkatkin, ensiksi syystä, että työvoimasta on puute, ja toiseksi että sellaisessa viljelyksessä kyetään työmarkkinoilla kilpailemaan palkanmaksussa. Maanviljelijäin välinen kilpailu on siis maalaisköyhälistölle suoranaiseksi hyödyksi, ja jo yksistään siitä syystä pitäisi työväenliikkeen suopein silmin katsoa jokaista uutta edistysaskelta, joka maanviljelysalalla tapahtuu, ottamalla huomioon, että se on samalla ilahduttava ilmiö työväen tilan parantamisen alalla.

Maanviljelyksen edistymisestä on eräältä toiseltakin näkökannalta katsottuna suurta etua työväen asialle ja sen ratkaisulle. On nimittäin huomattava, että mikäli maanviljelys edistyy ja muuttuu voimaperäisemmäksi, sikäli on siinä myöskin kaikkialla havaittavissa yleinen taipumus muuttamaan yhä enemmän käsityön luontoiseksi ja pikkuviljelyksen tapaiseksi. Nykyajan maanviljelys suuntautuu yhä enemmän maa-alan supistamiseen, sekä samassa myöskin tuon maa-alan voimaperäisempään viljelemiseen. Toisin sanoen, se pyrkii lisäämään maan tuotantokykyä. Kansantaloudessa ja käytännöllisessä elämässä se merkitsee viljelyskelpoisen maa-alan lisääntymistä. Se vaikuttaa kysynnän ja tarjonnan lakeihin ja horjuttaa tasapainon sen molempien vaakalautojen välillä, saattamalla tarjonnan kysyntää suuremmaksi, sekä halventaa siten maan hintaa. Seurauksena siitä on, että köyhempikin voi, olojen sille kannalle kehitettyä, verrattain helposti päästä maatilkun omistajaksi ja uusimpien viljelystapojen avulla verrattain loistavasti sillä elää.

Ken kilpailussa maataloudessa voittaa se riippuu (ainakin vielä nykyään) verrattain vähän koneista, laajoista maa-alueista ja suurista pääomista, vaan se riippuu melkein kokonaan yksilön persoonallisista ominaisuuksista ja luontaisista taipumuksista; kuten tarmosta, yritteliäisyydestä, sivistyksestä ja ammattitiedoista, mutta ennen kaikkea liiemieskyvystä. Sivistystä ja ammattitietoja on tietysti varakkaan helpompi hankkia itselleen kuin köyhän, mutta tarmo ja yritteliäisyys puolestaan kehitty mieluummin ahtaissa oloissa. Liikemies-ominaisuuksia on luonto puolestaan lahjoittanut verrattain pienelle murtoluvulle ihmisistä, mutta siinäkin suhteessa todistavat, sekä historia, että nykyisyys, että sekin ominaisuus mieluummin kehitty ja menestyy ma-

taiassa majassa, kuin rikkaan palatsissa. Näistä edellä esitetyistä syistä selviää että maanviljelijäksi ei enään nykyaikoina pysty ken tahansa. Siinä syy miksi talolliset ja talollisten pojat niin usein luopuvat maanviljelyksestä ja antautuvat irtolaisiksi tai muuttavat kaupunkiin talonomistajiksi eli liikemiehiksi, joka sekin useimmiten johtaa irtolaisuuteen. Kun elämän vaatimukset ovat lisääntyneet, työväenpalkat kohontuneet ja verot ynnä muut yhteiskunnalliset rasitukset kasvaneet, mutta maanviljelijät yhä edelleen pysyneet melkein samalla alkuperäisellä kannalla kuin ennen mainoinakin, jolloin se miten kuten välttävästi elätti viljelijänsä, vaikka vaatimukset olivatkin pienemmät, niin onko se mikään ihme jos tällaiset ajastaan jällelle jääneet talonomistajat vähitellen siirtyvät irtolaisten suureen laumaan. Syy ei ole silloin kuitenkaan pien-maanviljelyksen kannattamattomuuden, vaan ajostansa jällelle jääneitten maanviljelijäin. Irtolaisella ja yleensä köyhälistön lapsella on yhä vieläkin mahdollisuus menestyä itsenäisenä ja omintakeisena maanviljelijänä, kunhan hän vaan täyttää ne edellytykset, jotka nykyaika maanviljelijälle asettaa. Mutta sitä ei tarvitse kuitenkaan odottaa, että paistetut varpuset itsestään suuhun lentäisivät.

Sen lisäksi on maa Suomessa vielä verrattain halpaa. Ulkomaiden oloihin verraten sitä saa melkein ilmaiseksi. Mutta työ ja toimeliaisuus se se on, joka maksaa niin meillä kuin muuallakin. Se etupäässä määrää hinnan maallekin, eikä suinkaan sen laajuus ja manttaaliluku. Monasti ihailaan ja kehutaan Amerikan ja Austraalian oloja ja niitä maita, joita siellä jaetaan ilmaiseksi viljeltäväksi, mutta samalla unohdetaan, että nuo „ilmaiset maat" ovat asumattomilla seuduilla ja huonojen kulkuneuvojen takana, sekä että niiden raivaaminen viljelyskuntoon vaatii arvaamattomia ponnistuksia ja kieltäytymyksiä, ja että yksinomaan matka, lukuun ottamatta muita kustannuksia, maksaa perheelliselle miehelle ainakin noin tuhat markkaa. Niillä rahoilla ja niillä ponnistuksilla, joita uhrataan Amerikan unelmien toteuttamiseksi saataisiin totta tosiaan Suomessa enemmän aikaan — jos vaan olisi tarpeeksi käytännöllistä älyä ja sitkeyttä. Mutta sitä puuttuu — ikävä kyllä — irtolaisväestön suurimmalta osalta. Se uneksii kyllä mielellään Egyptin lihapadois-

ta, mutta sen pidemmälle ei se käytännöllisessä toiminnassa pääse.

Tämänlaisten olosuhteitten vallitessa olisi käsitykseni mukaan Suomen Työväen Puolueen lähimpänä tehtävänä:

1) Koettaa vaikuttaa siihen suuntaan, että lain-säädännöllisillä toimenpiteillä poistettaisiin ne esteet, jotka tarpeettomasti vaikeuttavat yksityisten maitten lohkomista ja ruunun maitten viljelykseen ottamista. Samaten on torpparien asema turvattava ja suojeltava heitä maanomistajien mielivallasta. Työväen suojelulain-säädäntö laajennettava ja tarkoituksen mukaisesti sovellytettävä maalaisoloihin.

2) Erittäinkin valtion ja kuntain toimenpiteitten kautta olisi maanviljelystä ja sen sivuelinkeinoja kaikilla tarkoituksen mukaisilla keinoilla edistettävä, varsinkin siten että varsinainen rahvas maalla tulisi tuntemaan maanviljelyksen uusimmat työtavat ja välttämättömät ammattitiedot. Tässä suhteessa olisivat ehkä erittäin tarkoituksen mukaiset lyhyet ja helpotajuiset talvikurssit.

3) Osuustoimintaa edistettävä.

4) Tilatonta väestöä on sivistettävä ja tie-topuolisesti kasvatettava.

5) Nuot neljä ylläolevaa vaatimusta olisivat — sopivaan muotoon muovailtuina — liitettävät Suomen Työväen Puolueen ohjelman maatalousvaatimusten joukkoon.

Vielä lopuksi muutamia sanoja ylläolevien ponsien ja yleensä maatalousohjelman tärkeydestä. Selvästi määritelty maatalousohjelma on Suomen Työväen Puolueelle vielä tärkeämpi kuin mitä se on sosialismin mallimaissa. Meidän maamme on etusijassa maanviljelysmaa ja kansamme maanviljelyskansa. Meidän köyhälistömme suurin osa, ja kaikissa suhteissa jälle jäänein ryhmäkunta, asuu maaseuduilla.

Me emme saata kutsua itseämme täydellä oikeudella Suomen Työväen Puolueeksi, jos yhä edelleenkin edustamme vaan kaupunkilaistyöväkeä ja huolehdimme ainoastaan sen hyvinvoinnista. Nykyiset ilmiöt maaseuduilla ovat meille siinä suhteessa varoittavana merkinä kiirehtimään. Kaupunkilaistyöväenkään etuja emme kykene kunnollisesti valvomaan, niin kauan kuin maaseuduilta tunkeutuu kaupunkeihin ja teollisuuspaikkoihin yhä uusia ja järjestymättömiä työväen laumoja, joihin niitä viekoittelee ne verrattain hyvät edut, jotka kaupunkilais- ja teollisuustyöväki on vaivaloisilla ponnituksillaan itselleen hankkinut. Nämä uudet työväenjoukot ovat vaatimattomampia. Heidän silmiänsä häikäisee kaupunkilaisolojen vertailu maalaisoloihin. Ja nuo „hounat" — niin kuin kaupunkilaistyömiehet heitä usein suvaitsevat kutsua — ovat aina valmiit, kilpailun vallitessa työmiesten kesken ja usein aivan vapaaehtoisestikin, luopumaan jo saavutetuista eduista. He tekevät sen ymmärtämättömyydessään. Mutta se ymmärtämättömyys tulee hyvin kalliiksi, vaivaloiseksi ja katkeraksi kaupunkilais- ja teollisuustyöväelle. Loistavimminkin saavutettu voitto on heille aina sangen epävarma. Heidän täytyy aina olla miekka kädessä sotaan valmiina varuillaan, voidakseen edelleenkin turvata itselleen voittonsa hedelmät, ja sittenkin sen säilyttäminen on usein epävarmaa. Ja kaikki tämä johtuu heidän omista työtovereistaan, jotka riistävät leipäpalan, säätyveljiensä suusta. Eikä tästä kaikesta voi tulla ennen loppua, ennen kuin maalaisköyhälistö on taloudellisessa ja sivistyksellisessä suhteessa kaupunkilaisköyhälistön tasalla. Ja se voi tapahtua ainoastaan siten, että otamme heidän asiansa omaksemme. Sitä vaatii paitsi meidän etumme, myöskin meidän velvollisuutemme.

Lopuksi liitän tähän muutamia asiaa selventäviä kohtia eräästä August Bebelin lausunnosta sosialidemokratian suhteesta maatalousohjelmaan:

„Se on sosialidemokratiselle puolueelle elämän kysymys, että se perusteellisesti määrää kantansa maatalouskysymyksen suhteen. Käytännöllisinä politikointsijoina valtiopäivillä, kunnallishallituksissa, agitaattoreina ja sanomalehtimiehinä olemme pakoitetut tässä kysymyksessä lausumaan mielipiteemme. Ei ole suinkaan suotavaa, että siitä puhutaan yhdes-

sä paikassa yhdellä, toisessa toisella tavalla. Puolueessa on nyt jo tässä kysymyksessä vallalla perin ristiriitaisia käsitteitä, ja hämmennys ja epäselvyys yhä vaan lisääntyvät. Niin helposti sivuutettu ei tämä kysymys ole, kuin ollaan taipuvaiset luulemaan. Te luulette tänään pääsevänne siitä vapaaksi, mutta olkaa varmat siitä, se palaa takaisin yhä uudelleen ja uudelleen. Me saattaisimme aivan hyvin tulla toimeen ilman käsityöläisiä, mutta ilman maanviljelys- väestöä se olisi mahdotonta. Kenellä on maa kysissään, hänen käsissään on koko yhteiskunta. Siihen perustuu preussilaisten junkkarien mahti. Maassa on heidän valtansa juuret. Niiden poikkileikkaaminen on heidän valtansa kukistus. Se käsityskanta, että kaikki kulttuuritehtävien ratkaistavaksi vaatiminen on valtiomahdin vahvistamista, on manchesterikoulun oppia. Meidän on särjettävä tämä manchesteriläisten munakori".

TYÖVÄEN TAPATURMAVAKUUTUS.

K. F. Hellsten.

Vaikkakin Viipurissa pidetyssä työväen puoluekokouksessa annettiin puoluehallinnolle huoleksi toimittaa seikka-peräinen alustus työväen tapaturmavakuutusasiasta ja sitä koskevasta laista, niin täytyy ikävällä mainita, ettei sellaista alustajaa ole onnistuttu saamaan. Useampiakin työväenliikkeen tunnetuita miehiä on puoluehallinto pyytänyt alustamaan tätä perin tärkeää työläisluokkaa koskevaa kysymystä, mutta turhaan. Aina on jonkun ajan kuluttua saatu kieltävä vastaus. Mutta, ettei kysymys kuitenkaan jäisi esille tulematta tähän aijottuun puoluekokoukseen, niin suostuin viime tinkassa esittämään niitä huomioita ja puutteellisuuksia, joita tapaturmavakuutusasian suhteen olen ollut tilaisuudessa saamaan. Aivan luonnollista on, ettei alustuksessa läheskään kaikki seikat näin lyhyen kokoilun jälkeen voi tulla täysin valaisevasti julki.

Työväen tapaturma-asian juokseva puoli on siksi hämärän verhon peitossa, ettei siitä voi täysin riittävästi tuoda julki niitä räikeitä puolia, joita tuon tuostakin ilmenee, jollei ensin itse mieskohtaisesti ole tilaisuudessa, joko ammatintarkastajana, tai valtion valitsemana selonottajana teollisuuslaitoksia ja niissä työskenteleviä tutkimaan. Ja ei myös ole täysin järkevää ryhtyä umpimähkäisesti vaatimaan laissa muutoksia. Ensin on tällainen tutkimus saatava toimeen joko valtion välityksellä ja sen rahallisella avustuksella tai sitte työväenpuolueen välityksellä, jollei edellisessä onnistuttaisi. Työväenpuoluekin voi hankkia laajaperäisiä tietoja,

mutta sen pitää niitä koota luotettavain eri komiteoin kautta useammilta teollisuusaloilta.

Siitä on ennestäänkin oltu yksimielisiä, ettei työväen tapaturmavakuutuslaki ole vastannut tällöisenä tarkoitustaan, mutta parempi vielä, että saadaan todistettua ne väärinkäytökset mitkä sattuvat. Sellaisia on hyvin vaikea yksityisten saada. Kerrotaan paikkoja joissa eivät työläiset uskalla mennä ammatintarkastajalle puhumaan mitään, jollei samasesta asiasta ensin ole ilmoitettu liikkeen hallintomiehille. Siten on luonnollista, että ne jäävät hämäriksi. Ainoastaan yli maan ulotettu komiteollinen tutkimus voi niitä valaista; niitä vertaamalla ammatintarkastajain vuosikertomuksiin saadaan nähdä eroavia numeroita, joita ilmenee jotenkin varmasti paljon. Samoin niitä kieroja oikeusjuttuja, tai oikeammin oikeuden polkemisjuttuja. Niitäkin olen ollut tuon tuostakin tilaisuudessa näkemään niinkin pulmallisia, etteivät etevät lakimiehetkään ole voineet sanoa mikä menettelytapa oikeuden etsimisessä olisi paras.

Jo siitä aikain kuin nykyinen työväen tapaturmavakuutuslaki astui voimaansa ja sen seurauksia alettiin saada kokea, on aina tavan takaa kuulunut moitteita, ettei se vastaa tarkoitustansa. Mikäli loukkauksia on sattunut, niin ovat ne hyvin useasti tavalla tai toisella antaneet aihetta tyytymättömyyteen, joka lienee enemmän johtuvan työnantajain leväperäisestä hoidosta, kuin tapaturmavakuutuslain puutteellisuuksista, sillä työnantajat ovat hyvin herkkiä lyömään laimin lakimääräysten noudattamista. Sen vuoksi on vaadittava paljoa lujempaa kurinpitoa lain tarkalleen noudattamisessa. Silloin ainakin pikemmin selviävät ne, missä kohdin laki on puutteellinen ja sen noudattajille antava tilaisuuden kiertelemisiile.

Esim. viimeisessä Suomen työväenpuolueen kokouksessa, missä keskusteltiin tästä asiasta, vaikkei oltukaan onnistuttu kysymykselle saamaan alustajaa, lausuttiin muun muassa: Tapaturmavakuutuslaki ei täytä tarkoitustaan, etupäässä sen tähden, että teollisuuden- ja liikkeenharjoittajat ovat perin huolimattomat sitä noudattamaan ja että hallitus ja ammattientarkastajat ovat erittäin suosiollisia ja myötätuntoisia sallimaan kaikenmoisia poikkeuksia ja helpotuksia

tämän lain noudattamisessa; sekä että tätä lakia monella tavalla kierretään työmiesten kustannuksella.

Jotta siis tapaturmavakuutuslaki täyttäisi tarkoituksensa, niin on hallituksen ja ammattientarkastajain vaadittava sitä noudatettavaksi kaikessa ankaruudessa, sallimatta minkäänlaisia poikkeuksia, helpotuksia ja lainkierroksia. Sitäpaitsi olisi työmiesten tuotava julkisuuteen kaikki todistettavasti tapahtuneet väärinkäytökset lain noudattamisessa.

Teollisuushallituksen tiedonannoissa kyllä on muutamia virallisia tietoja tapaturmista, mutta ne ovat tavallisesti vanhentuneita eivätkä läheskään ole tyydyttäviä, kun on otettava huomioon, ettei ammatintarkastajain luku ole riittävä takaamaan, että kaikista tapaturmista saadaan edes tietoja. Ammatintarkastajain luku pitäisi olla paljokaan suurempi ja heidän tutkimusmatkansa niin lukuisia, että ne todella saisivat tiedon kaikista tapahtumista ja muista olosuhteista. Myöskin naispuolisia tarkastajia olisi syytä enemmän vaatia, sillä maamme teollisuuden palveluksessa on lukuisasti naistyöntekijöitä, joidenka työskentelyalat eivät milloinkaan tule huolellisesti tarkastettua, jollei saada naisammattintarkastajia ja niitä myöskin työläisnaisten riveistä.

Etteivät tapaturmavakuutuksen seuraukset ole niin hämärän verhon peitossa kuin ne tähänasti ovat olleet, ettei ole muita todellisuuteen perustuvia todistuksia puutteellisuudesta kuin ne yksityistiedot, joita lakkaamatta kuulee, niin voitaisiin siinä kohden valaista myöskin asioita ammatti- ja työväenyhdistysten kautta kokoomaan vuosittain tilastoja kaikista sellaisista tapaturmista kuin työläisille tehdas- tai rakennusaloilla tapahtuu. Niistä heti tutkittuna saa helposti tiedon missä määrin työntekijä on ollut turvattu ja onko tehtaan isäntien puolelta annettu aihetta lain kiertelemisiin ja leväperäisiin toimenpiteisiin. Sellaiset tiedot ovat heti saatettavat julkisuuteen sanomalehtien kautta ja myöskin ilmoitettava ammatintarkastajalle. Tapaturmista kootut tilastot julastaisiin muiden koottujen tilastojen joukossa esim. yleisten koko maata käsittävien ammattiyhdistysten kokousten pöytäkirjoissa liitteenä tai Suomen Työväenpuolueen tilasto julkaisuissa. Silloin saataisiin täydellinen selvyyden ja voitaisiin sen avulla lähennellä vaatimusten tekemisillä parannusten aikaansaamista niistä puutteellisuuksista, mitkä

on havaittu ilmenevän nykyisessä tapaturmavakuutuslaissa. Ja olisivat tällaiset tiedot suurena apuna ehdottamalla valtion asettamalle tapaturmavakuufusian tutkijoille.

Turussa toimivilta ammattiyhdistyksiltä olen saanut seuraavia tietoja.-

Turun Valaja-ammattiyhdistys tuli seuraaviin tuloksiin:

Että pakollinen tapaturmavakuutus ei vastaa kaikin puolin tarkoitustansa eikä turvaa työntekijän toimeentuloa tapaturman sattuessa ja siitä johtuvasta työkyvyn menetyksestä. Näistä seuraavista syistä:

1) Laki on siksi epäselvä, ettei se turvaa työntekijää työnantajan mielivaltaisuuksilta ja lain kiertämisiltä, koska työnantajat saavat naulata kaikenlaatuisia selitystauluja työntekijäin noudatettavaksi, mitkä eivät johdu suorakohtaisesti laista. Esimerkiksi eräässä valimossa on ripustettuna taulu, joka sisältää muun ohessa näin kuuluvan kohdan:—„Valajat valaessansa on käytettävä suojahäkkillä varustettuja silmälasia, joita on työnjohtajan annettava,“ —Mutta on itse käytännössä niin hullusti, ettei ole koko kysymyksessä olevassa valimossa kuin kolmet silmälasit ja voipi sattuessa niin, että valamisen aikana on 20 miestä yhtä aikaa tekemisessä sulan raudan kanssa. Siis 17 ilman lasia ja sentään mainitussa taulussa säädetään „joka näitä määräyksiä rikkoo, katsotaan työntekijän huolimattomuudeksi ja menetellään niinkuin tapaturmalaki törkeästä huolimattomuudesta säättää.“

2) Niinkuin kokemuksesta on tultu havaitsemaan, että se joka on vakuuttanut itse itsensä tapaturmavakuutuslaitoksessa ja niin muodoin tapaturman sattuessa olisi oikeutettu saamaan vahingonkorvauksen vakuuttamastaan määrästä, vaan koska hän on tehtaan eli teollisuuslaitoksen puolelta vakuutettu ei hänellä ole oikeutta vaatia hänelle kuuluvaa vakuutusmaksua, vaikka hän on itse maksanut vakuutuksensa.

3) Näin ollen voi tapahtua köyhälle työmiehelle suurempi vahinko kuin ensitilassa voi havaitakaan, työmies, jolla on pieni päiväpalkka, otaksutaan 3 inkää päivältä, tehdas korvaa hänen vahinkonsa 60 %. Se on 1 mk. 80 p:iiä päivältä, siis hiukan enempi kuin puolet hänen tulostansa. Ja tämäkin korvaus alkaa vasta seitsemännestä päivästä,

mutta jos toisissa olosuhteissa hän olisi ja olisi itsensä vakuuttanut niinkuin toisessa kohdassa huomautimme, niin hän voisi saada maksamastaan tapaturmavakuutuksesta 5 mkaa päivältä; siis täyden päivämäärän ja hänen olisi perheensä jotakuinkin turvattuna tapaturmankin sattuessa.

4) Vielä tehtaan isännistä pahoittelee siitä kun tehdään työväen sairausapurahastot maksavat tapaturman sattuessa sairasapua, mikä asia on itsestään aivan selvä, kun maksaa rahastoon, niin tulee myöskin saada, sillä ei se ole terve, joka on tullut tapaturman kautta työhön kykenemättömäksi. — Tällainen pahottelu syntyy siitä että muka tahallaan antauttasiin tapaturmiin kun tulot sairastuksen aikana tulevat heidän mielestään liian korkeaksi.

5) Laki säättää, että pitää olla julkinlauttuna sen asiamiehen osote ja nimi, kuin myöskin vakuutuslaitoksen missä työväestö on vakuutettuna, mutta siitä ei ainakaan kaikissa tehtaissa ole mitään julkista tietoa työväelle missä he ovat vakuutettuja ja kuka on heidän asiamiehensä.

Turun Salvumiesammattiyhdistys: Tapaturmavakuutuslaitoksesta käsiteltäessä havaittiin, ettei laitos ole vastannut tarkoitustaan, ainakaan rakennustyömaille kaupungissa tapahtuneihin loukkauksiin nähden. Useat puhujat esiintöivät räikeitä epäkohtia, joissa mainitaan, että erälle henkilölle, joka loukkauksesta parantuneena, ei vieläkaan ole saanut penniäkään; toiselle henkilölle, joka loukkauksesta sairasti 7 viikkoa, tuli saaneeksi kokonaista 3 mkaa vakuutusrahoja, kun lääkärin palkka y. m. oli maksetut.

Eräs henkilö, joka kaupungille kuuluvassa rakennuksessa menetti halki kämmenensä ja mikä vieläkin haittaa työntekoa, tuli saaneeksi vakuutusrahoja vähän yli 7 mkan. Useita toisia saman suuntaisia tapauksia edes annettiin.

Turun rauta- y. m. metallityöntekijäin ammattiyhdistys: Että nykyinen tapaturmavakuutuslaki antaa itse turvaa niin paljon väärinkäytöksiin työntekijäin vahingoksi, että on mahdoton tulla turvatuksi sillä, jos se tahdotaan estää työnantajain puolelta.

Sentähden kun tapaturman sattuessa pidetään siitä tutkinto työpaikalla, jossa työnantajat puolustavat itseään, usein puuttuvain säännösten mukaisten koneitten y. m. työ-

paikalla olevain laista poikkeavain vaillinaisuuksien tähden.

Näiden ynnä muiden asianhaarain tähden katsomme sen kokonaan riippuvan työnantajain mielivallasta, eikä näin ollen turvaa täydellisesti työntekijöitä.

Turun Sokuritehfaalaisyhdisfys: Länsisuomen Työmiehen n:sa 54 ollut avoin kirje otettiin keskustelun alaiseksi, muun muassa myöskin tapaturmavakuutus, josta tulokseksi saatiin seuraavaa:

Kokous katsoi tapaturmavakuutuslaitoksessa löytyvän räikeitä korjausta kaipaavia epäkohtia.

1) Että henkilöt, jotka kuuluvat tehtaamme kipukassalaitokseen, eivät tapaturman sattuessa ole saaneet heille kuuluvia vakuutusrahoja.

2) Että vakuutusrahoja ei makseta kohta ensi päivästä tapaturman tapahduttua.

3) Kokous katsoi myöskin vakuutusrahat riittämättömän pieniksi, joka niinollen kaipaisi korjausta.

Ylläolevistakin lausunnoista käy jo kyliin tuntuvasti selville, ettei nykyinen työväen tapaturmavakuutus vastaa tyydyttävästi tarkoitustaan.

Olen tilaisuudessa myös julkaisemaan saamani otteet eräästä tapaturmasta kahdelta eri lääkäritä ja asianomaiselta työnjohtajalta.

Jätän kuitenkin loukkaantuneen ja todistustenantajain nimet pois, koska ne osaksi ovat tarpeettomia, kun sellaisia sattuu hyvinkin useasti, sen sijaan panen nimien tilalle N. N. Työnantajan antama todistus loukkaantuneesta oli seuraava:

„Että N. N. on ollut Turun kaupungin yleisissä töissä vuosina 1899 ja 1900 sekä v. 1901. Osakeyhtiö John Barckerilla salvumiehenä, edellämainittuina kahtena vuotena on hän ollut uutisrakennusalaile kuuluvissa töissä. Sen jälkeen kun mainittu N. N. sai jalkavamman viimemainitussa rakennustyössä, ei häntä ole voitu käyttää kaikissa töissä, niinkuin esim. tellinkien teossa, jonka tähden minä puolestani katson hänen nykyään olevan ei täysin työkykyisenä, joka täten pyynnöstä todistetaan.“

Lääkäri, joka oli työmaan lääkäri, työnjohtajan puolesta antoi seuraavan todistuksen:

„Salvumies N. N., joka helmik. 28 p:nä 1901 loukkasi kirveellä jalkansa, on ollut hoidettavanani. Haava parani aivan täydellisesti jo muutaman viikon hoidon jälkeen. Nyt näkyy enään pieni arpi nilkassa jalan sisäpuolella. Jalan liikuntokyky on täydellisesti esteetön, mutta oikean jalan pohje on vähän kapeampi kuin vasemman, joka luultavasti johtuu siitä, ettei jalkaa ole pitempään aikaan liikuteltu, vaikkakin haava on ollut kiinni. Myöskin on mahdollista että oikean jalan pohje jo ennen mainittua tapaturmaa on ollut kapeampi kuin vasemman. Tähän katsoen en voi katsoa häntä raajarikoksi, jonka ennen tekemän lääkärivalani nojalla todistan.”

Toinen lääkäri, joka myöskin kävi loukkaantuneen pyynnöstä asianomaisia hoitamassa antoi näin kuuluvan todistuksen:

„Lääkärintodistus. Salvumies N. N. pyytää todistusta jalastaan. Hän löi kirveellä jalkaansa viime helmikuun 28 p:nä. Haava märki pitemmän aikaa, joten se kesäkuun 5 p:nä oli kiinni. Nyt näkyy jalkapöydässä 6 centimetriä pitkä arpi ja saman säären lihakset ovat melkoisesti kuivuneet. Hän ontuu käydessä. Edellämainittu vika vähentää melkoisesti hänen työkykyänsä.”

Mikäli asianomainen itse on kertonut, niin on hän sanonut loukkauksen vaivaavan jalkaansa ja siten vähentävän työkykyänsä ja kun työnjohtajan lausunnosta myöskin käy selville, ettei loukkaantunutta voi käyttää entisissä toimissaan, niin on otaksuttava loukkaantuneen lausunnot todeksi. Mutta asian näin ollen ei hän saanut ennen vahingonkorvausta menettämästään työkyvystä, kuin ryhtyi hankkimaan monimutkaiseksi koituneita asiakirjojaan lailliseen kuntoon. Sitte vasta tehtiin 200 Smkalla sovinto. — Saatu kipurahaan ei tullut lakimääräyksen mukaisesti 60 %. Kun monasti on vaikea saada minkäänlaista lääkärintodistusta menettämästään työkyvystä — joka ehdottomasti tulee olla apua hakiessa — niin joutuu tapaturman alainen hyvin epätoivoiseen tilaan. Jos sitte vielä vaikeuksien perästä saa sellaisia kahteen suuntaan puhuvia todistuksia kuin ylempänä olen näytteeksi maininnut, saattavatpa monasti sellaiset vaikeudet tapaturman alaisen jo siksi toivottomuuteen, että

mieluummin luopuu koko korvausvaatimuksestaan, kuin alkaa sitä oikeusteitä hakemaan.

Kaikista tällaisista julkisuuteen tulleista havannoista osottaa tämä lyhyt kokemusaika, ettei nykyinen työnantajille velvoitettu työväen tapaturmavakuutus vastaa tyydyttävässä määrässä tarkoitustaan. Ammatintarkastajain lausunnoista kyllä käy selville, että tehtailijat teollisuuden alalla ovat noudattaneet tätä uutta asetusta työntekijäin tapaturmavakuutuksesta, mutta heidän silmänsä eivät voi nähdä läheskään kaikkia niitä tapahtumia käytännössä, mitä tapahtuu ja minkälaiset ovat seuraukset. Ne jäävät nykyiselle kannalle hämärän verhon peittoon. Ammatintarkastajia ensiksikin on liijan vähän ja vielä on se paha vika, että ne ensikädessä saavat tietonsa tehtaan konttorista. Sen puutteen poistamiseksi on syytä vaatia ammatintarkastajain luvun lisäämistä ja niiksi myöskin työmiehiä ja työläisnaisia.

Laillisuuspuoli ei läheskään ole turvattu loukkausten kohdatessa avun saantiin. On sattunut sellaisiakin kohtia, että kaupunki on vakuuttanut työmiehet jossakin tapaturmavakuutusyhtiössä, mutta yhtiö ei olekaan suorittanut riittävää korvausta. Kaupungin rahatoimikamari on selittänyt, ettei sillä ole mitään tekemistä loukkaantuneen vahingonkorvauksen vaatimuksen kanssa, kuin se kerran on vakuuttanut työmiehet tapaturmavakuutusyhtiössä. — Siitä olen ollut tilaisuudessa näkemään Turun rahatoimikamarin pöytäkirjan otteen. — Mutta lakimiesten puoleen kääntyäessä on selitetty, että kaupunki on velvollinen valvomaan että vakuutetut saavat laillisesti määrätyn vahingon korvauksensa. Ei myöskään ole helppo saada ensinkään lakimiestä tällaisiin köyhien työntekijäin tapaturmaoikeusjuttuihin.

Vielä antavat eri tapaturmavakuutusyhtiöitten säännöt tilaisuutta lain kiertelemisiin. Ei hevillä suoriteta lain määräysten mukaisia korvauksia. — Ani harvoin tulevat tavalliset työmiehet sitä saamaan vapaaehtoisesti.

Viipurin kokouksessa hyväksytyissä ponsissa on osuttu aivan oikeaan lausumalla:

- a) Laki on ensin laadittava niin, ettei se vähääkään anna tilaa sen mielivaltaiselle tulkitsemiselle eikä kiertämiselle.

b) että työntekijä vahingon sattuessa tulisi saamaan täyden palkkansa.

c) että selvästi määrätään ettei missään tapauksessa kanneta vakuutusmaksuja työvälältä.

d) että yksikerroksiset rakennukset ovat saman lain alaisia kuin useampikerroksisetkin.

e) että vakuutusyhtiöt maksaisivat suoraan ilman välitystä vakuutuksesta tulevan summan tapaturman kärsineelle itselle eli hänen perillisilleen.

f) että ammatitarkastajien lukua lisättäisiin naistarkastajilla.

g) että ammattitarkastajan käymistä työpaikoilla ei saa missään tapauksessa edeltäpäin ilmoittaa isännistölle.

h) että tapaturmalaisissa myöskin määrättäisiin ammattitarkastajain tehtävä tarkoin sekä ulotettaisiin niiden toiminta myöskin rakennustyömaille, joissa niitä tuskin on milloinkaan nähty.

Nykyisen hämärän aseman selvittämiseksi ja tapaturmavakuutuslain korjaamiseksi sekä nykyisenkin lain tarkemmin noudattamisessa ehdotan:

1. Työväen puolue pyytää hallitusta ryhtymään toimenpiteisiin sellaisten lakiatuntevien ammatintarkastajain aikaan saamiseksi, jotka samalla velvoitetaan maksuttomasti valvomaan tapaturmaisesti loukkaantuneiden laillisesti oikeutettuja oikeuksia.

2. Saatava aikaan valtion kannatuksella komitea, joka tutkii perinpohjaisesti työväen olosuhteet tapaturmavakuutukseen ja ne työväen tapaturmavakuutuslaissa löytyvät puutteet, missä se antaa aihetta mielivaltaiselle menettelylle; komitea esittää lainkorjausvaatimuksensa, ottamalla siinä huomioon ylempänä olevat Viipurin kokouksessa lausutut kohdat.

3. Työväen puoluehallinto kokoo vuosittain toistaiseksi tilastotiedot eri yhdistysten kautta tapaturma-asioista syntyneistä tyytymättömyyksistä ja riitaisuuksista, sekä julkaisee ne.

EIKÖ OLISI JO AIKA SUOMEN TYÖVÄEN RYHTYÄ PERUSTAMAAN MAANVILJELYS-OSUUSKUNTIA.

W. Helin.

Vaikka teollisuus onkin nopeasti kehittynyt, vaikka uusia monenlaisia työaloja onkin viime aikoina auennut, joissa suuri osa tilatonta väestöä saapi työansiota, niin on ja tulee ehkä aina olemaan maanviljelys meidän maamme pääelinkeino. Ja se työväestö, joka nykyään on maanviljelyksen palveluksessa, on Suomen köyhälistön kurjin, kehittymättömin ja kurjin osa, jonka asema vaatisi tehokasta ja pikaista parannusta.

Onhan kyllä hallituskin ryhtynyt jonkinlaisiin parannuspuuhiin ja sanomalehdet pohtivat asiaa päivän kysymyksenä, vaan minkäänlaiseen varmuuteen ei vielä ole päästy siitä, miten tilattoman väestön asema olisi parannettava.

Vanhoilliset ja yleensä ylikuokka koettaa vielä pönkittää lahonutta torpparijärjestelmää. Uusimman ajan miehet, niiden mukana joukko työväen miehiäkin, puolustavat taas palstatilajärjestelmää. Minä kuitenkin rohkenen epäillä, toiko näistä kummastakaan koituisi mitään hyvää maamme köyhälistölle, ei ainakaan sosialiselle liikkeelle.

Mitä ensinnäkin torpparijärjesielmään tulee, niin siitä ei kannata enää puhuakaan. Olisi parempi, mitä pikemmin torppariluokka voisi irtautua koko laitoksesta ja haudata koko järjestelmä synkkiin muinaismuistoihin.

Paljoa parempi ei taida olla palstatilajärjestelmäkään. Jos siihen hallituksen avulla ja erityisellä kiihoituksella saataisikin joukko kansalaisia ryhtymään, niin syntyisi siitä vaan uusi köyhälistöluokka, jonka asema ei olisi paljoa

parempi, kuin torpparin nykyään. Siihen ei tarvitse hakea esimerkkiä kaukaa, meillä on olemassa joukko pieniä verotiloja, ja joka vähänkään tuntee näiden pikkuviljelijäin elämää, se on tullut huomaamaan, että niiden asema ei ole ollenkaan parempi, kuin tilattoman väestön, ja se on paljoo huonompi, kuin tehdastyöväestön. Miten sitten voisi paremmin menestyä palstatilaviljelys, jonka pakostakin täytyisi jakaantua vielä pienempiin osiin. On kyllä viitattu Tanskan pikkuviljelijöihin (Huusmandeihin) joiden sanotaan hyvästi menestyvän, mutta ei ole otettu ollenkaan huomioon sitä verrattain lämmintä, lauhkeaa ilmanalaa, joka Tanskan maanviljelijän työn tekee niin tuottavaksi, vielä hedelmätarhat ja parhaat juurikasviljelykset antavat monikertaisen sadon, siihen verraten, mitä meillä saadaan, ja suuremmissa osassa Suomea eivät nämä kasvit menesty ollenkaan. Vielä on Tanskalla toinen etu, sen läheinen asema maailman markkinoihin, se on rikkaan Englannin varastoaitta. Nämät mainitsemani seikat ne ovat luoneet Tanskan pikku- ja suurviljelijäinkin hyvinvoinnin.

Ainoa, mistä voisi tilattomalle väestölle toivoa pysyväisempää parannusta, olisi osuusmaanviljelys, siinäkin tilaton väestö pienissä osingoissa omistaisi itse maan, erotus olisi vaan siinä, että maata viljeltäisiin isommissa osissa suurviljelijäin tavoin. Käytettäisiin apuna koneita ja uusimman ajan kehittyneitä viljelystapoja. Osingon omistajat, joko osa, tahi kaikki tarpeen mukaan, tekisivät työtä tällaisilla tiloilla kohtuullisesta palkasta, ja jos voittoa syntyisi jaettaisiin voitto, kun ensin kohtuullinen korko esim. 5 % olisi maksettu pääomalle työntekijäin kesken.

En kuitenkaan kannattaisi, että kaikki se työväki, joka edellämäinuiluilla tiloilla työskentelisi, asuisi isoissa huoneistoissa päätilalla, vaan mieluummin olisi varsinkin perheellisille työntekijöille avustettu omia pikku asuntoja osuusmaanviljelyksen maalla, vakavalla oikeudella, joissa olisi vähän peruna ja kasvitarhamaata.

Osuusmaanviljelys kohtaa kyllä alussa suurempia vaikeuksia, kun useimmat muut osuustoimintamuodot siihen nähden, että se kysyy suurempia pääomia, kun esim. kauppa-osuuskunnat, vaan mahdotonta sen ei pitäisi olla, jos vaan olisi intoa ja harrastusta. Kun saataisiin ensin synty-

mään joku, tahi joitakin, niin toisia syntyisi itsestään, kuten kauppa-osuuskuntia nykyään. Olisi sentähden ensimmäinen maanviljelys-osuuskunta saatava syntymään koko järjestyneen työväestön yhteisillä voimilla, siten että 10 markan osinkoilla, yli koko maan työväenyhdistyksissä kaupungeissa ja maaseuduilla, koottaisiin siihen tarvittavat varat.

Ehdottaisin siis jos Suomen työväen puoluekokous ylläolevaan kysymykseen vastaa myöntävästi,

että puoluekokous valitsisi erityisen toimikunnan, jonka tehtäväksi jäisi lähettää listoja kaikkiin maamme työväenyhdistyksiin 10 markan osinkojen merkitsemistä varten, ja jos tarpeellinen määrä pääomaa, jota pitäisi olla vähintään 20,000 mark., siten saataisiin kokoon laatisi osuuskunnat säännöt ja kutsuisi kokoon osingon omistajat, jotka sitten valitsisivat ensimmäisen hallinnon, jonka tehtäväksi jäisi asian lopullinen toimeenpano.

ÄÄNIOIKEUSASIAN AJAMISEKSI SUURLAKKORAHASTO.

K. F. Hellsten.

Siitä jo ollaan jotenkin varmoja, ettei yleistä äänioikeutta saavuteta muulla kuin pakkokeinoilla ja sellaisena voidaan käyttää ainoastaan yleistä lakkoa. Siitäkin on ollut epäröiviä mielipiteitä, josko yleislakko on mahdollinen ja josko sellaista saadaan toimeen. Sekin kyllä on totta, ettei yleislakkoa saada toimeen, eikä vuosikymmenien valmistelun jälkeenkään. Mutta varmat saadaan olla, että sellainen tulee tehtäväksi, jollei äänioikeusoloja korjata kansan tahdon mukaiselle kannalle. Yhtä varmoja myös saadaan olla, ettei laukaista perinpohjaisten valmistusten jälkeen, niinkuin kalliota särettäessä. Ei. Yleislakko puhkeaa kansan tyytymättömyyden ilmaisuna miltei niinkuin itsestään. Kukaan ei voi sanoa tehdäänkö se niiden ja niiden valtiopäivien aikana, eikä myöskään ettei sitä tehtäisi. Niinpä vähän toista vuotta sitte Ruotsin suurlakon puhkeamista hyvin harvat uskoivat, ennenkuin saivat nähdä. Ja samoin on laita lakkojen kanssa aina pikkutapahtumiin asti. Sitä hyvin elävästi muistuttavat meillä Suomessa viimekesäiset maalaisväestön työlakot. Eihän kukaan vielä talvella uneksintukaan, että kesällä tehdään tuhka-tiheään lakkoja maalla. Siten se on laita suurlakon tekemisenkin kanssa. Olot kypsyttävät sen itsestään. Tarvi-taan vain, että ollaan silloin valmiita lähettämällä maail-malle pelkäämättömiä kiihoittajia. Se on tärkeintä.

Silloin kun huomataan ajan lähestyvän yleislakosta, on

ensimmäinen ja kaikista tärkein ehto, että asiasta selvillä olevia agitaattoreita on riittämään asti ja siihen määrään varoja, että niitä voidaan kustantaa sellaisille seuduille, joissa ei itsestään ole. Agitatsioonikursseilla on siten tärkeä merkityksensä suurlakkoon:

Puolueen toimeenpanemissa agitatioonikursseissa valmistettakoon agitaattoreita tuntemaan velvollisuutensa suurlakkoon.

Suurlakkoa ei tulla tekemään rahasäkin turvissa, vaan alttiiksi uhrautuvan innostuksen aikana. Mutta tärkeätä kuitenkin on, ettei suurlakkorahaston kartuttamisessa olla velttoja. Vaikkakaan ei sitä tehdä ainoastaan rahasäkien turvissa, niin tarvitaan siinä kuitenkin sitä. Jollei suurlakko-rahastoa ole, niin ei saada innostustakaan nousemaan. Ainahan on niitäkin, joita on ehdottomasti rahallisesti autettava ja pelastettava nälän kourista. Siellä missä suurlakkoja on tehty, on ollut suuria rahastoja ja sittenkin ovat hallintokomiteat tulleet suuriin velkoihin.

Itse suurlakon laajuus on parasta ratkaista vasta silloin kun ollaan lakon kynnyksellä. Saattaa olla eduksi, ettei sitä koetetakaan ulottaa muualle kuin tärkeimpiin teollisuus-ammatteihin ja saattaa taas olla päinvastoin. Riippuu silloisesta innostuksesta ja lakkorahaston suuruudesta. Nyt on vain käytävä käsiksi kartuttamaan suurlakkorahastoa. Jo viime puoluekokouksessa hyväksyttiin seuraavat ponnet:

1. Yleisen äänioikeuden saamiseksi on ryhdyttävä valmistuksiin yleistä koko maata käsittävää työlakkoa varten, johon puoluehallinto ryhtyköön heti kansan mieltä kasvattamaan ja keksimään keinoja varojen kokoomiseksi.

2. Jotta herätettäisiin suurempaa harrastusta äänioikeusasiaan, on vuosittain pantava toimeen keväällä mielenosotusretkiä ja syksyllä huolellisesti valmisteltuja äänioikeuskokouksia kautta maan samana päivänä. Puoluehallinto määrää kokousten ajan ja ohjelman.

3. Tällaisissa kokouksissa on asetettava valiokunta, joka kokoaa kaikilta asiaa harrastavilta päätetyn summan äänioikeus-, agitaatio- ja kirjallisuusrahastoon.

Päätöksen perusteella on puoluehallinto koittanut kansan mieliin teroittaa äänioikeusasian tärkeyttä ja suurlakkoa sen lopullisesti päämääräänsä ajamisesta; onpa rahojakin jossain määrin jo karttunut. Ja nyt, kun entistä enemmän edellisen päätöksen mukaan tullaan varoja kartuttamaan, niin on päätettävä suurlakkorahojen talletuksesta. Siinä tahtoisin esitellä seuraavaa järjestelmää:

Suurlakkorahaston ylimpänä johtajana tulisi olemaan puoluehallinto, pitäisi niistä kirjanpitoa ja olisi sillä oikeus määrällillä rahojen sijoitukset ja käyttämiset. Mutta paremman innostuksen aikaansaamiseksi on järkevintä antaa kukin paikkakunnan itse hallita osaa näistä rahoista, ollen ainoastaan velvoitettu antamaan selvän tilikatsahduksen vuosittain puoluehallinnolle.

Samalla kun luulen kokoamisessa saatavan paremman innostuksen aikaan, kun kukin paikkakunta saa osan tallettaa rahoja, niin samalla on niitä helpompi käyttää suurlakon aikana tarkoitustaan vastaavasti. Puoluehallinnon hallussa olevaa lakkorahastoa kartutettakoon niillä keinoilla mitkä edellä mainituissa ponsissa on sanottu ja paikallisten lakkorahastojen kartuttamiseksi keksittäköön rajattomasti keinoja, mitä kulloinkin parhaaksi katsotaan. Tilikirjaa vain pidettäköön ja siitä alistettakoon ote puoluehallinnolle. Siten on puolueella aina täysi selvyys siitä, paljonko kaikkiaan suurlakkorahastossa on varoja ja siten myös tiedetään missä määrässä kyetään suurlakkoa rahallisesti auttamaan. Sekin hyvä puolensa tällaisesta useampaan eri rahastoon talletetulla lakkorahastolla on, että jos sattuu paikkoja, joihin ei lakon aikana ole helppo saada rahalahetyksiä, niin on siitä osa paikkakunnalla tai läheisyydessäkin. Myöskin saattaa käydä niin, että jotkut rahastot joutuvat sellaisiin käsiin, ettei niitä lakon aikana saada käytettäväksi. Silloin ei kuitenkaan menetetä kaikkia, kun rahastoja on monta.

Olen seuraavaa mieltä:

1. Lakkorahasto äänioikeusasian ajamiseksi pidetään perustettuna ja sitä kartutetaan kaikilla mahdollisilla keinoilla, joista yleisempiä Viipurin kokouksen päätösten mukaan keksii ja kansalle esittää puoluehallinto.

Paikallisille rahojen hankkimismahdollisuuksille olkoon kullakin yhdistyksellä rajaton valta keksii keinoja rahastonsa kartuttamiseksi.

2. Rahastoon otetaan vastaan lahjoja kaikilta kansalaisilta, seuroilta, osuus- y. m. liikkeiltä ja yhdistyksiltä. Sellaisia kehoittaa sopivissa tilaisuuksissa puoluehallinto antamaan.

3. Rahastot talletetaan:

a) Puoluehallinnolle jäävät tähän asti yleislakkoa varten karttuneet varat ja ne mitä vastaisuudessa yleisten toimenpiteiden, niinkuin kirjallisuuden y. m. kautta karttuvat ja lahjoitukset.

b) Puoluehallinto kehoittaa järjestelmänsä mukaisesti kaikkia puolueeseen kuuluvia yhdistyksiä perustamaan paikallisrahastoja ja antaa vuosittain neuvoja niiden kartuttamisesta.

c) Kaikki yhdistykset antavat vuosittain tammikuun kuluessa tilikatsahduksen varoistaan ja puoluehallinto pitää niistä yhteistä kirjanpitoa.

4. Rahastojen käyttämisestä äänioikeusasian hyväksi tekee puoluehallinto puolueeseen liittyneille yhdistyksille ehdotuksen ja jos kaksi-kolmatta osaa sen hyväksyy, niin on puoluehallinnolla oikeus käyttää rahastoa määräystensä mukaan.

KERTOMUS SUOMEN TYÖVÄEN
PUOLUEHALLINNON TOIMINNASTA
20. 7. 1901—10. 8. 1903

Kun itsenäinen Suomen Työväenpuolue perustettiin kolmannessa Suomen työväenyhdistyksen edustajainkokouksessa Turussa heinäkuun 20 p:nä 1899, ja samalla lakkautettiin vuodesta 1893 alkaen toiminut Suomen työväen valtuuskunta, olivat useat kokouksen jäsenet sangen epäilevällä, jopa vastustavallakin kannalla tämän toimenpiteen suhteen. Oman puolueen perustamista pidettiin onnettomuutena koko työväenliikkeelle, se kun varmaan jakaa liikkeen kahteen leiriin, hajoittaen ja lamauttaen sen tykkäänään, kun ei valtuuskunta enää ole koossapitävänä mahdina.

Näin ei kuitenkaan ole käynyt, kuten mainitussa kokouksessakin jo toiselta taholta vakuutettiin. Ensimmäisen toimintakauden lopulla kuului puolueeseen 29 yhdistystä, joiden yhteinen jäsenluku oli 7,054, kuten näkyy Viipurin kokoukselle laatimastani kertomuksesta. Vuoden 1901 lopulla oli puolueessa 30 yhdistystä, niissä jäseniä 7,100 ja v. 1902 lopussa 41 yhdistystä (joiden jäsenluku teki 8,151). Tätä kirjoittaessa kuuluu puolueeseen jo 59 yhdistystä. Puolueen ulkopuolella ei ole enää, mikäli lähettämieni tilastokorttien kautta olen saanut selville, kuin pari sellaista yhdistystä, joissa on ammattiosastoja, toisessa lienee niitä 1, toisessa 2. Kaikkiaan on maassamme puolueeseen kuulumattomia yhdistyksiä 30—40 vaiheilla, pääasiallisesti maaseuduilla. Niistä ovat useat aivan nukuksissa, toiset ihan viimeaikoina perustettuja, joista luonnollisesti suurin osa liittyy yhteistoimintaan suoriuduttuaan alkuvalmistuksista. Kuvaavaa on erään

äsksen puolueeseen liittyneen yhdistyksen lausunto, jossa liittymisen syyksi ilmoitettiin, että nykyään jo on yhdistyksen yksinään ollen vaikea juuri mitään toimia.

Puolueen voimaa ei kuitenkaan käy päättäminen yksistään yllä-olevista numeroista, kuten porvarillisella taholla usein on tehty. Tunnettuahan on, että innokkaitakin puoluejäseniä on yli maan paikkakunnilla, missä ei vielä järjestöjä ole, ja viime aikoina on yhä selvempiä ilmiöitä huomattavissa työväenaahteen leviämisestä varsinaisen maalaistyöväestönkin keskuuteen. Sitäpaitsa on kaikkialla joukottain henkilöitä, jotka hyväksyvät puolueen periaatteet ja ovat ratkaisevissa tapauksissa valmiit toimimaan puolueen hyväksi, vaikka eivät ole syystä tai toisesta liittyneet siihen kantajoukkoon, jonka järjestöihin kuuluvat muodostavat.

Mutta vaikka työväenliike onkin maassamme edistynyt jotenkin nopeasi, katsoen niihin vaikeuksiin, joiden alaisena sen on täytynyt toimia, on edessämme vieläkin mahdollotoman laaja työala, jonka rinnalla saavutetut tulokset ovat kuin uutisviljelijän peltosarka korven keskellä. Pahimpana vastuksena aatteen levittämisessä on ollut aina viime aikoihin saakka sekä varojen että voimien puute. Puhuttu sana on tehokkain välikappale uuden aatesuunnan levittäjänä, mutta kykenevistä agitaattoreista on, kuten tiedetään, ollut tuntuva puute. Kaikkiala, yli koko maan kuuluu sama, joko puoluehallinnolle tai suuremmille yhdistyksille osotettu valitus: ei ole puhujia, voitteko lähettää. Ja usein on täytynyt tärkeissäkin tapauksissa vastata kieltävästi, kun ei pyytelemisistä huolimatta ole voitu ketään saada, varsinkin jos yhdistykset ovat, kuten usein tapahtuu, lähettäneet pyynnön ihan viime hetkessä. Vaikka tämä puute tuskin lienee täysin korjattavissa, ennenkuin puolue voi palkata vakituisia, aina käytettävissä olevia agitaattoreja, on puoluehallinto koettanut asiaa korjata erityisillä, Viipurin kokoukseen osottamalla toimenpiteillä.

Kun puhujien puute on tuntuvin maaseuduilla, on puolueeseen kuuluvia kaupunkiyhdistyksiä erityisellä kiertokirjeellä kehoitettu perustamaan n. s. agitatsioonivaliokuntia, joiden tulisi pitää huolta kunkin paikkakunnallaan läheisten seutujen tarpeista, lähettää sinne puhujia ja levittää työväen kirjallisuutta sekä sanomalehtiä. Mikäli puoluehallinnolle

on ilmoitettu, on ainoastaan kymmenkunta yhdistystä seuranneet kehoitusta siten, että ovat asettaneet valiokunnan, mutta näistäkin lienee ainoastaan jokunen tehokkaammin toiminut yllämainittuun suuntaan. Kertomusta toiminnastaan eivät ole lähettäneet muut kuin Tampereen t. y.-n agitatsioonivaliokunta, joka on jonkun ajan pitänyt vakituista agitaattoria toimessa 80 mk. kuukausipalkalla, johon tulee lisäksi kyytirahat sekä 1 mk. kultakin matkallaolopäivältä. Tarkoitukseen ovat paikkakunnan yhdistykset luvanneet yhteensä 63 mk. kuukaudessa sekä työväen osuuskauppa kerta kaikkiaan 100 mk. Kaikki yhdistykset eivät liene kuitenkaan suorittaneet sitoumuksiaan. Agitaattorina on viime helmikuusta alkaen, jolloin toimi asetettiin, ollut Seth Heikkilä. Nykyisin lamauttaa toimintaa varojen puute. — Myöskin muut suurimpain kaupunkien valiokunnat ovat lähettäneet puhujia maaseuduille.

Lievittääkseen edes jossakin määrässä agitaattorien puutetta pani puoluehallinto viime jouluk. 29—tammik. 15 päivinä toimeen erityiset agitatsioonikurssit — ensimmäiset laatuun — Turussa. Jotta kurseista olisi mahdollisimman suuri hyöty, kehoitettiin osanottajiksi aikovia jo edellisenä kevänä ryhtymään valmisteluihin niitä varten. Ainakin niiden, jotka hakivat eri yhdistysten myöntämiä apuvaroja, tulisi olla selvillä nykyisestä suomenkielisestä, työväenliikettä koskevasta kirjallisuudesta. Etupäässä olisi tarkkaan tunnettava Kautskyn Erfurtin ohjelma ja Sosialismin historia I. Blatchfordin Iloinen Englanti sekä Sombartin Sosialismi. Sitäpaitsella olisi perehdyttävä työväen edustajain kokousten, varsinkin Turun ja Viipurin, päätöksiin sekä kokouksissa esillä olleiden eri kysymysten alustuksiin. Täytyy kuitenkin lausua toivomuksena, että vasta mahdollisesti toimeenpantaviin kurseihin aikovat suorittaisivat nämä valmistukset perusteellisemmin, kuin nyt enimmäkseen oli laita.

Kurseihin otti vakituisesti osaa 24 henkilöä eri osista maata. Osanottajista oli naisia 6. Kertamaksulla kävi kuuntelijoina alun toistasataa henkilöä. Kurseja pidettiin Turun työväenyhdistyksen huoneistossa joka arkipäivä klo 10—3 tai 4. Sarjaesitelmiä pitivät R. Drockila Sosialismin historialta, E. Salin Ammattiyhdistysliikkeestä, T. Tainio puolueohjelmasta ja J. K. Kari Työväen lainsäädännön kehityksestä ja

sen nykyisestä kannasta Europan maissa. Sitäpaitse pidettiin joka päivä keskusteluharjoituksia, joita johti T. Tainio. Näissä harjoituksissa käytiin vanha ohjelma ja uusi puolueohjelmaehdotus kohta kohdalta läpi siten, että joku oppilas sai alustaakseen jonkun pykälän ja tämän johdosta sitte arvosteltiin alustus sekä keskusteltiin kysymyksestä. Myöskin saivat oppilaat refereerata erityisiä luennoita seuraavina tunteina. Kurseissa pidettiin sarjaluentojen ohessa myös muutamia yksinäisiä esitelmiä. Pellervoseuralta oli pyydetty luennoitsija osuustoiminnasta, ja lähettikin seura neuvojansa hra J. Torvelaisen avustamaan kurseja. Hän esitteli osuustoiminnan periaatteita ja antoi käytännöllisiä neuvoja osuuskuntien perustamisesta. Maisteri Y. Jahnsson selitteli niitä toimenpiteitä, mihin maassamme on ryhdytty tilattoman väestön aseman parantamiseksi. Molempain esitelmän johdosta keskusteltiin. Sitäpaitse pitivät vakinaiset luennoitsijat sarjaluentojen ohessa esitelmiä erityisiltä aloilta.

Paitse ylläkerrottuja toimenpiteitä on puoluehallinto koettanut ylläpitää suoranaista agitatsioonia eri osissa maata, mikäli olosuhteet ovat sen myöntäneet. Tänä kesänä on kuusi agitaattoria, niistä neljä agitatsioonikurseihin osanottajaa, ollut tai on parhaallaan agitafsioonimatalla. Alkaaksemme pohjoisosasta maata on

Leo Leino Oulusta pitänyt toukok. 21[^]—heinäk. 15 päivinä kaikkiaan 22 esitelmää Pohjanmaalla seuraavissa paikoissa: Haapavesi (perustettiin yhdistys), Pulkkila, Oulais, Vihanti, Ruukki, Liminka, Temmes, Tyrnävä, Lumijoki, Kempele, Ii, Kemi, Tornio, Kuusiluodon saha, Raahe ja Siikajoki. Matkalla myytiin 367 kpl. työväen kirjasta ja otettiin 23 kpl. työväenlehtien tilauksia. Kuulijoita on ollut runsaasti, paitse Peräpohjolassa.

Nestor Vallenius Vaasasta on pitänyt toukok. 17—heinäk. 8 p:n välillä kaikkiaan 35 esitelmää Eteläpohjanmaan seuraavilla paikkakunnilla: Laihia, Vähäkyrö, Isokyrö, Seinäjoki, Lapua, Kauhava, Kokkola, Ylivieska, Keuruu, Ätsäri, Alavuus (perust. yhdistys), Pietarsaari, Uusi Kaarlepyy, Oravais, Kristiina ja Kaskinen. Kirjoja myytiin 116 mk. 25 p. arvosta. Kuulijoita on ollut runsaasti.

Vilho Löfqvist Helsingistä on kesäk. 3—heinäk. 22 päivinä pitänyt kaikkiaan 33 esitelmää seuraavilla paikkakun-

nilla: Viipuri, Terijoki, Kuokkala, Kivennavan Tammiselkä, Raivola, Jokela, Mäntsälä, Hyvinkää, Lahti, Jämsä, Jyväskylä, Äänekoski, Juan tehdas, Nilsiä (perust. yhd.), Sorsakoski, Varkaus (perus, yhd.), Savonlinna, Lappeenranta, Kaukaan tehdas, Lauritsala, Joensuu, Utra, Värtsilä (perust. yhd.), Sortavala ja Pitkäranta (perust. yhdistys). Neljässä matkaohjelmaan otetussa paikassa jäi puhe pitämättä viranomaisten juonittelun tähden ja kahdessa muista syistä. Kuulijoita on ollut runsaasti, paikoin maaseuduillakin 350—450 asti, ja sellaisilla paikkakunnilla on innostus ollut suuri. Seikkaperäinen kertomus matkasta on matkan kestäessä ollut julkaistu „Työmiehessä”. Kirjoja myytiin matkan varrella 399 mk. 85 p. arvosta. Sama agitaattori jatkaa vielä toimintaansa Länsisuomessa.

Alma Molander on toukok. 1—elok. 1 päivien vaiilla pitänyt kaikkiaan 24 esitelmää seuraavilla paikkakunnilla: Riihimäki, Hämeenlinna (perust. naisosasto), Iittala, Lempäälä, Forssa, Hämeenlinna, Turenki, Messukylä, Nokia, Korkeakoski, Jämsä, Siuro (perust. yhd.), Ikalinen, Ruovesi ja Kyröskoski. Muutamilla paikkakunnilla on pidetty useampia esitelmiä. Kuulijoita on enimmäkseen ollut 100—200, väliin enemmänkin. Kolmella paikkakunnalla ei esitelmää ole sallittu pitää. Kirjallisuutta on mennyt kaupaksi 64 mk. 75 p. edestä. Agitatsioonia jatkuu vielä.

K. F. Hellsten on kuluneelta toimintakaudella pitänyt kaikkiaan 30 esitelmää seuraavilla paikkakunnilla: Uusikaupunki, Loimaa, Taalintehtas, Alastaro, Salo, Kaarina, Maaria, Jämsä, Säkyä, Paimio, Parainen, Urjala, Vampula, Jokioinen, Vehmaa, Loimaan peränkuima, Melliiä, Bergö, Hankoniemi, Hamina ja Metsämaa. Kuulijoita on yleensä ollut runsaasti. Kirjallisuutta ja lehtiä on varsinkin tänä vuonna mennyt huomattavasti kaupaksi. Agitatsioonia jatkuu.

Y. Mäkelin piti syksyllä v. 1902 esitelmiä Tyrvällä, Kanussa, Ruovedellä, Muroleen ja Pohjan kylissä, Teiskossa, Messukylässä ja Reposaaarella. Kuulijoita on ollut paikoin hyvinkin runsaasti. Sitäpaitsen on hänen sijastaan, häntä kun oli yhfaikaa pyydetty useammalle taholle, puhuneet S. Heikkilä Sääksmäellä, Lempäälässä ja Eurajoella, sekä A. Pettersson Orihvedellä. Y. Mäkelin jatkaa agitatsioonia par-

haallaan, joten tämänvuotisesta toiminnasta ei ole kerto-
musta.

Suomen ruots. työväenliitolle on toimintakauden kuluessa myönnetty agitatsioonia varten ruotsinkielisen työväestön keskuudessa kaikkiaan 250 mk., ja samalla pyydetty, että se kehoittaisi osastojaon lukuisammin liittymään puolueeseen. — Yksityisiä esitelmiä on puoluehallinnon kustannuk-
sella, pitäneet J. F. Syrjälä Haminassa 2 ja Hankoniemessä, sekä T. Tainio Kotkassa A. Vatasta on avustettu esitelmä-
maikoilla 50 markalla. Ruotsalaista työväenliittoa lukuun-
ottamatta on puoluehallinnon toimesta pidetty parisata esi-
telmää 123 paikkakunnalla.

Riittävien agitatsioonivarojen kerääminen on varsinkin alkuaikoina ollut vaikeaa. Ensin kerättiin rahastoa vapaaehtoisilla lahjoilla. Viipurin kokouksen aikana oli rahastosa täten karttuneita varoja käyttämättä ainoastaan 69 mk. 35 penniä. Vuoden 1901 lopulla niitä karttui lahjoina eri yhdistyksiltä ja osastoilta 675 mk. 5 penniä. Näistä käytettiin saman ajan kuluessa 436 mk. 15 penniä, joten vuodelle 1902 jäi saldona 328 mk. 25 penniä. 1902 lahjoittivat puolueeseen kuuluneet yhdistykset samaan tarkoitukseen 89 mk. 70 penniä, sekä kuluvan vuoden ajalla 103 mk., joten viime toimintakaudella on agitatsioonia varten lahjoitettu kaikkiaan 628 mk. 85 penniä. Edellisellä toimintakaudella oli vastaava luku 1,880 mk. 90 penniä. Kuten näkyy, alkoivat vapaaehtoiset lahjat vähitellen ehtyä, ja selvää oli, ettei niiden avulla voitu ajan pitkään agitatsioonia jatkaa, vaikka niitä olikin ensi innostuksessa karttunut tuntuvammassa määrässä. Sentähden on kahtena viime vuotena hankittu mielenosoitusretkille erityisiä merkkejä samaan tapaan kuin muidenkin maiden työväenjärjestöt ovat tehneet, ja lähetetty niitä puolueeseen kuuluville yhdistyksille myytäväksi. V. 1902 jaettiin näitä merkkejä yhdistyksille 16,550 kpl., joista palautettiin myymättöminä takaisin 7,377 kpl. Puh-
taana tulona merkeistä siirtyi agitatsioonirahastoon 1,359 mk. 95 penniä. Tämän vuoden mielenosoitusmerkeistä ei tili ole vielä saapunut läheskään kaikilta yhdistyksiltä. Myydyiksi on tilitetty tähän saakka ainoastaan 5,500 kpl. Saapuneista tileistä päättäen ei menekki ole ollut suhteellisesti yhtä hyvä kuin viime vuonna. — Kaikkiaan nousevat agitat-

sioonirahaston tulot viime toimintakaudella 2,863 mk. 95 penniä. Niistä on agitatsiooniin käytetty 2,808 mk. 16 penniä. Parhaaltaan jatkuvan agitatsioonin korvaukseksi riittävät tulot vielä tilittämättä olevista merkeistä.

Agitatsioonin ohella on kuluneella toimintakaudella kiinnitetty enemmän kuin ennen suoranaista huomiota äänioikeusasiaan. Kesäkuun ensimmäisenä sunnuntaina toimeenpannuilla mielenosoitusretkillä, joihin osanotto on yleensä ollut kasvamassa, sekä vapunpäivä kokouksissa, joita on Viipurin kokouksen päätöksen mukaan pantu toimeen kahdena vuotena, on äänioikeusasia ollut tärkeimpänä ohjelmakysymyksenä. Erityisesti on kehoitettu työväestöä nykyään, jolloin äänioikeusreformia puuhataan muiltakin tahoilta, pysymään äänioikeusasiassa tarkasti puolueohjelman kannalla. — Viime syksynä kehoitettiin yhdistyksiä panemaan toimeen paikkakunnillaan erityisiä äänioikeuskokouksia valtuusmiesvaalien yhteydessä. Tätä kehotusta onkin yleensä noudatettu ja julkaistu sanomalehdissä kokousten hyväksymät vastalauseet nurjia äänioikeusoloja, sekä niistä johtuvia surkeita epäkohtia vastaan, jotka voidaan korjata vasta sitte kun on saatu aikaan työväenpuolueen vaatima yleinen äänioikeus.

Äänioikeuskysymyksen selittämiseksi on puoluehallinto toimittanut mielenosoituspäiviksi lentokirjaset. „Sananen valtiollisesta äänioikeudesta" ja „Etsi oikeuttasi", molemmat puoluetoveri Y. Mäkelinin kirjoittamat. Kirjasilla on ollut hyvä menekki. Edellisestä, jota vielä on joku määrä myymättä, oli puolueelle tuloja 141 mk. 02 penniä. Jälkimmäisen tilit ovat vielä useimmilla yhdistyksillä tekemättä. Sitä tilattiin yhdistyksiin myytäväksi niin odottamattoman runsaasti, että painos loppui kesken, joten ei voitu suorittaa viimeisiä tilauksia. Sittemmin on kirjaa kuitenkin palautettu eri yhdistyksistä myymättä takaisin, joten sitä taas on varastossa.

Viipurin kokouksen päätöksen mukaan on yhdistyksiä myös kehoitettu perustamaan erityisiä lakkorahastoja äänioikeusasian ajamiseksi, jota kehotusta on ainoastaan osaksi noudatettu. Puoluehallinnon alotteesta on myöskin pantu syksyllä v. 1902 toimeen eri kaupungeissa raastuvankokouksia äänimäärän alentamiseksi valtiopäivämiesvaaleissa. Kuten tunnettu saatiin alennus aikaan muutamilla paikkakun-

nilla, joten on toivottavissa, että työväestökin saa ensi valtiopäiville edustajiansa porvarisäätyyn. — Puolueeseen kuuluvia yhdistyksiä on myös kehoitettu keskustelemaan osanotosta kunnallisiin vaaleihin syksyllä 1901 ja 1902. Keskustelujen tuloksena on ollut muutamilla paikkakunnilla vilkas osanotto, josta oli paikoin vähäisiä suoranaisiakin tuloksia. Järjestyneellä työväestöllä oli v. 1902 lopulla 10 paikkakunnalla kaikkiaan 18 edustajaa kunnallishallinnoissa. Tärkeämpää kun tjmä on kuitenkin osanotosta seuraava työväestön herääminen oikeuksiansa valvomaan.

Suoranaisesti äänioikeuskysymyksen hyväksi on puolue-toveri Y. Mäkelin agiteerannut viime talvena ja nyt parhaal-laan Tampereen ympäristöllä ja Länsisuomessa.

Suoranaisen agitatsioonin ohella on varmoihin numeroi-hin perustuva tilasto työväenoloista arvaamattoman tärkeä asian ajamisessa. Kuluneella toimintakaudella on puolue-hallinto koettanut kerätä työttömyystilastoa talvella 1901 — 1902 ja jakanut sitä varten listat kaikille yhdistyksille ja a.-osastoille. Mutta menestys oli yhtä huono kuin edellisellä toimintakaudella kerättäessä tilastoa maalaistyöväestön oloista. Vaikka täytettävät kaavat olivat aivan yksinkertai-set, sisältäen kullekin ammattiosastolle ainoastaan 5 vastat-tavaa, työttömien ja työssä olevien lukumäärää sekä palk-kaa ja kunnan toimenpiteitä työttömyyden hyväksi koskevaa kysymystä, palautettiin listoja takaisin hyvin vähäinen osa ja hitaasti. Pääasiallisena syynä lienee, ettei osastoilla ole ollut tarkoitukseen käytettäviä varoja. Vaan usein on puut-tunut haluakin, kuten näkyy paikkakunnilta, missä listain täyttäminen olisi ollut aivan helppoa. Nykyisessä vaillinais-sessa muodossaan on keräytyneistä aineksista hyötyä aino-astaan niille, jotka vastaisuudessa tulevat näistä kysymyk-sistä kirjoittamaan.

Viipurin kokous iätti puoluehallinnon huoleksi äänestyk-sen toimeenpanemisen puolueeseen kuuluvain yhdistysten kesken siitä, onko puolueen yhdyttävä Kansainväliseen so-sialistiseen sihteerivirastoon. Äänestyksessä vastusti ainoas-taan yksi — Hämeenlinnan — yhdistys liittymistä, sekin ra-hallisista syistä. Kaikki muut sitä kannattivat. Tämän nojalla on puoluehallinto ilmoittanut Suomen työväenpuolueen kuu-luvaksi mainittuun kansainväliseen järjestöön v:n 1902 alusta

lukien. Kirjeenvaihtoa sen kanssa on hoitanut J. K. Kari. Sihteeriviraston kansainväliseen arkistoon on lähetetty 1 kpl kutakin Suomessa ilmestynyttä työväenasiaa käsittelevää kirjasta sekä muutamia kappaleita työväen sanomalehtiä y. m. julkaisuja. Eri kansojen edustajain kokouksiin ei puoluehallinto ole katsonut voivansa ottaa osaa rahallisista syistä, vaikka puolueella on oikeus lähettää niihin 2 edustajaa. Sihteeriviraston lähettämistä kirjeistä ja toimenpiteistä, mihin ne ovat aiheuttaneet, on aikoinaan mainittu puolueen lehdissä.

Paitsi yllämainitun kansainvälisen valtiollisen työväenjärjestön kanssa on puoluehallinto myöskin ollut yhteydessä kansainvälisen ammatillisen työväenliikkeen kanssa, kun ei maassamme ole ollut ammattijärjestöä, jolle tämä tehtävä kuuluisi. Nykyjään on eri maiden ammattijärjestöjen välisenä yhdyssiteenä Saksan ammattijärjestöjen hallinto. Se on lähettänyt puoluehallinnollekin kansainvälistä ammatilliliikettä koskevat kiertokirjeensä — koskevat etupäässä lakkoja ja lakkoapuja — joita on julkaistu työväenlehdissämme. Puoluehallinto on myöskin koettanut saada mainitun hallinnon julkaisemaan kansainväliseen ammatilliseen tilastoon tietoja Suomen ammatillisesta liikkeestä. Mutta tulokset ovat olleet mitä kurjimmat. Listoja ei saatu aikoinaan palautetuksi ammattiosastoilta eikä ammatillitoilta, eikä muutamilta ollenkaan pyytelemälläkään. Ei ollut muuta keinoa kuin ilmoittaa, ettei meillä olla vielä kyllin järjestyneitä pyyntöä täyttämään. Mainittu ammatilliliikkeen kansainvälinen hallinto on sitte Kööpenhaminan kokouksen, jossa Suomikin oli edustettuna puoluetoveri R. Drockilan kautta, pannut toimeen kaksi ammattijärjestöjen sihteerien kongressia, edellisen Stuttgartissa v. 1902 ja toisen Dublinitä tänä kesänä. Kun niihin on pyydetty Suomestakin edustajaa, kehotti puoluehallinto keväällä 1902 maamme ammattiosastoja myöntämään kukin korkeintaan 10 markkaa edustajan lähettämiseksi. Varoja ei kuitenkaan karttunut tarpeeksi, joten Suomi jäi edustamatta. Tätä tarkoitusta varten keräytyneitä rahoja on — sitten kun muutamat a.-osastot ovat vaatineet avustuksensa takaisin — puoluehallinnon huostassa 110 markkaa, käytettävänä vastaisuudessa ilmautuvan samanlaiseen tarkoitukseen.

Puoluehallinto on myöskin välittänyt asianomaisille ammattiliitoille sille saapuneet kehoitukset eri ammattialojen kansainväliseen kongresseihin osanotosta sekä lähettänyt muutamien maiden ammattijärjestöille vastaukset heidän tekemiinsä Suomen ammatillista työväenliikettä koskeviin kysymyksiin. Kansainvälisen ammattiliikehallinnon kehoitusten johdosta kerätä apua sattuneihin suuriin lakkoihin Ranskassa, Hollannissa ja Saksassa on ainoastaan ensiksi mainittuun tarkoitukseen kerätty Terijoella 17 mk. 50 penniä.

Sitä vastoin ovat eri yhdistykset omasta aloitteestaan keränneet varoja Kalevan kansalle siirtolaa kohdanneen onnettomuuden johdosta kaikkiaan 218 mk. 26 p. Kun Malkosaarella kuitenkin ilmoitettiin sanomalehtikirjoituksessa, ettei varoja tarvitse sinne lähettää, vaan on parasta käyttää ne jonkun henkilön matka-avustukseksi Sointulaan, on puoluehallinto tallettanut varat sanottuun tarkoitukseen.

Maamme pohjoisosissa viime talvena vallinnut hätä on saanut Amerikassa asuvat kansalaisemme lähettämään puoluehallinnolle varoja hädänalaisten auttamiseksi. Kaikkiaan on näitä varoja keräytynyt — osaksi kotomaastakin — 8,292 mk. 16 p. Rahat ovat jaetut osaksi puoluehallinnon asiamiesten toimesta, osaksi lahjoittajain määräämien henkilöiden välityksellä suoranaisina lahjoina hädänalaisille.

Paitse edellämainittuja lentokirjasia äänioikeusasiasta on puoluehallinto kuluneena toimintakautena kustantanut A. B. Mäkelän kirjoittaman kirjasen „Veroituskysymyksiä”, sekä „Viipurin kokouksen pöytäkirjat”. Edellinen on tuottanut puolueelle voittoa 47 mk. 30 p. Jälkimmäisestä samoin kuin toimintakauden aikana levitetystä „Työväenkalenteri VII” on puolueelle sitävastoin tullut tappiota, kuten oheeniitetyistä tilinpäätöksestä näkyy. Kun kirjoja on kuitenkin vielä eri yhdistyksillä joukko tilittämättä, tulee tappio todellisuudessa pienemmän. Yleensä ovat yhdistykset olleet sangen hitaita tilittämään myytäviksi lähetettyjä kirjoja. V. 1901 lopulla oli tilittämättömäin kirjojen arvo 1,330 mk. 50 p. ja viime vuoden lopulla 1,594 mk. 28 penniä.

Paitse jo mainittuja yhdistysten ja a.-osastojen lahjoituksia agitatsioonitarkoitukseen on puoluehallinnolle kuluneena toimintakautena saapunut suoranaisia lahjoja voittoprosentteina seuraavilta:

Helsingin ko-operatiivinen kauppa ja teol.yhd.	19	61
» » yksityisten voittoprosenttia	2	65
A. Nieminen, Tampere, voittoprosentti keittiöstä ...	20	
Vähäväkisten Osuusliike, Turku, voittoprosentti.	117	72
Turun Työväen » »	45	29
Tampereen » » »	150	
T. Tainio, Turku, voittopros. keittiöstä.....	100	
Yhteensä		355 27

Viipurin kokouksessa lausutun toivumuksen mukaan ovat sekä yksityiset henkilöt että yhdistykset luovuttaneet puolueelle myöskin puoluelehtien ja liikeyritysten osakkeita. Nykyjään on puolueen hallussa lehtien osakkeita seuraavat määrät:

Tampereen työv. Sanomalehti o. y:n	74	kpl.
Helsingin » » »	54	»
Turun » »	18	»
Arbetaren lehden takuurahaston.	1	»

sekä

Helsingin ko-oper. kauppa ja teoll. o. y:n	5	kpl.
Ammattilaisten kirjapaino o. y:n, Turussa	4	»

Kun Työväen sanomalehti O. y:n johtokunta Helsingissä on lausunut epäilyksensä siitä, onko puolue oikeutettu omistamaan osakkeita, se kun ei ole juriidinen persoona; ja kun on myöskin nostettu kysymys siitä, että puolue saisi omistamainsa osakkeiden nojalla äänestää kysymyksenalaisen osakeyhtiöitten kokouksissa osakeluvun mukaan, ehdottaa puoluehallinto nämä kysymykset periaatteellisesti puoluekokouksen käsiteltäviksi.

Kun Pinjaisten, Fiskarssin ja Karkkilan tehtaitten isännöitsijät ovat nälkäruoskaa käyttäen koettaneet polkea lokaan työntekijänsä yhdistymisvapauden ja kieltäneet heitä kuulumasta yhdistykseen, ovat puolueeseen kuuluvat yhdistykset puoluehallinnon kehotuksesta lausuneet kokouksissaan julki vastalauseensa tuota julkeaa, kaikkea oikeudentunnettoa loukkaavaa kansalaisoikeuksien riistämistä vastaan. Vastalauseet ovat aikoinaan olleet julkaistuina työväen lehdissä.

Muutamille työstä hädetyille sekä Pyhäjärven työväenyhdistykselle on eri paikkakunnilla kerätty joku määrä varoja, jotka puoluehallinto on asianomaisille toimittanut.

Puoluekokouksen päätti viime puoluekokous pidettäväksi Oulussa. Mutta kun Oulun työväenyhdistys sittemmin ilmoitti, ettei se voi ottaa kokousta vastaan, kun yhdistyksen talo on suurimmaksi osaksi purettu uuden rakennuksen tieltä, päätti puoluehallinto kokouspaikaksi Forssan ja kehotti asianomaisen luvan saatua yhdistyksiä lähettämään sinne edustajansa.

Keskustelukysymyksiä ehdottelivat yhdistykset kokousta varten 23. Näistä päättivät yhdistykset kokouksessa käsiteltäväksi seuraavat:

1. Ohjelma sosiaalidemokraattiselle puolueelle Suomessa, (kannattanut 24 yhd.)
2. Tapaturma- ja vanhuudenvakuutus kysymys. (25 yhd.)
3. Äänioikeusasia, (24 yhd.)
4. Suurlakon tärkeys ja mahdollisuus äänioikeusasian hyväksi sekä lakkorahastojen perustaminen, (22 yhd)
5. Kunnallisohjelman muodostaminen työväenpuolueelle, (22 yhd)
 - 6 a. Työväen osuusliikkeitten suhde puolueeseen.
 - 6 b. Miten voitaisiin saada osuustoiminta laajenemaan Suomessa koko maata ja köyhälistöä käsittäväksi?
 - 6 c. Eikö olisi jo aika Suomen työväen ryhtyä perustamaan maanviljelys-osuuskuntia? (21 yhd.)
 - 7 a. Millä keinoin saataisiin työväenaate maaseuduilla enemmän tunnetuksi?
 - 7 b. Eikö puolue voisi kustantaa vakinaista agitaattoria maalaistyöväestön keskuuteen, joka sitä kipeimmin kaipaa?
 - 7 c. Eikö olisi määrättävä erityisiä agitaattorikurssimääriä kirjallisuudesta, jotka opittuaan lukija voi määräpaikkoihin saapua suorittamaan kurssin? (20 yhd)
 8. Yhteiset jäsenkirjat, (20 yhd)
 9. Olisiko tuleville valtiopäiville tehtävä esitys pisimmän sallittavan työpäivän ja alimman tuntipalkan määräämisestä lain kautta? (18 yhd.)
 10. Ammattijärjestökysymys, (18 yhd.)
 11. Kuinka voitaisiin tilattoman väestön asemaa paran-

taa ja sitä kiinnittää maanviljelykseen, sekä mitä olisi valtion sekä kuntain tehtävä, jotta torjuttaisiin työttömyyttä maanviljelystyöväestön keskuudessa? (17 yhd.)

12. Olisiko ensi valtiopäiville esitettävä kysymys naisten suojelulakien aikaansaamisesta maassamme? (17 yhd.)

13. Työväenlehdet ja kirjallisuus, (16 yhd.)

14 a. Eikö olisi jo aika ryhtyä toteuttamaan edustajakokouksessa Turussa tehtyä päätöstä työväen pankkiliikkeen perustamisesta?

14 b. Eikö Suomen työväestön olisi jo aika mitä pikemmin ryhtyä puuhaamaan omia palo-, henki- ja tapaturmavakuutuslaitoksia? (14 yhd.)

15. Katsotaanko tarpeelliseksi ja työväesölle hyödylliseksi, että valtion kannattamia fyövälyistoimisfoja perustettaisiin kaikkiin maalais- ja kaupunkikuntiin? (12 yhdist.)

16. Mihin toimenpiteisiin puoluekokous katsoo ryhdyttäväksi, että yhä uusiutuva työttömyys saataisiin ajoissa ehkäistykseksi? (12 yhd.)

17. Eikö olisi suotava, että vähemmän tärkeitä muita oppiaineita syrjäyttämällä enempi kuin ennen kouluissamme opetettaisiin taloustiedettä eli yhteiskuntaoppia? (9 yhd.)

Puoluehallinto on hankkinut näille kysymyksille alustajat. Alustuksia ei ole kumminkaan saapunut kysymyksiin 10 (Alustaja E. Salin matkustanut pois), 13 (kaikki pyydyt kieltäytyneet), 14 (K. O. Tanner) ja 15 (A. H. Karvonen). Muihin kysymyksiin ovat alustukset painettuina jaetut yhdistyksille paitse kysymyksiin 3 ja 7, jotka alustetaan suullisesti kokouksessa, edellisen Y. Mäkelin ja jälkimäinen T. Tainio.

Paitse yllämainittuja kysymyksiä on Hämeenlinnan t.-y. ehdottanut kokoukselle, että puoluekokoukset vastedes pidettäisiin tammikuun alussa.

Keskusteltavaksi ehdotettiin vielä seuraavat kysymykset, jotka kuitenkin ovat saaneet ainoastaan muutaman (7—3) yhdistysten kannatuksen.

18. Kuinka olisi järjestyneen työväestön määrättävä kantansa sellaisiin työnantajiin nähden, jotka käyttävät ulkomaisia työvoimia siinäkin tapauksessa, että kotimaisia on kyllä saatavissa?

19. Mitenkä valtio ja kunnat saataisiin ottamaan haltuunsa tuotantoliikkeitä?

20. Kuinka voitaisiin saada aikaan asteettain ylenevä verotusjärjestelmä?

21. Mihin toimiin olisi ryhdyttävä niiden toverien suhteen, jotka käyttävät väärin heille uskottuja luottamustoumiaan; ovatko väärinkäytökset tuotava julkisuuteen ja missä muodossa?

22. Mitä olisi tehtävä, että työväki saataisiin käsittämään asemansa yhteiskunnassa ja liittymään ammattiyhdistyksiin?

23. Miten kansan lasten opetus saataisiin ajanmukaisemmalle kannalle, kuin se on kansakouluissa?

Puoluekokouksen ohjelmaksi ehdottaa puoluehallinto:

Maanantaina elokuun 17 p:nä

- K:lo 8 a. Kokoonnutaan Forssan työväenyhdistys »Kuhan" huoneustoon. Tervehdyspuhe J. W. Orell. Aamukahvit. Valtakirjojen tarkastus. Kokouksen toimimiesten ja johtavan komitean vaali.
- K:lo 10—2 Valiokuntain vaalit. Alustavaa keskustelua.
- K:lo A—7 Alustavaa keskustelua.

Tiistaina elokuun 18 p:nä

- K:lo 8—2 Alustavaa keskustelua.
- K:lo 4—5 Aikaa valiokunnan töille.
- K:lo 5—6 Käynti Forssan puistossa.
- K:lo 6— Aikaa valiokuntain töille.

Keskiviikkona elokuun 19 p:nä

- K:lo 8—11 Päätöskeskustelua.
- K:lo 11—1 Käynti tehtaissa.
- K:lo 3—8 Päätöskeskustelua.

Torstaina elokuun 20 pmä

- K:lo 8—3 Päätöskeskustelua.
- K:lo 3—5 Juhlapäivälliset.
- K:lo 5— Päätöskeskustelua. Kokouksen lopettaminen.

Puoluehallinnon tilit ovat sen tilintarkastajat rouva A. Putkonen ja opettajat A. Hornaeus ja M. Pesola tarkastaneet ja hyväksyneet. Ne osoittivat:

1901.

Tuloja	3638: 86	Menoja	3483: 45
		Säästö	155: 41
Summa	3638: 86	Summa	3683: 86

Voiton ja tappion tili.

An Työväen Kalenteri	247: 78	Per. Kirjavaraston k:to	81: 47
Kalustokontto	25: —	Verojen kontto	1084: 60
Kustannusten kontto	744: 17	Satun, tulojen	
Viipur. kok. pöytäk.	291: 90	kontto	270: —
Pääoman kontto	127: 22		
Summa	1436: 07	Summa	1436: 07

Balanssi tili.

An Kassakontto	155: 41	Per Ammattil. kirjap.	1180: 90
Eri yhdist. k:to ...	1330: 50	Agitatsioon ¹	
Kalustokontto	190: —	rahast.k.	328: 25
Kirjaston kontto	22: —	Lakkorahast. k:to	535: 65
Kust. o. y:n k:to	1222: 80	Pääoman kontto	1341: 41
Osaketten kontto	270: —		
Verotuskysymyst. k.	195: 50		
Summa	3381: 26	Summa	3381: 26

Pääoman tili.

An Balansikontto ...	1341: 41	Per Balanssikontto	1214:19
		Voiton ja tapp.	
		kontto	127: 22
Summa	1341: 41	Summa	1341: 41

v. 1902.
Kassatili.

Tuloja	6615: 90	Menoja	5443: 34
		Säästö	1172: 56
Summa	6615: 90	Summa	6615: 90

Voiton ja tappion tili.

An Kustannust. kontto	1457: 69	Per Verojen kontto	2885: 75
kontto	1799: 53	Eri yhdist. kontto	—: 46
~		Sananen valt. ääni-	
		oikeudesta k:to	104: —
		Verotuskysymyk.k.	47: 30
		Satunn. tulojen k.	219: 61
Summa	3257:22	Summa	3257: 22

Balanssi

An Kalustokontto	190	Per Ammatill. kirjap.	76: 70
Kirjaston kontto	22	Agitatsioonira-	
Työv. Kust. o. y. k.	1210	haston kontto	1475: 55
Eri yhdist. kontto	1594	Lakkorahast. k:to	535: 65
Kassakontto	1172	Hätäapuvarojen	
Erit. velalliset	1810	kontto	1130: —
Osakkeiden k:to	470	Stuttgardin rahas-	
		ton kontto	110: —
		Pääoman kontto	3140: 94
Summa	6468: 84	Summa	6468: 84

Pääoman tili.

An Balansi kontto	3140:94	Per Balanssikontto	1341:41
		Voiton ja Tapp.	
		tili	1799: 53
Summa	3140: 94	Summa	3140: 94

Puoluehallintoon valittiin Viipurin kokouksessa:

Turusta J. A. Salminen, K. F. Hellsten, J. H. Jokinen, M. Saarininen, J. Lindström, A. Palmroos ja allekirjoittanut, jotka kaikki ovat kuuluneet puoluehallintoon koko toimintakauden.

Muilta paikkakunnilta ovat puoluehallintoon kuuluneet Ida Ahlstedt, A. B. Mäkelä, (ja hänen matkustettua Amerikkaan varajäsen O. Siren), M. Hälleberg, A. Nieminen, Y. Mäkelin, M. Vuolukka, K. A. Koskinen, J. P. Holopainen, S. Laitinen, (sekä hänen matkustettua Amerikkaan varajäsen A. Hägglund), J. Juusonen, E. Salin ja J. Kempainen.

Näistä on tänä kesänä kuollut innokas puoluetoveri J. Juusonen ja matkustanut Amerikkaan A. Nieminen, mutta heidän tilalleen ei ole kutsuttu varajäseniä, koska toimintakausi jo oli melkein lopussa.

Puoluehallinnon kokouksissa ovat olleet läsnä J. K. Kari 21 kertaa, J. A. Salminen 20, J. H. Jokinen 19, K. F. Hellsten 17, M. Saarininen 17, J. Lindström 17, A. Palmroos 17, varajäsen T. Tainio 6, Ida Ahlstedt, J. Juusonen, A. Nieminen, Y. Mäkelin J. P. Holopainen ja E. Salin läsnä kukin 2 kertaa, M. Vuolukka, O. Siren, K. A. Koskinen, J. Kempainen ja M. Hälleberg läsnä kukin 1 kerran.

Luonnonmaa, elokuun 10 p. 1903.

J. K. Kari.

TURUSSA 1899 HYVÄKSYTTY OHJELMA

„Suomen työväenpuolue" perustettiin v. 1899 kolmannessa työväenyhdistysten edustajain kokouksessa Turussa, jossa hyväksyttiin seuraava ohjelma:

„Suomen työväenpuolue, joka perustuu yleisen työväenliikkeen periaatteisiin yhteiskuntakehityksen suhteen, pyrkii kaikissa suhteissa Suomen työväen taloudelliseen ja yhteiskunnalliseen vapauttamiseen. Huomauttaen, että perusedellytyksinä siihen on Suomen kansallisen itsenäisyyden säilyttäminen ja suojeleminen, on puolue lähimpäin pyrintöjensä päämääräksi hyväksynyt seuraavan ohjelman:

1) Yleinen, yhtäläinen ja välitön vaali- ja äänioikeus kaikille 21 vuoden ikäisille Suomen kansalaisille sukupuoleen katsomatta kaikissa vaaleissa ja äänestyksissä. Suhteellinen vaalijärjestelmä. Kaksivuotiset lainsäädäntökaudet. Vaalien ja äänestysten toimittaminen laissa määrättyinä lepopäivinä.

2) Lainsäädäntö ja ifseveroitfamisioikeus kansalle eduskunnan kautta.

3) Täydellinen yhdistymys-, kokoontumis-, lausunto- ja painovapaus.

4) Työaika on saatava 8 tuntiseksi. Pisin työaika ja alin tuntipalkka valtion ja kuntien töissä heti pantava käytäntöön.

5) Yleinen koulupakko. Maksuton opetus kaikissa oppilaitoksissa. Kansakoulu järjestettävä kaikkien ylempien oppilaitosten pohjakouluksi.

6) Sotilastaakka suuresti vähennettävä ja rauhanaatetta kehitettävä ja käytännössä toteutettava.

7) Naisen ja miehen täydellinen yhdenvertaisuus.

8) Yleinen kieltolaki väkijuomien valmistuksen ja kaupan suhteen aikaansaattava.

9) Työväensuojelulainsäädäntöä kehitettävä. Ammattitarkastajain lukua melkoisesti lisättävä ja työväen luokasta niille apulaiset määrättävä. Naistarkastajia myös asetettava.

10) Asteettain nouseva tulo- ja perintövero. Kaikkien välillisten verojen poistaminen.

11) Työväen vakuutus on otettava valtion huostaan.

12) Maksuton oikeudenkäynti ja maksuton lääkärin apu.

13) Irtaimen väestön, maanvuokraajain ja pikkutilallisten asemaa parannettava."

(Kirjasta sosialidemokraattisen puolueen ohjelma)

"FORSSAN PUOLUEKOKOUKSEN HYVÄKSYMÄN OHJELMAN JOHDANTO-OSA"

(Hyväksytty Forssassa v. 1903.)

Sosiaalidemokraattinen puolue Suomessa pyrkii samoin kuin sosiaalidemokraattiset puolueet muissakin maissa vapauttamaan koko kansaa taloudellisen riippuvaisuuden, valtiollisen alaikäisyyden ja henkisen holhuunalaisuuden kahleista.

Syvimpänä syynä kaikkialla huomattavaan kansojen työtätekevään kerrosten sorronalaiseen asemaan eivät ole yksityiset valtiolliset laitokset, vaan se koko yhteiskunnallisen elämän perustuksena oleva ja oloja täydellisesti vallitseva tosiasia, että tuotannonvälikappaleiden omistaminen on tullut yksien yksinoikeudeksi. Samalla kuin taloudellinen kehitys on erottanut työvoiman omistajat, työväenluokan, tuotannon välikappaleista, on se saanut heidät mitä raskaimpaan riippuvaisuuteen tuotannonvälikappaleiden omistajista — niihin luettuina maan suurtilojen omistajat ja kapitalistiluokka — joiden valtiollisen ja taloudellisen vallan ilmes- tymismuotona nykyinen luokkayhteiskunta on.

Yhä kohoava teknillinen edistys, yhä kasvava tuotannon ja omaisuuden sekä kaiken taloudellisen vallan keskittymisen kapitalistien ja kapitalistiryhmien käsiin vaikuttaa, että yhä suuremmat joukot, ennen itsenäisiä pikkuteollisuudenharjoittajia ja pikkutilallisia menettävät tuotannonvälikappaleensa ja joutuvat milloin palkkatyöläisinä, milloin palkattuina apulaisina, milloin velkataakan alaisiksi sortuneina joko suorastaan tai välillisesti kapitalisteista riippuviksi. Köyhälistön joukko kasvaa ja samassa kasvaa myöskin riis-

täminen yleensä, jonka kautta yhä laajempain työtätekevään kansankerrosten elämänehdot joutuvat jyrkkään ristiriitaan niiden oman, yhä nousevan tuotantokyvyn sekä sen kautta syntyvän yhteiskunnallisen varallisuuden paisumisen kanssa. Tätä kehitystä jouduttavat ja jyrkentävät kapitalistien tuotantotavan yhtenäisyydenpuutteesta johtuvat liikepulat sekä niitä seuraava työttömyys ja kurjuus.

Mutta kuta enemmän kapitalismin kehitys kartuttaa köyhälistöä, sitä enemmän sitä pakotetaan ja tehdään kykeneväksi taisteluun kapitalismin kehitystä vastaan. Yksityistuotannon syrjäyttäminen tekee yksityisomistuksenkin tarpeettomaksi ja vahingolliseksi, samalla kuin kehitys luo välttämättömät henkiset ja aineelliset edellytykset uusille yhteistuotantomuodoille, joiden perustuksena on, että yhteiskunta omistaa tuotannon välikappaleet. Samassa kohoa köyhälistö itsetietoiseksi siitä, että sen täytyy kannattaa ja jouduttaa tätä kehitystä ja että tuotannon välikappaleiden siirtymisen yksityisomaisuudesta kansan omaisuudeksi tulee olla sen päämääränä, valtiollisen vaikutusvallan valloittaminen keinona sen taistelussa työväenluokan vapauttamiseksi. Ainoastaan luokkatietoisuuteen herännyt ja luokkataisteluun järjestynyt köyhälistö voi olla tämän välttämättömänä kehityksen kannattajana. Köyhälistön järjestäminen, sen kohottaminen tajuamaan asemansa ja tehtävänsä, sen tekeminen henkisesti ja aineellisesti taisteiukykyiseksi on siis sosialidemokraattisen puolueen Suomessa varsinaisena ohjelmanä, jonka toteuttamiseksi se käyttää kaikkia tarkoituksenmukaisia ja kansan luonnollista oikeudentunnetta vastaavia keinoja.

Sosiaalidemokraattinen puolue Suomessa tulee aina kaikissa valtiollisissa ja taloudellisissa kysymyksissä valvomaan köyhälistön luokkaetuja ja vastustamaan tarmokkaasti kaikkea luokkavastakohtien himmentämistä sekä työntekijäin käyttämistä porvarillisten puolueiden hyväksi, joiden kanssa puolue voi yhtyä yhteistoimintaan ainoastaan silloin, kun se voi tapahtua puolueohjelmaa sivuuttamatta.

Sosiaalidemokraattinen puolue Suomessa on kansainvälinen puolue: se tuomitsee kaikki kansojen etuoikeudet samoin kuin syntyperän, sukupuolen ja varallisuuden etuoikeudet sekä julistaa, että taistelun riistämistä vastaan tulee

olla kansainvälisen samoin kuin riistäminenkin on. Se tuomitsee ja vastustaa kaikkea lausuntovapauden sortoa sekä kaikkea valtiollista ja kirkollista holhontaa. Se vaatii työntekijäluokan elämän laillista suojelemista ja taistelee hankiakseen köyhälistölle kaikilla julkisen elämän aloilla mahdollisimman suuren vaikutusvallan.

(Puolueohjelmaan liittyvät yksityiskohtaiset vaatimukset ovat sivuilla 163—168).

SISÄLTÖLUETTELO.

A. Pöytäkirja:

I. Kokouksen alkuaiomet.

	Sivu
1 Kokouksen avaaminen, toimimiesten vaalit, edustajat.....	3
2 Johtava komitea ja keskustelukysymykset	8
3 Valiokunnat.....	10
4 Kokouksen ohjelma.....	11
5 Sähkösanomia.....	12

II. Kokouksen keskustelut ja päätökset.

1 Kunnallinen kieltolaki.....	14
2 Puolueen toimintakertomus ja tilit.....	17
3 Osuustoimintakysymykset.....	18
4 Työväen pankkilaitos.....	42
5 Vanhuudenvakuutus.....	43
6 Tapaturmavakuutus kysymys.....	67
7 Työttömyyskysymys.....	68
8 Työnvälitystoimistot.....	71
9 Pisin työpäivä ja alin palkka.....	72
10 Palo-, henki- ja tapaturmavakuutuslaitosten perustaminen työväestön kesken.....	85
11 Tilattoman väestön aseman parantaminen	86
12 Puolueen suhde puoluelehtiin.....	107
13 Ammattijärjestökysymys.....	109
14 Opetusta koskevat kysymykset.....	117
15 Agifatsioonikysymys sekä työväenlehdet ja kirjallisuus.....	120

	Sivu
16 Naisten suojelulait.....	129
17 Yhteiset jäsenkirjat.....	133
18 Äänioikeuskysymys ja suurlakko.....	134
19 Työmiesten palkat vararikoissa.....	145
20 Työväen kunnallisojjelma.....	146
21 Ohjelmakysymys.....	152

iii. Kokouksen loppuoiimet.

1 Ensi puoluekokous, vaalit.....	170
2 Kokouksen loppu ja erityisiä ehdotuksia.....	173

B. Liite:

Miten voitaisiin saada osuustoiminta Suomes- sa koko maata ja köyhälistöä käsittäväksi? kirj. H. Gebhard.....	1
Vanhuudenvakuutus, A. Nieminen.....	7
Työttömyyskysymys, M. Hälleberg.....	10
Pisin työpäivä ja alin palkka, J. A. Salminen.....	17
Työväen osuusliikeasia, M. Vuolukka.....	22
Työväen kunnallisojjelma, M. Vuolukka.....	33
Naisten suojelulait, Hilja Pärssinen.....	38
Ohjelmakysymys, J. K. Kari.....	43
Maatalousojjelma, M. Vuolukka.....	51
Yhteiset jäsenkirjat.....	55
Taloustieteen opettaminen, L. P. Korhonen ...	58
Tilattoman väestön aseman parantaminen, Kössi Koskinen.....	61
Työväen tapaturmavakuutus, K. F. Hellsten ...	71
Maanviljelys-osuuskunnat, V. Helin.....	81
Suurlakkorahasto, K. F. Hellsten.....	84
Puoluehallinnon toimintakertomus, J. K. Kari.....	88
Turussa v. 1899 hyväksytty ohjelma.....	105
Forssan puoluekokouksen hyväksymän ohjel- man johdanto-osa.....	107